

ლევან გეგუჩიშვილი

მწერლობის  
„მოთვინიერება“  
გრძელდება

საგამომცემლო ცენტრი  
ქუთაისი 2014

უაკ. (UDC) 821.353.1.09  
ბ-389

რედაქტორი რუსუდან ბურჯანაძე  
ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი,  
პროფესორი

ნიგნი გამოიცა ოტია იოსელიანის საზოგადოების და სოფლების:  
ჭყაჩირის, ოფშეკეთის, საყულიას, პატრიგეთის და გვიშტიბის საჯარო  
სკოლების ფინანსური მხარდაჭერით

© ლევან ბეზურიშვილი

ISBN 978-9941-0-6391-6

თაობათა აღმზრდელს – ნინო კუხიანიძეს –  
უძღვნის ავტორი ამ წიგნს

## რელაქტორის წინათქმა

ლევან ბებურიშვილის მიერ წარმოდგენილი წიგნი „მწერლობის „მოთვინიერება“ გრძელდება“ წარმოაჩენს მიმდინარე ლიტერატურულ პროცესებს, ხაზს უსვამს მის თვისობრივ ხასიათს, საინტერესო კუთხით გვთავაზობს თანამედროვე მწერლების მიერ შექმნილი ნაწარმოებების მასშტაბურ ანალიზს.

ჩვენ წინაშე არსებული ნაშრომი მით უფრო მნიშვნელოვანია, რომ ეს გახლავთ პირველი ცდა დღევანდელი ლიტერატურული პროცესების ასე ფართო სპექტრით წარმოდგენისა. აქამდე დაბეჭდილი თითო-ორი წერილი მიმდინარე ლიტერატურულ პროცესებზე უთუოდ არ იყო საკმარისი საკითხის ძირფესვიანად შესასწავლად და რჩებოდა კიდევ „ხმად მღაღადებლისად უდაბნოსა შინა“. გარდა ამისა, თუ გავითვალისწინებთ თანამედროვე ქართულ სივრცეში უპირობოდ მიღებულ აზრს მიმდინარე ლიტერატურის „პროგრესულობასთან“ დაკავშირებით, იგივე წერილები, რომლებიც ვახსენე, თვალსმიფარებულ თაროებზე იხიზნებოდა ხოლმე ე. წ. „პროვინციალთა“ გულის მოსაფხანად, მაამებელთა რიგები კი კვლავ ივსებოდა ერთობ საეჭვო ღირებულების „ლიტერატურის“ თეორეტიკოსებითა თუ რიგითი მეხოტბეებით.

წიგნში წარმოდგენილმა ავტორებმა, ინსტიტუტებმა თუ კონკრეტულმა თეორეტიკოსებმა სულ რამდენიმე წელიწადში „ფასდაუდებელი ღვაწლი“ დასდეს ეროვნული ცნობიერების (რის განსაზღვრა-შენარჩუნებასაც საუკუნეები მოანდომეს ჩვენი ერის საუკეთესო შვილებმა) რღვევას და იქნებ ამიტომაც კიდევ უფრო მნიშვნელოვანია ახალგაზრდა თაობის ერთ-ერთი საინ-

ტერესო და გონიერი წევრის, თავისი ქვეყნის რიგითი ჭირისუფლის მიერ წარმოდგენილი ნაშრომი, რათა ერთხელ და სამუდამოდ დაერქვას ყველაფერს თავისი სახელი.

რამდენიც არ უნდა ვიდაოთ კაცობრიობისათვის მნიშვნელოვან საკითხებზე, ფაქტი ერთია: თითოეული ერის ლექსიკაში ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი სიტყვაა „თავისუფლება“, რომელიც უთუოდ განსაზღვრავს ბუნების ყველაზე გონიერი არსების — ადამიანის — არჩევანის უფლებას. თუმცა ისიც ფაქტია, რომ თუ სიტყვას აცლი ძირითად არსს და ტვირთავ თვითნებელობის ისეთი ხარისხით, სადაც წაშლილია ზღვარი ადამიანურსა და ცხოველურს შორის, იღებ მორალის, ეთიკისა და ესთეტიკის ისეთ სიმბიოზს, რომელსაც ადამიანური გონის პრიორიტეტებთან საერთო აღარაფერი გააჩნია და ფროიდისეული ფრაზა ფიქრის რეალიზაციის დაშვების შესახებ (როცა ქუჩა ივსება ფეხმძიმე ქალებითა და მიცვალებულებით) ნორმად იქცევა. და კიდევ: მთავარი მაინც ტირაჟირება, პროპაგანდა თუ ე. წ. პიარია, რისი შედეგიც არაფრისაგან „ხელოვნების ნიმუშის“ შექმნაა და რაზეც საკმაოდ საინტერესოდ გვესაუბრება წარმოდგენილი წიგნის ავტორი.

სამწუხაროდ ასეთი სურათი შეიქმნა გარდამავალი ხანის საქართველოს საზოგადოებრივი ცხოვრების თითოეულ სფეროში, სადაც უცნაური ფორმებით შემოიძურწა და დღეს უკვე „გაპარპაშდა“ სიტყვა „Liberte“, რომელმაც გარს შემოიკრიბა ყველა ის, ვისაც ან არ ესმის ამ სიტყვის ძირითადი მნიშვნელობა, ან ცუდად ესმის, ან კიდევ კარგად ესმის, მაგრამ გრანტების სანაცვლოდ უხდის ხარკს მავანთა მოთხოვნას, რითაც არამცთუ აუფასურებს, არამედ მთლიანად ანადგურებს

კონკრეტული ადამიანებისა და ერების თვითმყოფადობას და დამოუკიდებელი არჩევანის გაკეთების ფუნდამენტურ უფლებას.

ვინმეს შეიძლება გაუჩნდეს კითხვა: ნუთუ ამ ხნის განმავლობაში არაფერი კარგი არ შექმნილა, ნუთუ მხოლოდ ფეხის ხმას აყოლილთა, „ბომონდისათვის“ ხარკის მიმგებათა თუ, უბრალოდ, მდარე გემოვნების მჩხიბავთა ხელშია ჩვენი კულტურა?.. რა თქმა უნდა, არა, ბატონებო! მხოლოდ დროებითაა ქვიშამიყრილი, ხელოვნურად მიჩქმალული და მიზანმიმართულად – შეფუთული, რასაც თანდათან აუცილებლად მიეგება საკუთარი წილი. ახლა, უბრალოდ, რაკილა ჩვენი საკეთებელი ამ სულ ახალგაზრდა კაცმა, ლევან ბებურიშვილმა იტვირთა, მცირე ხნით მაინც გავითავისოთ ის საკმაოდ უსიამოვნო ემოციები, რომელსაც დღევანდელი ლიტერატურული პროცესების რეალურად აღქმა გვაკლდებულებს.

რუსუდან ბურჯანაძე

ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი,  
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის  
სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი



## წინასიტყვაობა

ცნობილი ფრანგი პოეტის, პოლ ვალერის თქმით, მხატვრული ლიტერატურის ერთ-ერთი მთავარი ფუნქცია არის „პუბლიკის მოთვინიერება“,¹ რაც გულისხმობს იმას, რომ შემოქმედმა უნდა დახვეწოს მკითხველის ესთეტიკური გემოვნება, თავის სიმაღლეზე უნდა აზიდოს იგი.

შესაძლებელი ყოფილა მწერლობის მოთვინიერებაც: საზოგადოების ერთი ჯგუფის მიერ საკუთარ იდეოლოგიურ ინტერესებში ლიტერატურის იძულებით ჩაყენება.

1990 წელს გამოიცა აკაკი ბაქრაძის წიგნი „მწერლობის მოთვინიერება“. ამ ნაშრომში ავტორმა გვიჩვენა, თუ როგორ მიმდინარეობდა აღნიშნული პროცესი საბჭოთა საქართველოში.

ამბობენ, თითქოს, კომუნიზმთან ერთად დასრულდა ხელოვნების იდეოლოგიზირების ეპოქაც. ეს, რა თქმა უნდა, მტკნარი სიცრუე გახლავთ.

მწერლობის მოთვინიერება გრძელდება პოსტსაბჭოთა საქართველოშიც; ოღონდ ამჯერად იცვლება მომთვინიერებელი და მოთვინიერების მეთოდები. რუსულ ნაჯახს უაღრესად დახვეწილი დასავლური ტექნოლოგიები ენაცვლება.

თანამედროვე ქართული მწერლობა – ეს არის ნეოლიბერალურ-რადიკალური იდეოლოგიის კოპირება მხატვრულ სივრცეში. თაყვანისცემა გლობალიზაციისადმი, ეროვნული და რელიგიური ნიჰილიზმი, ამორ-

---

¹ პ. ვალერი, რჩეული პროზა, ფრანგულიდან თარგმნა ბ. ბრეგვაძემ, თბ., 1983, გვ. 125.

ალიზმი, უკიდევანო ცინიზმი – ეს იდეოლოგიური ნიშნები მსჭვალავს თანამედროვე ქართული მწერლობის ერთ უმძლავრეს ნაკადს, რომელსაც შეგვიძლია, პირობითად ნეოლიბერალური მხატვრული დისკურსი, ანდა „ნეოლიბერალური რეალიზმი“ ვუწოდოთ.

შეიძლება ითქვას, რომ ის, რაც ვერ მოახერხეს კომუნისტებმა ცეცხლითა და მახვილით, შესანიშნავად შეძლეს ნეოლიბერალებმა<sup>1</sup> გრანტებითა და ფოჩიანი კანფერენტებით...

XX საუკუნის 90-იანი წლებიდან ჩვენს სინამდვილეში საფუძველს იმკვიდრებს თვისებრივად ახალი ტიპის მწერლობა, რომელიც მოგვიანებით მთელ ლიტერატურულ სივრცეზე ბატონდება. ახალი ლიტერატურის ძირითადი მახასიათებელი ის არის, რომ იგი მოწყვეტილია ეროვნულ ტრადიციას; ხშირ შემთხვევაში ნიჰილისტურად, ცინიკურად არის განწყობილი ეროვნული მწერლობის ძირეული ტენდენციებისადმი. ახალი მწერლობა გამალებით მიისწრაფვის დასავლური სივრცისაკენ. ეს არც არის დასაძრახი. ყველასათვის ცნობილია, რომ თვით ილია ჭავჭავაძეც საუბრობდა ქართული ლიტერატურის „ევროპეიზაციის“ საჭიროებაზე. ილიასათვის „ევროპეიზმი“ გულისხმობდა „ბერძნულ-რომაულ და ბიბლიის კულტურულ სამყაროს მემკვიდრეობას, რომელსაც ახალი დროის გადასხვაფერებულ გარემოში ერთვის ადამიანის, როგორც სოციალური უჯრედისადმი, გამახვილებული ინტერესი, რაც ღრმა ფსიქოლოგიზმსა და ადამიანთა ურთიერთდამოკიდებულებაშია გამჟღავნებული“ (ი. ევგენიძე). ილია ჭავჭავაძე ეროვნულ ფუნდამენტზე დაფუძნებულ „ევროპეიზმს“ მოითხოვდა. თანამედროვე

---

<sup>1</sup> ამ სიტყვას ფართო მნიშვნელობით ვიყენებთ იმ ახალი ლიბერალების მისამართით, რომლებიც XX საუკუნის 90-იანი წლებიდან ჭილყავებივით შემოესივნენ საქართველოს.

ქართული მწერლობა კი ბრმადმიმბაძველია, იგი ცდილობს ევროპეიზმის დამკვიდრებას ეროვნული ტრადიციის უარყოფის ხარჯზე. თუ ილიასათვის ცნება „ევროპეიზმი“ ევროპის მაღალ, სულიერ იდეალებს აღნიშნავდა, თანამედროვე მწერლების მიერ „ევროპეიზმი“ ამგვარადაა გაგებული: „მინდა ვიყო ევროპელი, ძალიან მინდა. არ მინდა მქონდეს ამდენი ნაკურთხი მანქანა, სამარხვო ტორტი, საეკლესიო მაღაზია... სამაგიეროდ მინდა მქონდეს სექსის მაღაზია“.<sup>1</sup>

ბრმა მიმბაძველობის შედეგად კი იქმნება ლიტერატურა, რომელიც, ერთი მხრივ, მოწყვეტილია ეროვნულ საფუძველს, ხოლო მეორე მხრივ, ვერც დასავლური მწერლობის ნაწილია თავისი ეპიგონური ბუნების გამო.

სწორედ ასეთი ტიპის ლიტერატურას მოვიხსენიებთ, როგორც „თანამედროვე ქართულ მწერლობას“, ვინაიდან მას აქვს კიდევ პრეტენზიები, რომ საგანგებოდ უღრმავდება თანამედროვეობის პრობლემატიკას.

რაც შეეხება ამგვარი მწერლობის კვლევის მეთოდს, იგი ვერ დარჩება მხოლოდ „წმინდა ესთეტიკის“ სფეროში, ვინაიდან ესთეტიკურ ძიებებს რიგ შემთხვევებში იდეოლოგიური წინამძღვრები სჭარბობს.

ათწლეულების განმავლობაში ქართულ ლიტერატურათმცოდნეობაში, სავსებით გასაგები მიზეზების გამო, გაბატონებული იყო ვულგარული სოციოლოგიზმი, ლიტერატურული ფაქტების ანალიზი და ინტერპრეტაცია სოციოლოგიური მეთოდების საშუალებით. ამ დროს ლიტერატურა გაიაზრებოდა მხოლოდ და მხოლოდ საზოგადოებრივი ცხოვრების ანარეკლად, სოციალური პროცესების მხატვრულ გამოძახილად; ლიტერატურათმცოდნეობა კი გადაიქცა სოციოლოგიის დანამატად.

---

<sup>1</sup> ზ. ბურჭულაძე, კონფორმისტის ჩანაწერები, თბ., 2010, გვ. 30.

თანამედროვე კრიტიკულ აზროვნებაში კი შეინიშნება მეორე ფორმალისტური უკიდურესობა, რომელიც გამოიხატება შემდეგი თვალსაზრისით: კრიტიკოსის განსჯის საგანი უნდა იყოს მხოლოდ ტექსტი და არაფერი ტექსტის გარდა.

ეს პრინციპი შეიძლება გამართლებული იყოს კლასიკურ მწერლობასთან მიმართებაში, მაგრამ იმ მხატვრული ღირსებების მქონე ლიტერატურას, რომელსაც ჩვენ განვიხილავთ, კვლევის ამ მეთოდით სრულყოფილად ვერ შევისწავლით.

ყოველ ტექსტს თავისი კონტექსტი აქვს, თავისი ისტორიულ-კულტურული ვითარებით არის განპირობებული. როგორც ჰეგელი წერდა: „ხელოვნების ყოველი ნაწარმოები თავის ეპოქას, თავის ხალხს, თავის გარემოს ეკუთვნის; იგი დამოკიდებულია განსაკუთრებულ, ისტორიულ და სხვა წარმოდგენებსა და მიზნებზე, რის გამოც ხელოვნებათმცოდნეობა ისტორიულ და მასთან მეტად სპეციალური ცოდნის დიდ სიმდიდრეს მოითხოვს“.<sup>1</sup>

ნაწარმოების კრიტიკული განხილვის დროს საკუთრივ ტექსტის ანალიზი, რა თქმა უნდა, უმთავრესია, მაგრამ მისი სრულყოფილი შესწავლა ისტორიულ-კულტურული კონტექსტის გათვალისწინების გარეშე, ხშირ შემთხვევაში, შეუძლებელია. მაგ. კალე ფედოსიშვილის ცნობილ სიტყვებს: „მე მამას მოვკლავ, დავახრჩობ დედას, რევოლუციამ თუ კი მიბრძანა!“ - თუ მხოლოდ მხატვრულ-ტექსტუალური ანალიზის მეთოდებით მივუდგებით, ვერაფერს გავაწყობთ. ეს სიტყვები, რა თქმა უნდა, მხოლოდ იდეოლოგიური მიზეზებით არის ნათქვამი; მსგავსადვე, თანამედროვე

---

<sup>1</sup> ჰეგელი, ესთეტიკა, ტ. I, თარგმნა შ. პაპუაშვილმა, თბ., 1973, გვ. 22,23.

ნაწარმოებებში, რომლებიც მხატვრული დონით დიდად არ აღემატება კომუნიზმის მეხოტბეთა შემოქმედებას, იდეოლოგია ხშირად წინ უსწრებს მხატვრულ ძიებებს. მიუხედავად იმისა, რომ დიდი ესთეტიკური ღირსებებით ეს ტექსტები არ გამოირჩევა, მათ მაინც აქვთ თავიანთი ღირებულება, რადგან „პრაქტიკიდან გამომდინარე გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ მდარე ნაწარმოებები ავლენენ საკუთარ თავში დროის სულს ისევე კარგად (თუ არა უკეთესად), როგორც შედევრები“.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Г. Зедльмайр, Искусство и истина, СПб, 2000, гл. 124.



## თანამედროვე ქართული მწერლობის იდეოლოგიური საფუძვლები

ქართული ლიტერატურისა თუ კულტურის არაერთი მკვლევარი მიიჩნევს, რომ თანამედროვე ქართულ მწერლობას კრიზისის ეპოქა უდგას, რისი დასტურიცაა მოძალებული უნიჭო, უზნეო და უფერული ტექსტები, ფსევდოეპატაჟური გამოხტომები და სხვ.

იშვიათად გვხვდება შექმნილი სიტუაციის ანალიზის ცდები, მაგრამ ანალიტიკოსთა უმრავლესობა ერიდება ნამდვილ მიზეზებზე მსჯელობას, მიუხედავად იმისა, რომ ბევრი მათგანი პრობლემის რეალურ არსს შესანიშნავად აცნობიერებს.

მწარედ ცდება ის, ვინც აღნიშნული მდგომარეობის საფუძველს მხოლოდ ესთეტიკური აზროვნების კრიზისში ეძიებს, ვინაიდან ეს ვითარება, უპირატესად, გარეესთეტიკური, პოლიტიკურ-იდეოლოგიური მიზეზებით არის განპირობებული.

უკვე ჩაგვესმის მავანი ნეოლიბერალის ისტერიული ხმა: „ნუ ურევთ ერთმანეთში ლიტერატურასა და პოლიტიკას! ეს ორი სხვადასხვა სფეროა!“

სინამდვილეში, საქმე ასე მარტივად არ არის. ლიტერატურა და ხელოვნება ყოველ ეპოქაში გამოიყენებოდა როგორც იდეოლოგიური იარაღი. სამეცნიერო ლიტერატურაში აღნიშნულია, რომ „ლიტერატურა საზოგადოების კულტურული იდენტურობის განსაკუთრებული ნაწილია. მას შეუძლია ხელი შეუწყოს მის მიღმა შექმნილ ფასეულობათა გადაცემას. მას შეუძლია

ამ ფასეულობათა კონსტრუირება და იერარქიზირება“.<sup>1</sup>

საზოგადოებრივ ცნობიერებას ქმნის და ამკვიდრებს ხელოვნება და მასმედია. ვინც აკონტროლებს ხელოვნებასა და მასმედიას, იგი აკონტროლებს და მართავს საზოგადოებრივ აზრს. აქედენ გამომდინარე, პოლიტიკისა და ლიტერატურის გზები ხშირად იკვეთება. როგორც დიდი გერმანელი მწერალი თომას მანი წერს: „დაუშვებელია სულიერი ცხოვრება პირწმინდად გაემიჯნოთ პოლიტიკისაგან. ის აზრი, თითქოს შესაძლებელია კულტურული ფასეულობების შექმნა და ამავედროულად აპოლიტიკურობის შენარჩუნება, წარმოადგენს ცდომილებას...“<sup>2</sup>

ქართველი მწერლის აზრითაც, „მწერლობა პოლიტიკურ ცხოვრებაში არ ერევა (არ უნდა ერეოდეს), თორემ პოლიტიკასთან პირდაპირაა დაკავშირებული“.<sup>3</sup>

საბჭოთა კავშირის დაშლისა და საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ იწყება ნეოლიბერალთა გააქტიურება ჩვენს ქვეყანაში. ნეოლიბერალური იდეოლოგია გამოკვეთილად გლობალისტური ხასიათისაა. როგორც სამეცნიერო ლიტერატურაშია აღნიშნული, „გლობალიზაცია და ნეოლიბერალიზმი გვერდიგვერდ მიაბიჯებს“.<sup>4</sup> ნეოლიბერალთა მიზანია ე. წ. „ღია საზოგადოების“ შექმნა (რომელიც სინამდვილეში ჩაკეტილი საზოგადოების ერთ-ერთ სახეობას წარმოადგენს), რაც საბოლოოდ უნდა დასრულდეს მართვის ერთიანი ცენტრის დაფუძნებით.

---

<sup>1</sup> პ. არონი, ა. ვილა, ლიტერატურის სოციოლოგია, ფრანგულიდან თარგმნა ც. ბიბილეიშვილმა, თბ., 2011, გვ. 115. ხაზი ყველგან ჩვენია. ლ. ბ.

<sup>2</sup> Т. Манн, Собр. сочин. Т. X, М., 1961, გვ. 283.

<sup>3</sup> ო. ჭილაძე, წინ მარადისობაჲ, თბ., 2009, გვ. 67.

<sup>4</sup> ე. პეივუდი, პოლიტიკური იდეოლოგიები, თბ., 2005, გვ. 64.

თავიანთი მოღვაწეობის პირველ პერიოდში ახალი ლიბერალები, ძირითადად, უცხოური გრანტებით სულდგმულობენ და მათი პროპაგანდის საშუალებებიც შედარებით მოკრძალებულია. 2003 წ. ე. წ. „ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ კი ნეოლიბერალები მოდიან ხელისუფლებაში და ნეოლიბერალიზმი სახელმწიფოს ოფიციალური იდეოლოგია ხდება.

ვინაიდან ნეოლიბერალთა ერთ-ერთი მამამთავრისა და იდეოლოგის აზრით: „არსებობს კონფლიქტი ღია საზოგადოების ცნებასა და ეროვნული სუვერენიტეტის ცნებას შორის“<sup>1</sup>, იწყება თავგანწირული შეტევა ყველაფერზე, რაც ეროვნული ნიშნითაა აღბეჭდილი და ქართული თვითცნობიერების განმსაზღვრელ ფაქტორს წარმოადგენს. ღია საზოგადოების უპირველეს მტრებად ნაციონალური, ეროვნულ საფუძველზე დამყარებული სახელმწიფოები ცხადდებიან. ამიტომაც ეროვნული ცნობიერების მოსპობა ნეოლიბერალთა უმთავრესი ამოცანაა.

ნეოლიბერალები თავდაპირველად უტყვენ ქართულ ეროვნულ ფენომენს. მათი განქიქების საგანი, უპირველესად, არის ქართველი ხალხის ბუნება: „უგემოვნო, უტიფარი, უნიჭო, უბირი ადამიანია საქართველოს სიმბოლო. შემცბარი, უგუნური, ბოლმიანი გამოხედვაა საქართველოს სიმბოლო... კოტიტა თითები, დამანჭული სიფათი, ხვანჯარში გაჩრილი დამბაჩა... თითქოს არამყრალი სიგარეტის გამონაბოლქვი, ოდეკოლონის შთამბეჭდავი სურნელია საქართველოს სიმბოლო.“<sup>2</sup>

ახლა ზოგიერთი ზერელედ მოაზროვნე უთუოდ

---

<sup>1</sup> ჯ. სოროსი, ნაციონალური დიქტატურები ღია საზოგადოების წინააღმდეგ, გაზ. „საქართველო“, 2005, №2, გვ. 7.

<sup>2</sup> გ. მირზაშვილი, საქართველოს სიმბოლო, საქართველო ათასწლეულთა გასაყარზე (ზ. კიკნაძის რედაქციით), თბ., 2005, გვ. 336.

ნამოიძახებს, რომ ილია ჭავჭავაძესაც ნაკლები სიმწვა-  
ვის სიტყვები არ უთქვამს ქართველ ერზე, მაგრამ ილია,  
უზომოდ რომ უყვარდა სამშობლო, ხალხის ზნეობრივ  
ნაკლზე ამახვილებდა ყურადღებას და არა „კოტიტა  
თითებზე, დამანჭულ სიფათზე, ბოლმიან გამოხედვაზე,  
სიმყრალეზე“ და ა.შ. ასეთი სიტყვების თქმის საფუძვე-  
ლი მხოლოდ სიძულვილი შეიძლება იყოს.

სხვა მოაზროვნის შეხედულებით კი, „მთავარი დამ-  
ახასიათებელი თვისება ჭეშმარიტი ქართველის არის  
მისი ქალურობა... ისტერიულობა, მეძავისათვის დამ-  
ახასიათებელი მლიქვნელობა და ტყუილი... ქართვე-  
ლი დაუძინებელ მტერსაც კი უხსნის სიყვარულს და  
ამას საკუთარი სტუმართმოყვარეობით ამართლებს,  
სინამდვილეში კი ეს მეძავი ქალისათვის დამახასიათე-  
ბელი ამორალურობაა და მეტი არაფერი“.<sup>1</sup>

მიაქციეთ ყურადღება: მეძავობა ქართველის  
ერთ-ერთი კი არა, მთავარი დამახასიათებელი თვისე-  
ბაა, პასკვილიანტის აზრით. თვალსაჩინოა ქართული  
სტუმართმოყვარეობის ფსიქონალიზიც. ჩვენ რომ  
სტუმარ-მასპინძლობის ფენომენის სათავეებს ქრის-  
ტიანულ რელიგიაში ვეძიებდით,<sup>2</sup> თურმე სინამდვილეში  
იგი ქართველთა მეძავური ბუნებით ყოფილა განპირო-  
ბებული.

პუბლიცისტი კი აგრძელებს: ქართული „მრავალხმი-  
ანი სიმღერა... იმიტომ არის უსაზღვროდ ლამაზი, რომ  
თავისი არსით აბსოლიტურად ამორალურია. კაცების

---

<sup>1</sup> ი. ჩარკვიანი, მატრიარ-ქალი, ანუ პრეზინ-დედა, საქართველო  
ათასწლეულთა გასაყარზე, გვ. 366.

<sup>2</sup> შდრ.: „იყავით ერთმანეთის მიმართ სტუმართმოყვარენი...“  
(1პეტრე, 4, 9); „ესწრაფეთ სტუმართმოყვარეობას“ (რომ. 12, 13);  
„სტუმართმოყვარეობა არ დაივინოთ, ვინაიდან ზოგიერთებს ან-  
გელოზებისათვის გაუწევიათ სტუმართმოყვარეობა და არ სცოდ-  
ნიათ!“ (ებრ. 13, 12) და სხვ.

გუნდში ყოველი მათგანი სხვადასხვა ხმას მღერის, ანუ არ ეთანხმება უმრავლესობის აზრს, ამტკიცებს თავისას და იშვიათად უერთდება უმრავლესობას“.<sup>1</sup>

ამ მსჯელობას კი, უკვე შეუძლებელია, ეწოდოს სხვა რამ, გარდა გონებააშლილობისა. ჰარმონია სხვა არაფერია, თუ არა განსხვავებულთა მოწესრიგებულობა. ქართულ ხალხურ სიმღერაში სხვადასხვა ხმა ერთმანეთის წინააღმდეგ კი არ მიდის, როგორც ამას პასკვილიანტი წერს (ამ შემთხვევაში საქმე გვექნებოდა არა სიმღერასთან, არამედ ყმუილთან), არამედ ავსებს ერთმანეთს, რის შედეგადაც განუმეორებელ ჰარმონიას ვიღებთ.

ნეოლიბერალები უტყვენ ქართულ მეცნიერებას: „ქართული ისტორიოგრაფიის, ლიტერატურათმცოდნეობის, ხელოვნებათმცოდნეობის, ფილოსოფიის დონე არათუ საერთაშორისო სტანდარტებთან ახლო ვერ მიდის, არამედ უბრალო კრიტიკასაც ვერ უძლებს.“<sup>2</sup> მათვე განახორციელეს საგანმანათლებლო სისტემის დამანგრეველი „რეფორმა“, რის შედეგადაც მიწასთან გაასწორეს კვლევითი ცენტრები, პროფესორის ხარისხით აღჭურვეს მედროვეები, ღირსეული მეცნიერების დიდი ნაწილი კი საგანმანათლებლო დაწესებულებებიდან გამოაძევეს.

ნეოლიბერალები უტყვენ საქართველოს მართლმადიდებლურ ეკლესიას: „საქართველოს ეკლესია თავისი ორგანიზაციული წყობით ე. წ. „მასობრივი ტიპის“ ბოლშევიკური ყაიდის პარტიას ჩამოჰგავს“.<sup>3</sup> სხვა-

---

<sup>1</sup> ი. ჩარკვიანი, მატრიარ-ქალი, ანუ პრეზინ-დედა, გვ. 366.

<sup>2</sup> გ. მაისურაძე, ინტელიგენცია, საქართველო ათასწლეულთა გასაყარზე, გვ. 310.

<sup>3</sup> ა. ჯოხაძე, სიკვდილი ბიზანტიურად, საზოგადოება და პოლიტიკა, IV, თბ., 2002, გვ. 188.

თა აზრით კი, საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესია მისი ანტიდასავლური და იზოლაციონისტური ბუნების გამო წინ ელობება საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას.<sup>1</sup>

ნეოლიბერალები უტყვენ ქართულ ტრადიციებს: „თითქმის ყველა ქართველი თავის ბედს, მთელს თავის ცხოვრებას ბოლომდე ბრმად ანდობს ამ „ათადან და ბაბადან“ მომავალ „ტრადიციებს“, იმას, რაც „ოდითგანვე წესი ყოფილა“ და ამით ძირშივე კლავს თავის ორიგინალურობას, განუმეორებლობას, პიროვნულობას, თავისუფლებას, სიცოცხლის უფლებას – მოკლედ ყველაფერს, რაც ღმერთმა მისცა“.<sup>2</sup> – წერს ლევან რამიშვილი.

„ქართული სუფრა ფორმით ჰომოსექსუალისტური და შინაარსით ტრაგი-ჰეტეროსექსუალისტურია, ხოლო ქართველი მამაკაცი არშემდგარი ქალი, ანუ ქალის ცუდი შემთხვევა“,<sup>3</sup> - გვმოდვრავს ემზარ ჯგერენაია.

ნეოლიბერალები უტყვენ ქართულ მწერლობას: აგდებულად საუბრობენ ილია ჭავჭავაძის, აკაკი წერეთლის, მიხეილ ჯავახიშვილის შემოქმედებაზე (იხ. ქვემოთ), ყალბად და უნიჭობად თვლიან ნ. ბარათაშვილისა და გალაკტიონ ტაბიძეს<sup>4</sup>, ხოლო უახლესი ქართული ლიტერატურის კლასიკოსებს მოიხსენიებენ, როგორც

---

<sup>1</sup> იხ. გ. მამულია, გ. მამულია, მართლმადიდებლური იზოლაციონიზმი თუ დასავლური ნაციონალიზმი, გაზ. „7 დღე“, 2000, № 98.

<sup>2</sup> ლ. რამიშვილი, სექსი და ივერთ მხარე, <http://telegrapi.wordpress.com/2009/10/21>

<sup>3</sup> ე. ჯგერენაია, ქართული სუფრის სოციოფილოსოფია და ზოგიერთი სხვა რამ, ქართული სუფრა და სამოქალაქო საზოგადოება, თბ., 2000, გვ. 38.

<sup>4</sup> იხ. მ. ლეკიაშვილი, ველური ხილი, ჟურნ. „ცხელი შოკოლადი“, 2011, №71, გვ. 78-82, 95-98.

„სადიზმის პოსტსაბჭოთა დიდოსტატებს“.<sup>1</sup>

ერთი სიტყვით, ნეოლიბერალების მიხედვით, ქართველთა წარუმატებლობის სათავე მათ ქართველობაში მდგომარეობს. ქართველები უბედურები იმიტომ არიან, რომ ქართველები არიან! ქართული ტრადიციები, ქართული სუფრა, საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესია გველობება დემოკრატიისა და მატერიალური კეთილდღეობისაკენ მიმავალ გზაზე. ნეოლიბერალების მიერ მდგომარეობა ისეა წარმოდგენილი, რომ თითქოს ჩვენი ყოფის ყველა ნაკლი, ყველა სიმახინჯე, ყოველი უარყოფითი თვისება თვით ჩვენი ეროვნული ბუნებიდან მომდინარეობს. სწორედ ეს უარყოფითი თვისებები წარმოადგენენ კიდეც ქართველობის არსს, მის ნამდვილ სახეს. ამიტომაც ქართველი არსობრივად უნდა გარდაიქმნას, უნდა გადაკეთდეს. პავლე მოციქულისეული „ახალი ადამიანი“ ჯერ კომუნისტების მიერ გადაშინაარსდა „საბჭოთა ადამიანად“, „*Homio soveticus*“-ად, შემდეგ კი ნეოლიბერალებმა დაიწყეს „ახალი ლიბერალური ადამიანის“, „ახალი ქართველის“ გამოყვანა, არსებისა, რომლის ინტერესთა სფერო მხოლოდ ბიოლოგიური მოთხოვნილებებით უნდა იყოს შემოსაზღვრული.

ფ. დოსტოევსკის „იდიოტში“ გვხვდება საგულისხმო მსჯელობა: „რუსული ლიბერალიზმი მარტო არსებული წესების წინააღმდეგ გალაშქრება კი არაა, მარტო რუსულ წესებს კი არ ესხმის თავს, არამედ თვით რუსეთის წინააღმდეგ ილაშქრებს. ჩემი ლიბერალი იქამდეც მიდის, რომ თვით რუსეთს უარყოფს, მაშასადამე საკუთარი დედა სძულს და საკუთარ დედას სცემს. ყოველი უკუღმართული, ყოველი კვიმატური რუსული ფაქტი მას მხოლოდ სიცილსა და ლამის აღტაცებას ჰგვრის. მას სძაგს ხალხის ადათ-ჩვევები, რუსული ის-

<sup>1</sup> ჟურნ. „აფრა“, 1998, № 5, გვ. 237.

ტორია, ყველაფერი... რუსეთისადმი ეს მისი სიძულვილი ყველაზე ნაყოფიერ ლიბერალიზმად მიაჩნია."<sup>1</sup>

ჩასვით ამ ციტატაში „რუსულის“ მაგიერ „ქართული“ და მიიღებთ ქართული ნეოლიბერალიზმის ზედმინევენით ზუსტ დახასიათებას.

ძნელია, არ დაეთანხმო მკვლევრის განცხადებას, რომ „ახალ ლიბერალებს სურთ საქართველოში ისეთ ლიბერალიზმს მიაღწიონ, როგორიც დასავლეთის ზოგიერთ ქვეყანაშიც არ არის. ეს ცდები ჰგავს ძველი საბჭოთა კავშირის კამპანიას „დავენიოთ და გავუსწროთ ამერიკას.“<sup>2</sup>

თუ ვინმე კრიტიკული თვალით შეხედავს ნეოლიბერალურ ექსტრემიზმს, მაშინვე უპასუხებენ, ერთი შეხედვით, ჩამჭრელი კითხვით: კი, მაგრამ ილია ჭავჭავაძეც ხომ ლიბერალი იყო?

აუცილებელია, ორიოდ სიტყვა ითქვას ლიბერალიზმისადმი ილია ჭავჭავაძის დამოკიდებულებაზე.

ილიასათვის ლიბერალიზმი, როგორც პოლიტიკური იდეოლოგია, სრულიადაც არ იყო უნივერსალური: „სწორედ რომ ვთქვათ, ადამიანის ღირსების საწყაო ლიბერალობა ან რეტროგრადობა ან სხვა ამისთანა-კი არ არის არამედ ეს: მართალია კაცი, თუ მტყუანი“.<sup>3</sup> – ნერს ილია და უმკაცრესად ამხელს თანამედროვე ლიბერალებს, რომლებიც ადამიანს აფასებენ არა მისი ზნეობრივი სახის, არამედ იდეოლოგიური პოზიციის მიხედვით.

ილია ჭავჭავაძეს ჰქონდა ლიბერალიზმის საკუ-

---

<sup>1</sup> ფ. დოსტოევსკი, იდიოტი, თბ., 1987, გვ. 395, 396.

<sup>2</sup> გ. ყიფიანი, ეროვნული ხასიათი და განვითარება, თბ., 2002, გვ. 127.

<sup>3</sup> ი. ჭავჭავაძე, თხზულებანი ათ ტომად, ტ. VIII, თბ., 1957, გვ. 102.

თარი, ნეოლიბერალთაგან რადიკალურად განსხვავებული, გაგება. თითქოს სწორედ ამ ფსევდოლიბერალთა გასაგონად წერდა ილია: „ლიბერალობა განა მალვაა, ანუ ხელის წაფარება ტყუილებისა, ოინბაზობისა, თალ-ლითობისა, თვალთმაქცობისა და ყოველგვარი ნამუს-ახდილობისა, და არა მხილება ყოველ ამისი? თუ საძრახ-ავსა არ ამხელ და სამარცხვინო ბოძზე არ გააკრავ, მაშ რის მაქნისილაა ეგ თქვენი მოწონებული, თქვენი ქადებუ-ლი დოცლაპია ლიბერალობა?.. ჭეშმარიტი ლიბერალობა ის არის, რომ ჭეშმარიტება არავის წააწყმედინო, არავის გააქელინო, ბოროტს ბოროტი ამხილო, მსჯავრდაუდებლად არ შეარჩინო და თუ საიმისოა, ცხვირიდამაც ძმარი აღინო.“<sup>1</sup>

როგორც ვხედავთ, ილია ჭავჭავაძეს ლიბერალობა უმთავრესად ესმის არა როგორც იდეოლოგიური, არამედ როგორც ეთიკური პოზიცია. ილიას აზრით, ლიბერალი იგივე ზნეობრივი ადამიანია, რომლის ცხოვრების მიზანსაც სიმართლის დაცვა და მსახურება შეადგენს. საგულისხმოა, რომ ამ სიტყვებს ილია წერს თავის ვრცელ ნარკვევში: „ქვათა ღალადი“. ილიას ეპოქის ფსევდოლიბერალები, დღევანდელთა მსგავსად, ეროვნული საკითხის სრულ იგნორირებას ახდენდნენ და მიიჩნევდნენ, რომ ილია ჭავჭავაძის მკაცრი პასუხი სომეხი ვაი-მეცნიერებისადმი ეროვნული შულის გაღვივებას შეუნყობდა ხელს; ეს კი, ლიბერალური პოზიციიდან, გაუმართლებელი იყო. მსგავსადვე, ნეოლიბერალებიც, უკეთეს შემთხვევაში, სრულიად არ აქცევენ ყურადღებას ეროვნული კულტურის აბუჩად აგდებას; უარეს შემთხვევაში კი თავად გვევლინებიან ცილისმწამებლებად. ასეთი ფარისევლობით განრისხებული ილია წერს: „რას გვიქვიან აქ ლიბერალობა, ან რეტროგრადობა, როცა ჩვენს ვინაობას, ჩვენს თავ-

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 100, 102.

ბედს ასე აბიაბრუებენ და ძირიანად სთხრიან!"<sup>1</sup>

ყოყნადლება უნდა გავამახვილოთ კიდევ ერთ გარემოებაზე: ახალგაზრდა ილია ჭავჭავაძე აცხადებდა: „სამი ღვთაებრივი საუნჯე დაგვრჩა ჩვენ მამა-პაპათაგან: მამული, ენა და სარწმუნოება. თუ ამათაც არ უპატრონეთ, რა კაცები ვიქნებით, რა პასუხს გავსცემთ შთამომავლობას?“<sup>2</sup> ვინმეს წარმოუდგენია, რომ რომელიმე ნეოლიბერალი მსგავს რამეს იტყვის? ეს ხომ ყოვლად შეუძლებელია! უფრო მეტიც, დღევანდელი გადასახედიდან, ილიას ეს სიტყვები არათუ ლიბერალური, არამედ თხემით ტერფამდე კონსერვატიულია.<sup>3</sup>

ამას შესანიშნავად აცნობიერებენ ნეოლიბერალები, ამიტომაც ყველა საშუალებით ცდილობენ ილიას სიტყვები გააკრიტიკონ.

ყოველივე ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, შემთხვევითი არაა, რომ დღევანდელი ფსევდოლიბერალის აღსანიშნავად შეიქმნა ტერმინი: „ლიბერასტი“.

გვხვდება შემთხვევები, როდესაც ილიას ლიბერალობას უწუნებენ; აღმაცერად უცქერენ ილია ჭავჭავაძეს; როგორ მწერალსაც. მაგ.: ლ. ბერძენიშვილი სიამოვნებას ვერ ფარავს იმის გამო, რომ „გაჩნდა დავით აღმაშენებლისა და ილია ჭავჭავაძის კრიტიკის საშუალება.“<sup>4</sup> მანვე განაცხადა, რომ იგი „ილია ჭავჭავა-

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 103.

<sup>2</sup> ი. ჭავჭავაძე, თხზულებანი, ტ. III, თბ., 1953, გვ. 27.

<sup>3</sup> ნიშანდობლივია, რომ სიტყვა „კონსერვატიზმი“ წარმოშობილია ინგლისური ზმნიდან „to conserve“, რაც დაცვასა და შენახვას ნიშნავს. ილია კი სწორედ სამი ღვთაებრივი საუნჯის დაცვისა და შენახვისაკენ მოგვინოდებს.

<sup>4</sup> ლ. ბერძენიშვილი, პატრიოტიზმი, ნაციონალიზმი და იდენტობის სხვადასხვა დონე, საქართველო ათასწლეულთა გასაყარზე, გვ. 75.

ძეს, ასეთ ქართველ მწერალს, არ იცნობს".<sup>1</sup> ცოტა ხნის შემდეგ ლ. ბერძენიშვილმა შესაშური გულახდილობით ისიც აღიარა, რომ მას არც აკაკი წერეთელი მოსწონს.<sup>2</sup> მ. ჯავახიშვილი კი, ბერძენიშვილის აზრით, შეიძლება ნივნივადის დონის მწერალია.<sup>3</sup>

სამაგიეროდ, ლევან ბერძენიშვილს ძალიან მოსწონს მწერალი ზაზა ბურჭულაძე და სახოტბო წერილებსაც უძღვნის მას.<sup>4</sup>

დავსვათ კითხვა ამგვარად: რატომ არ მოსწონს ლევან ბერძენიშვილს ილია ჭავჭავაძე და აკაკი წერეთელი? პასუხი: იმიტომ რომ ილია ჭავჭავაძე და აკაკი წერეთელი თავიანთი მსოფლხედვითა და აზროვნების წესით ლიბერასტები არ არიან!

კითხვა მეორე: რატომ მოსწონს ლ. ბერძენიშვილს მწერალი ზაზა ბურჭულაძე? პასუხი: იმიტომ რომ ზაზა ბურჭულაძე თავისი მსოფლხედვითა და აზროვნების წესით მგზნებარე ლიბერასტია. ყველაფერი ძალიან მარტივია.

ყოველივე ზემოთ თქმული ხელს არ უშლის ზოგიერთებს, რომ ნეოლიბერალები ილიას საქმის გამგრძელებლებად გამოაცხადოს და პარალელები გაავლოს მათსა და ილიას თაობას შორის.<sup>5</sup>

<sup>1</sup> ყველას, ვისაც ეჭვი ეპარება ილია ჭავჭავაძის პოეტურ თუ სამწერლო ოსტატობაში, ვურჩევთ, ნაიკითხოს პროფ. ლადო მინაშვილის წიგნი: „ილია ჭავჭავაძე“ - თბ., 1995.

<sup>2</sup> იხ. გაზ. „ლიტერატურული საქართველო“, 4-10. II. 2000.

<sup>3</sup> იხ. ლ. ბერძენიშვილი, აჩრდილი დადის საქართველოში, აჩრდილი ფრანკენშტეინისა, გაზ. „ახალი 7 დღე“, 2001, № 9, გვ. 11.

<sup>4</sup> ლ. ბერძენიშვილი, „ნალექიანი ყინული“, გაზ. „24 საათი“, 2006, № 96; „პასირებული შეტევა“, გაზ. „24 საათი“, 2007, № 143; „ზაზა ბურჭულაძის Adibas, ანუ ადგილზე სირბილი საქართველოში“, „ლიტერატურა - ცხელი შოკოლადი“, 2010, №3 და სხვ.

<sup>5</sup> იხ. გ. ნოდია, ძველი ინტელიგენცია და ახალი ინტელექტუალები

ილია ჭავჭავაძემ უმკაცრესად ამხილა ქართველთა მანკიერებანი, მაგრამ ამ მხილებას ეროვნული ფენომენის უდიდესი სიყვარული ედო საფუძვლად. ნეოლიბერალებიც ბევრს წერენ ქართველთა უკეთურებებზე, მაგრამ მათი საქციელი ეროვნული ფენომენისადმი სიძულვილით არის მოტივირებული; ილია ჭავჭავაძე ებრძოდა იმ არაარსებითსა და არაბუნებრივ თვისებებს, რომლებმაც სხვადასხვა მიზეზის გამო ფესვი გაიდგა ქართველთა სულში; ნეოლიბერალები კი ებრძვიან იმ არსებითსა და ძირეულ ნიშნებს, რომელთა გარეშეც ქართველი კაცი აღარ იქნება ქართველი; ილია ჭავჭავაძის მიზანი იყო ქართველებს შეენარჩუნებინათ ისტორიული წარსული, დაბრუნებოდნენ ისტორიულ ძირებს, ამიტომაც ხალხს იდეალად უსახავდა ისტორიულ გმირებსა და სამშობლოსათვის თავდადებულ მამულიშვილებს; ნეოლიბერალებს კი სურთ ქართველების გადაყვანა აზროვნების სხვაგვარ წესზე, თვისებრივად განსხვავებულსა და არაეროვნულ ნიადაგზე, ამიტომ ისტორიულ გმირებს ქონდრისკაცებად წარმოაჩენენ და ხალხს ეტალონად მამათმავლებსა და უზნეო ადამიანებს უსახავენ; ილია ჭავჭავაძე მედგრად იცავდა ეროვნულ კულტურას აბუჩად აგდებისა და დამცირებისაგან, ნეოლიბერალები კი თავად ესხმიან თავს და ცილს სწამებენ ყოველივე ქართულს. ილია ჭავჭავაძემ დააარსა სათავადაზნაურო ბანკი, რათა ქართულ მინებს უცხოელები არ დაპატრონებოდნენ; ნეოლიბერალები კი უდიდესი სიამოვნებით ასხვისებენ ქართულ მინებს ნებისმიერზე, ვისაც ფულის გადახდა არ დაენანება.

აი, რა განსხვავებაა ნეოლიბერალებსა და სამოციანელების შორის.

ნეოლიბერალთა შეტევის საგანგებო ობიექტია ქა-

---

საქართველოში: პარადიგმის ცვლა?, საზოგადოება და პოლიტიკა, IV, გვ. 11-12.

რთული ლიტერატურა, რომელიც საუკუნეების განმავლობაში ქართული ეროვნული იდენტობის ერთ-ერთი მთავარი საფუძველი იყო. იწყება იერიში ქართული ლიტერატურის კლასიკოსებზე და პარალელურად კი – უნიჭო და უზნეო ავტორების გაპიარება. სწორედ ამიტომ ქართული მწერლობა თანდათანობით გადაიქცა პეროსტრატეს კომპლექსით შეპყრობილ ადამიანისმაგვართა, ლიტერატურული ქილერებისა და კამიკაძეების თავშეყრის ადგილად.

ქართული მწერლობისადმი გამოცხადებული საბრძოლო კამპანია შესანიშნავად ცნობიერდება თავად ქართველი მწერლების მიერაც: „ვისაც გლობალიზაცია არათუ გარდუვალ უბედურებად, არამედ სასურველ მოვლენადაც მიაჩნია, რა თქმა უნდა, პირველ რიგში, სწორედ ეროვნულ ფენომენებს უნდა დაუპირისპირდეს: ენას, ოჯახს, მეურნეობას, მეცნიერებას... ანუ კულტურას მთლიანად, და, თავისთავად ცხადია მწერლობასაც. მწერლობასაც კი არა, მწერლობას, როგორც მთავარ დაბრკოლებას, როგორც პატრიოტიზმისა და ეროვნულობის სკოლას.“<sup>1</sup> - აცხადებს ოთარ ჭილაძე. მწერალი შესანიშნავად ხვდება თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაში შექმნილი მოჩვენებითი „კრიზისის“ რეალურ მიზეზებს: „ჩვენმა მტრებმა ჩვენზე უკეთ იციან ქართული მწერლობის ფასი და იმასაც ისეთივე დაუნდობლობით ებრძვიან, როგორც ქართულ ენას, ქართულ ეკლესიას თუ ქართულ მეურნეობას ებრძოდნენ თავის დროზე, ანუ ებრძვიან ყველაფერ იმას, ურომლისოდაც უბრალოდ, შეუძლებელია, ქვეყნად იწოდებოდე, მით უფრო – სახელმწიფოდ. რასაკვირველია, მტრების სივერაგისა და სისასტიკის ბრალია ჩვენი მწერლობის დღევანდელი სავალალო მდგომარეობა.“<sup>2</sup>

<sup>1</sup> ო. ჭილაძე, ნინ მარადისობაა!, გვ. 76.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 16.

ახალი ლიბერალები თავგამოდებით ებრძვიან ავტორიტეტებს, რადგანაც ავტორიტეტები განსაზღვრვენ საზოგადოების თვითრეგულაციას. უნდა მოხდეს ტოტალური დესაკრალიზაცია, არ უნდა არსებობდეს არაფერი წმინდა. ლ. რამიშვილი წუხს, რომ „ჩვენს თავს... სხვა რაღაც ხდება, რაღაც ისეთი, რაც შეიძლება მხოლოდ ჩვენთვისაა დამახასიათებელი... ეს „რაღაც“ არის საკრალიზაცია. ჩვენს ცნობიერებაში საკრალიზებულია დედა... საკრალიზებულია ასევე მამა, ბიძა, დეიდა, მამიდა... და საერთოდ ცნება „ნათესაობა“. საკრალიზებულია ცნება „სამშობლო“, საქართველო, ივერთ მხარე... საკრალიზებულია მეზობლობა, „მოყვარეობა“ და რა ვიცი, რა აღარ“.<sup>1</sup>

რა არის გასაკვირი იმაში, რომ დედა, ოჯახი და სამშობლო ადამიანის ცნობიერებაში საკრალიზებული იყოს? ვაი-რაციონალისტებისათვის ასეთი მდგომარეობა გონებრივ შეზღუდულობად ცხადდება.

ამიტომაც აღარ უნდა გაგვიკვირდეს, როცა დანერენ: „დარწმუნებით შეიძლება ითქვას, რომ ილია ჭავჭავაძე, როგორი საშინელი მოსასმენიც არ უნდა იყოს ეს ზოგიერთებისათვის, კუჭშიც გადიოდა და ალბათ ისევე აფუჭებდა ჰაერს, როგორც სხვა დანარჩენი მოკვდავები და თითქმის დარწმუნებით შეიძლება ითქვას, რომ ახალგაზრდობაში (და შეიძლება უფრო მოწიფულ ასაკში და სიბერეშიც კი) მასტრუბირებდა კიდევაც“.<sup>2</sup>

ნეოლიბერალთა ამოცანაა, დაამყარონ ისეთი მდგომარეობა, რომ ადამიანის ცნობიერებაში არ არსებობდეს არავითარი მორალური იმპერატივი, არაფერი

---

<sup>1</sup> ლ. რამიშვილი, სექსი და ივერთ მხარე, <http://telegrapi.wordpress.com/2009/10/21>

<sup>2</sup> გ. ლვინჯილია, ილია ვარ, არ მესროლოთ!, <http://azrebi.ge/index.php?m=734&newsid=420>

საკრალური. ბიოლოგიური მოთხოვნილებები ცხადდება უმაღლეს ღირებულებად. ავტორიტეტების, ორიენტირების გარეშე დარჩენილი ადამიანთა ჯოგი კი სწორედ ღია საზოგადოების მშენებლობის მთავარი პირობაა. ადამიანთა ასეთი ერთობა მზადაა, მიიღოს ყოველგვარი სიახლე, რასაც გამალებული პროპაგანდის საშუალებით შთააგონებენ.

## ი.წ. «მასობრივი კულტურის» შესახებ

ნეოლიბერალები მასების იდეოლოგიური მართვის არაერთ საშუალებას იყენებენ. მთავარი ფუნქცია, ამ მხრივ, ე. წ. „მასობრივ კულტურას“ აკისრია, რომელმაც ქართულ სინამდვილეშიც ღრმად გაიდგა ფესვი. მასობრივი კულტურის ფენომენი მეოცე საუკუნის „მონაპოვარია“. მართალია, როგორც მიუთითებენ, მასკულტურის მსგავსი ფორმები უფრო ადრეულ ეპოქაშიც შეიძლება დაფიქსირდეს, მაგრამ თავისი დასრულებული სახით პოპულარული კულტურა მეოცე საუკუნეში ჩამოყალიბდა.

მასობრივი კულტურის წარმოშობის შესახებ, ძირითადად, ორი თვალსაზრისი არსებობს. პირველის მიხედვით, პოპულარული კულტურა კაპიტალისტური კულტურის ინდუსტრიის მიერ არის შექმნილი და თავისი არსით მოგებასა და იდეოლოგიურ მართვას ემსახურება; ხოლო მეორე შეხედულებით, მასობრივი კულტურა დაბალი ფენებიდან მომდინარე კულტურაა.<sup>1</sup>

უპირველეს ყოვლისა, აუცილებელია, ერთმანეთისაგან გაიმიჯნოს ხალხური და მასობრივი კულტურა. ჭეშმარიტი ხელოვნების ნაწარმოები მთელი ხალხის, როგორც ელიტის, ასევე მასის საკუთრებაა. მასობრივი კულტურა კი სპეციფიკურად მასისათვის არის განკუთვნილი, იგი თვისებრივად არის მასობრივი. ხალხურ კულტურაში ასახულია მაღალადამიანური, საკაცობრიო და საერთო ეროვნული იდეალები, მასობრივ კულტურაში კი ყოველივე მდაბალი და წარმავალი, რაც მხოლოდ მასობრივი ცნობიერებისათვის

<sup>1</sup> იხ. ჯ. სთორი, კულტურის კვლევები და პოპულარული კულტურის შესწავლა, თბ., 2007, გვ. 13.

არის ნიშნული. როგორც ბერდიაევი წერდა: „კულტურის ხალხურობა არასოდეს ნიშნავდა იმას, რომ ხალხის მასების დონე შეესაბამებოდა მათი დაკვეთის შესრულების დონეს. ხალხურობა ხალხის სულის გამოხატულება იყო, გენიოსს კი შეეძლო უკეთ გამოეხატა იგი, ვიდრე მასას. მაგრამ დღეს კულტურისაგან სულ უფრო და უფრო მეტად მოითხოვენ ხალხურობას ხალხის მასების მოთხოვნებსა თუ მოთხოვნილებებთან შესაბამისობის თვალსაზრისით. ეს იწვევს კულტურის გადაგვარებას და მას სხვა რანგის ფენომენად აქცევს, რომელსაც სხვა სახელი უნდა ეწოდოთ“.<sup>1</sup>

ერთი სიტყვით, ბერდიაევის სამართლიანი თვალსაზრისით, ის, რასაც მასობრივ კულტურას უწოდებენ, ნამდვილად არის მასობრივი, მაგრამ არ არის კულტურა, ამ სიტყვის უმაღლესი გაგებით, არამედ რაღაც სხვა ფენომენი.

ვსაუბრობთ რა მასობრივ კულტურაზე, აუცილებელია, განისაზღვროს თავად „მასის“ შინაარსი, თუ რას წარმოადგენს მასობრივი ადამიანი და უმთავრესად ვისთვისაა განკუთვნილი მასობრივი კულტურა.

ხოხე ორტეგა ი გასეტის მიხედვით: „მასა... ადამიანების ბრბოა, ადამიანებისა, რომლებსაც არავითარი სპეციფიკურად განსხვავებული თვისებები არ გააჩნიათ... „ადამიანი-მასა“ ისაა, ვისაც არ შეუძლია როგორც კარგი, ისე ცუდი მხრითაც შეაფასოს თავისი თავი; ვინც თავის თავს აღიქვამს „ისეთად როგორიცაა ყველა“ და სულაც არ განიცდის ამას, მას მოსწონს ისეთი იყოს, როგორიცაა ყველა“.<sup>2</sup>

სწორედ საზოგადოების ასეთი წევრებისათვის,

---

<sup>1</sup> ნ. ბერდიაევი, ადამიანის ბედი თანამედროვე სამყაროში, ჯენი ეპოქის გაგებისათვის, თარგმნა ბ. ბრეგვაძემ, თბ., 2007, გვ. 201.

<sup>2</sup> ხ. ორტეგა ი გასეტი, მასების ამბოხი, ესპანურიდან თარგმნა ბ. ბრეგვაძემ, თბ., 1993, გვ. 6,7.

რომლებიც უდიდეს უმრავლესობას წარმოადგენენ, იქმნება მასობრივი კულტურა.

გავრცელებულია თვალსაზრისი, რომ პოპულარული კულტურის შექმნის მიზანი მასების კეთილდღეობაზე ზრუნვაა. ეს მოსაზრება სწორი რომ იყოს, მაშინ მასკულტურის შემოქმედებს ხელი უნდა შეეწყოს მასების კულტურული, ზნეობრივი და ინტელექტუალური დონის ამაღლებისათვის, მასობრივ ადამიანში ინდივიდუალური, პიროვნული საწყისის წინ წამოწევისა და გააქტიურებისათვის. მათ უნდა ეზრუნათ, ჯოგური ცნობიერებისაგან განეთავისუფლებინათ და ადამიანური სახე დაებრუნებინათ მასისათვის; მაგრამ, სინამდვილეში, დიამეტრულად საპირისპირო ვითარებასთან გვაქვს საქმე.

მასობრივი კულტურა კლავს პიროვნულ საწყისს ადამიანში და ყოველმხრივ უწყობს ხელს ხალხის მასად ქცევას, რათა ადამიანმა ვერ დააღწიოს თავი მასობრივ ცნობიერებას, ვინაიდან მასაზე ამაღლებული, მყარი პიროვნული ბუნების მქონე ადამიანი უკვე სახიფათოა მმართველი უმცირესობისათვის, ვინაიდან მას გააჩნია კრიტიკული აზროვნების, გადანაცვტილების დამოუკიდებლად მიღების უნარი და ღირებულებათა მყარი სისტემა. სწორედ ამიტომ მასკულტურა ადამიანს აჯაჭვავს დროებითზე, წარმავალზე, იგი უბიძგებს ადამიანს თავი აღიქვას ისე, როგორიცაა ყველა და ნაფოტივით გაჰყვებს დინებას.

მასების იდეოლოგიური მართვის პროცესში სრულიად განსაკუთრებულია მასკულტურის უმნიშვნელოვანესი ნაწილის, მასმედიის როლი. განუზომელია ის სულიერი და ფსიქიკური ზიანი, რაც უკანასკნელი ორი ათწლეულის განმავლობაში მასმედიამ მიაყენა ქართველ საზოგადოებას. ტელევიზია ადამიანის ცხოვრების განუყოფელი მეგზური გახდა. მისი გავლენა საზოგადოებაზე იმდენად მასშტაბურია, რომ, როგორც

მკვლევარი მიუთითებს: „სატელევიზიო გადაცემები აღიქმება როგორც რეალობა, ხოლო საზოგადოებრივი ცხოვრება – როგორც ტელემაუწყებლობის სარკე“<sup>1</sup> და არა პირიქით, როგორც ეს წესით და რიგით უნდა იყოს.

ცხადია, რომ მასმედიას, თუკი იგი თავს იღებს მასე-ბზე ზრუნვას, ნამდვილად შეუძლია განახორციელოს მასების გაადამიანურების პროცესი, მასებს მისაბაძად დაუსახოს ჭეშმარიტად კულტურული და ღირსეული პიროვნებანი, მაგრამ ხდება სრულიად საპირისპირო: მასმედია ამკვიდრებს ცხოვრების მასობრივ წესს, მასებს კი ეტალონად უსახავენ ე. წ. „შოუ-ბიზნესის“ წარმომადგენლებს, რომლებიც მხოლოდ სოციალური სტატუსით განსხვავდებიან მასობრივი ადამიანისაგან, თავიანთი ცხოვრების წესით, ინტერესებითა და აზროვნებით კი, მასობრივზე მასობრივი ადამიანები არიან.

როდესაც ჩვენს ქვეყანაში მრავალი ეკონომიკური, სოციალური, ეთიკური თუ ეკოლოგიური პრობლემა არსებობს, მასმედიის ინტერესი ვერ სცდება ისეთ საკითხებს, როგორიცაა: პროსტიტუციის ლეგალიზაცია, ე.წ. „ქალიშვილობის ინსტიტუტი“, ჰომოსექსუალიზმი და ა.შ. ამ თემებზე მსჯელობისას კი ინვევენ არა კომპეტენტურ ადამიანებს, სამედიცინო სფეროს მოღვაწეებს, ფსიქოლოგებსა თუ სოციოლოგებს, არამედ იმავე „ბომონდის“ წარმომადგენლებს, მოქმედსა თუ პერსპექტიულ მეძავეებს, რომლებიც პირდაპირი მონოდებებით გამოდიან სქესობრივი აღვირაზნისა და ბისადმი. საგულისხმოა ერთი თანამედროვე ქართული ფილმის სახელწოდება: „ჭამა და სექსი“. მავანთა მიზანია, მასის ინტერესთა სფერო სწორედ ამ ორი რამით შემოიფარგლოს, რათა უფრო ადვილად სამართავი გახდეს პირუტყვის დონეზე დასული, ოდენ ხორციელ ინსტინქტებს აყოლილი მასა.

---

<sup>1</sup> Н. Б. Маньковская, Эстетика постмодернизма. СПб, 2000, გვ. 157.

ლი კულტურა.

ქართულ სინამდვილეში კი რადიკალურად განსხვავებულ ვითარებასთან გვაქვს საქმე. მთელი საუკუნის განმავლობაში, უიშვიათესი გამონაკლისის გარდა, მასები ყოველთვის უკანა პლანზე, ჩრდილში იდგნენ. ისინი, ფაქტობრივად, არავითარ მონაწილეობას არ იღებდნენ კულტურული პროცესების წარმართვაში. ჩვენს ქვეყანაში არასოდეს არსებულა მასების „სოციალური დაკვეთა“. ქართველ მკითხველს, მსმენელს, მაყურებელს ყოველთვის შეეძლო ამაღლებულიყო შემოქმედის დონემდე; მას არასოდეს გამოუთქვამს პროტესტი, რომ ხელოვნება მასობრივი ყოფილიყო.

აქედან გამომდინარე, ხელოვნების გამასობრივება საქართველოში თავად ხელოვანთა და მათ უკან მდგომთა ნებით განხორციელდა, მაგრამ ვინაიდან მასობრივი კულტურის სპეციფიკა ისაა, რომ იგი შესანიშნავად ერგება მასობრივი ადამიანის ინტელექტუალურ თუ ესთეტიკურ მოთხოვნილებებს, უცხოური სინამდვილიდან „გადმორგულმა“ მასკულტურამ ქართულ ნიადაგზეც შესანიშნავად გაიხარა, რასაც მოჰყვა ქართველი ხალხის ესთეტიკური გემოვნების გაცამტვერება. მასობრივი კულტურის რეალური დანიშნულება კი, შესანიშნავადაა განმარტებული თავად დასავლელი იდეოლოგების მიერ: „ჩვენ შევქმენით კულტურა, რომელიც ეფუძნება მასობრივ გართობას და მასობრივ თვითდაკმაყოფილებას... კულტურული სიგნალები გადაიცემა ჰოლივუდისა და „მაკდონალდსის“ საშუალებით მთელს მსოფლიოში, და ისინი არღვევენ საზოგადოების საფუძვლებს. ჩვეულებრივი დამპყრობლებისაგან განსხვავებით, ჩვენ არ ვკმაყოფილდებით სხვათა დამორჩილებით; ჩვენ მოვითხოვთ, რომ ჩვენ მოგვბადონ“ (რ. სტილი).<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> ამერიკის შეერთებული შტატების საგარეო პოლიტიკის საფუძ-

მასობრივი კულტურის ძირეული თავისებურებაა ტოტალური კომერციალიზაცია. როგორც ცნობილი სოციოლოგი და კულტუროლოგი, ჰარვარდის უნივერსიტეტის პროფესორი, პ. სოროკინი წერდა: „თანამედროვე ხელოვნება თანდათანობით ხდება საქონელი, უპირველეს ყოვლისა გასაყიდად წარმოებული რელაციისათვის, მოხმარებისათვის, გართობისა და სიამოვნებისათვის, გადაღლილი ნერვების სტიმულაციისა და სექსუალური აგზნებისათვის... ხელოვნებას თვითონ არ შეუძლია თავიდან აიცილოს ვულგარიზაცია. ნაცვლად იმისა, რომ აღამაღლოს მასები საკუთარ დონემდე, ის, პირიქით, ეშვება მასების დონემდე... იგი სულ უფრო და უფრო სცილდება კულტურულ და მორალურ ღირებულებებს და თანდათან გარდაიქმნება უშინაარსო ხელოვნებად... იგი ამორალური, დესაკრალიზებული, ასოციალური და უფრო ხშირად – უზნეო, ანტირელიგიური და ანტისოციალურია“.<sup>1</sup>

ჩვენს სინამდვილეშიც ხელოვნება ბიზნესის დარგად გადაიქცა, ხელოვანი კი – ხელოსნებად. ამ გარემოებამ უდიდესი ზეგავლენა მოახდინა შემოქმედებით პროცესებზე. დიდი ხელოვანები თანხმდებოდნენ, რომ შემოქმედება დიდ ტანჯვასთანაა დაკავშირებული. ხელოვანი, რომელიც გრძნობს პასუხისმგებლობას აუდიტორიის წინაშე, განუწყვეტლივ იღვწის საკუთარი ნაწარმოების სრულყოფისათვის; ყოველივე ეს კი უმძიმესი პროცესია. სწორედ ამიტომ წერდა დოსტოვესკი: „აი, ჩემს თავს რა ხდებოდა: ვმუშაობდი და ვენამებოდი. თქვენ იცით, რას ნიშნავს შემოქმედება? არა,

---

ვლები ამერიკელი და ევროპელი ავტორების მიხედვით (მასალები შეკრიბა, კომენტარები დაურთო და თარგმანი ინგლისური, გერმანული და რუსული ენებიდან შეასრულა გ. რცხილაძემ), თბ., 2008, გვ. 256.

<sup>1</sup> პ. სოროკინი, ხელოვნების კრიზისი, თარგმნა ნ. კუჭუხიძემ, ქუთ., 2006, გვ. 45.

მადლობა ღმერთს, რომ თქვენ ეს არ იცით."<sup>1</sup>

დიდი ქართველი პოეტის თქმითაც, „შემოქმედება თურმე ჯვარცმაა“.

ახლა ვნახოთ, როგორ წარმოუდგება იგივე პროცესი თანამედროვე ქართველ მწერალს. მოგვაქვს ნაწყვეტი აკა მორჩილაძის ინტერვიუდან. შეკითხვაზე: „– როგორ წერთ?“ მორჩილაძე პასუხობს: „რა ვიცი, მგონი, იოლად, ყოველ შემთხვევაში, თუ დავჯექი, მიერეკება წყალივით... ძალით და ტანჯვით არ მიყვარს“.<sup>2</sup>

როდესაც მწერალი გრძნობს პასუხისმგებლობას მკითხველის წინაშე, შემოქმედება უდავოდ დიდ ტანჯვასთანაა დაკავშირებული, ხოლო როცა მწერალს ამა თუ იმ გამომცემლობასთან დადებული აქვს კონტრაქტი, რომ გარკვეული პერიოდის განმავლობაში კონკრეტული რაოდენობის ტექსტი უნდა „ანარმოოს“, მაშინ კი უსათუოდ „მიერეკება წყალივით“. რაოდენობაზე ორიენტირებული მწერალი სულ უფრო და უფრო ნაკლებ ყურადღებას უთმობს ტექსტის მხატვრულ სრულყოფას, მისთვის მთავარია „სანარმოო გეგმა“ შეასრულოს. ასეთ ვითარებასთან დაკავშირებით წერდა პ. სოროკინი: „თუკი თანამედროვე ხელოვანს არ სურს შიმშილი, მან არ უნდა შექმნას დროის ახირებისა და კაპრიზებისაგან დამოუკიდებელი, მარადიული ღირებულებები. სწორედ ამის გამო იგი აუცილებლად იქცევა საბაზრო ურთიერთობათა მონად, რომელიც თავის საქონელს „ანარმოებს“ მოთხოვნათა საამებლად. ასეთ ატმოსფეროს... მივყავართ მასობრივი პროდუქციის გარდამავალ „ჰიტებსა“ და დღემოკლე „ბესტსელერებთან“... ხელოვნება იქცევა მხოლოდ დანართად ყავის, წამლის, ბენზინის, საღებავის რეზინისა და ყოველივე

---

<sup>1</sup> Ф. М. Достоевски, Собрание сочинений в 15 томах, т. 15. СПб., 1996. გვ. 334.

<sup>2</sup> ჟურნ. „ლიტერატურული პალიტრა“, 2004, № 2, გვ. 18.

მსგავსის რეკლამისათვის".<sup>1</sup>

მასობრივი კულტურის აყვავებამ შედეგად ის მოიტანა, რომ ჩრდილში მოექცა ნამდვილი კულტურა და მასების ისედაც დაბალი ეთიკურ-ესთეტიკური ღირებულებები კიდევ უფრო დაქვეითდა.

---

<sup>1</sup> პ. სოროკინი, ხელოვნების კრიზისი, გვ. 46-47.

## მწერლობის მოთვინიერების მეთოდები

ნეოლიბერალები არც მალავენ, რომ მათ მიზნად დაისახეს ქართველი ხალხის ცნობიერების გარდაქმნა. 2011 წელს, ერთ-ერთი სატელევიზიო გამოსვლისას, საქართველოს პრეზიდენტმა განაცხადა, რომ მენტალიტეტის საბოლოოდ შესაცვლელად კიდევ თხუთმეტი-ოცი წელიწადია საჭირო. მენტალური რევოლუციის განსახორციელებლად უმნიშვნელოვანესია ესთეტიკური ცნობიერების დესტრუქცია, ვინაიდან ადამიანის ესთეტიკური ცნობიერება უმჭიდროეს კავშირშია მის ეთიკურ თუ რელიგიურ ცნობიერებასთან და დიდწილად საზრდოობს კიდევ ეთიკური და რელიგიური წარმოდგენებით. მით უმეტეს, ქართული ლიტერატურა ყოველთვის იყო ეროვნული თვითცნობიერების ერთ-ერთი უმთავრესი საძირკველი. თვით უცხოელთა დაკვირვებითაც: „საქართველოში ღირებულებები... ზნეობრივ-მხატვრულ მახსოვრობაში ძევს“ (გ. გაჩევი, საქართველოს კოსმოსოფია, ჟურნ. „არილი“, 9. III, 1996). აქედან გამომდინარე, ნეოლიბერალთა შეტევის ობიექტია ქართული მწერლობაც, ეროვნულ ღირებულებათა საუნჯე.

XX საუკუნის 90-იანი წლებიდან იწყება ნეოლიბერალთა ლაშქრობა „საქართველოს მწერალთა კავშირის“ წინააღმდეგ. ნეოლიბერალურად განწყობილი მწერლები დარაზმულნი არიან „კავკასიური სახლის“ გარშემო. „მწერალთა კავშირის“ კრიტიკოსებს შორის იყვნენ ქართული მწერლობის ნამდვილი გულშემატკივარებიც, რომელთაც გულწრფელად სურდათ ამ ორგანიზაციის სასიკეთო გარდაქმნა, მაგრამ მათ ბევრად სჭარბობდნენ ნეოლიბერალური იდეოლოგიის ერთგული

მსახურები. რა თქმა უნდა, სრულიადაც არ ვართ იდეალური წარმოდგენის მქონენი მწერალთა კავშირის იმდროინდელ მუშაობაზე; უდავოა, რომ ეს ორგანიზაცია ხშირად იყო პოლიტიკური მანიპულაციების იარაღი; არც იმაზე შეიძლება კამათი, რომ თუ ამ დაწესებულებას სურს რაიმე პოზიტიური როლის შესრულება ჩვენი ქვეყნის კულტურულ ცხოვრებაში, მაშინ იგი ფუნდამენტურ გარდაქმნას საჭიროებს; მიუხედავად ამისა ფაქტია, რომ „მწერალთა კავშირი“, იმ დროისათვის, ინარჩუნებდა ქართული ლიტერატურის დანიშნულების ტრადიციულ გაგებას, რაც დამკვიდრებული იყო საუკუნეთა განმავლობაში. შეტევა „მწერალთა კავშირზე“ კი ირიბად სწორედ მწერლობის ტრადიციულ გაგებაზე და თანამედროვე მწერლობის იმ კლასიკოსებზე თავდასხმას წარმოადგენდა, რომლებიც ამ ორგანიზაციის წევრები იყვნენ. მართებულად წერდა ო. ჭილაძე: „ჩვენს თვალწინ ინგრევა თავად ცნება მწერლობისა, როგორც ხალხის სულიერი და ზნეობრივი მთლიანობისა. ისევ ჩემი ვარაუდით, ვილაცას ძალიან უშლის ხელს თავად ქართული მწერლობა, როგორც უაღრესად ეროვნული ფენომენი, და არა, ვთქვათ, ხუთასწევრიანი მწერალთა კავშირი“.<sup>1</sup>

„კავკასიური სახლის“ მიერ გამოცემულ ჟურნალ „აფრაში“ იბეჭდება „მწერალთა კავშირის“ წინააღმდეგ მიმართული წერილი, სახელწოდებით: „სადიზმის პოსტ-საბჭოთა დიდოსტატებს!“ აქვე ჩამოთვლილნი არიან სადიზმის პოსტსაბჭოთა დიდოსტატებიც: ანა კალანდაძე, ლია სტურუა, ბესიკ ხარანაული, ოთარ ჭილაძე, ჭაბუა ამირეჯიბი, ტარიელ ჭანტურია, ემზარ კვიტაიშვილი, გივი გეგეჭკორი, გურამ დოჩანაშვილი და სხვ.<sup>2</sup> წერილში ამ შემოქმედთა მოქალაქეობრივ უპრინცი-

<sup>1</sup> ო. ჭილაძე, წინ მარადისობა!, გვ. 77.

<sup>2</sup> ჟურნ. „აფრა“, 1998, № 5, გვ. 237-238.

პობაზეა საუბარი. იმავე ჟურნალში წააწყდებით ასეთ განცხადებასაც: „კომუნიზმის მეხოტბენი მკითხველს აღარ სჭირდება“.<sup>1</sup> სამაგიეროდ ახალ დროს ესაჭიროება სასქესო ორგანოთა მეხოტბენი, რომელთაც უხვად შემოიკრებს კიდეც ირგვლივ „კავკასიური სახლი“.

„მწერალთა კავშირზე“ განხორციელებული თავდასხმების მიზანი მწერლობის, როგორც ეროვნული მნიშვნელობის მოღვაწეობის, დესაკრალაზიცია გახლდათ. სახელგატეხილი მწერლები აღარ უნდა ყოფილიყვნენ ავტორიტეტები საზოგადოებისათვის, მწერლობა კი უნდა გადაქცეულიყო ჩვეულებრივ, არაფრით გამორჩეულ პროფესიად, შემოსავლის მიღების უბრალო წყაროდ.

ე. წ. „ვარდების რევოლუციის“ შემდეგ „მწერალთა კავშირი“ თმობს წამყვან პოზიციებს და მის ადგილს სწორედ ნეოლიბერალურად განწყობილი მწერლები იკავებენ, რასაც შედეგად ის მოჰყვა, რომ „ყოვლად გაუგებარ, ოდიოზურ სოციალისტურ რეალიზმს ჩაენაცვლა ყოვლად გაუგებარი, ოდიოზური ლიბერალური რეალიზმი, ისევე ნაკურთხი მთავრობისაგან, როგორც თავის დროზე კომუნისტური ლიტერატურა. და შესაბამისად, სამწერლო მდინარებაში სოციალისტური ავანგარდის ნაცვლად გაჩნდა ლიბერალური ავანგარდი, როგორც მანკიერებათა სერიის გვირგვინი“.<sup>2</sup>

ნეოლიბერალური მთავრობა მფარველობს და პროპაგანდას უწევს პოსტმწერლებსა და პოსტპოეტებს. მათი შემოქმედება უცხოურადაც ითარმნება. 2011 წელს კულტურის სამინისტროს ინიციატივით გამოიცა ქართულ-გერმანული ბილინგვური კრებული „თანამედროვე ქართული პროზა“, რომლის ავტორთა

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 202.

<sup>2</sup> რ. ჩხეიძე, სწრაფვა დასავლური სივრცისაკენ, ჟურნ. „ჩვენი მწერლობა“, 2012, № 8, გვ. 49.

ჩამონათვალში არიან: ლ. ბულაძე, ა. მორჩილაძე, ზ. ბურჭულაძე, ბ. ხვედელიძე და სხვ. 2012 წელს კი ამავე კულტურის სამინისტროს ხელშეწყობით დაიბეჭდა თანამედროვე ქართული ლიტერატურის ანთოლოგია უკვე ინგლისურ ენაზე. კრებულში კვლავ წარმოდგენილი არიან: დ. ქართველიშვილი, თ. დოლენჯაშვილი, ლ. ბულაძე, ზ. ბურჭულაძე და სხვ.

2011 წელს კულტურის სამინისტროს ინიციატივით რუსულ და პოლონურ ენებზე ითარგმნა ზ. ბურჭულაძის რომანი „adibas“. საქართველოს მოსახლეობამ უნდა იცოდეს, რომ მის ფულს კულტურის სამინისტრო ბურჭულაძის პორნოგრაფიული ტექსტის უცხოურად თარგმნაში ხარჯავს.

ბურჭულაძის პროზის თაყვანისმცემელნი კი მისი შემოქმედების მაღალი ღირებულების აღსანიშნავად სიამაყით განაცხადებენ, რომ მწერლის ნაწარმოებები თარგმნილია სხვადასხვა ენაზე. ამის პასუხად შეიძლება ითქვას ის, რომ სოციალისტური რეალიზმის „კლასიკოსებსაც“ უხვად თარგმნიდა იმდროინდელი კულტურის სამინისტრო უცხოურად, თუმცა დღეს მათი სახელები აღარავის ახსოვს.

ძალიან სამწუხაროა, რომ კულტურის სამინისტროს ამგვარად ესმის ქართული კულტურის პოპულარიზაცია. სახელმწიფო უნდა ზრუნავდეს, რომ უცხოელ მკითხველს მიანოდოს არა ისეთი ტიპის ლიტერატურა, რომელიც საზღვარგარეთაც თავზე საყრელად აქვთ, არამედ რაღაც ახალი, განსხვავებული, ეროვნული ნიშნით აღბეჭდილი, მწერლობა, რომელიც ყველაზე უკეთ ავლენს ერის სახეს, მის ღირებულებებს. მაგრამ ხომ უნდა დავუმტკიცოთ დასავლეთს, რომ გარყვნილებაში არც ჩვენ ჩამოვრჩებით და ჩვენი საწყალობელი მიმდინარე ლიტერატურული პროცესიც დასავლური კულტურის ნაწილია! რა მოხდებოდა, რომ უახლესი ლიტერატურის ის კლასიკა ეთარგმნათ, რომელიც სუ-

ლიერ საზრდოს მისცემდა მკითხველს, ამ გაუხეშებულ, ტექნიციისტურ ეპოქაში დააფიქრებდა მას მარადიულ ღირებულებებზე?

ამ დროს, უპირველეს ყოვლისა, თანამემამულეთაგან დაუფასებელი, ტრაგიკული ბედის მქონე დიდი შემოქმედი, ადამიანური სიყვარულისა და სიკეთის მქადაგებელი, გოდერძი ჩოხელი გვახსენდება. მისი ორგვერდიანი მოთხრობა „თეთრჩოხიანი და შავჩოხიანები“ გადასწონის თანამედროვე პოსტმწერლების მთელს შემოქმედებას! მიუხედავად ამისა, კულტურის სამინისტროს ურჩევნია უელბეკის, ბეგბედერისა და პალანიკის უნიჭო ქართველი მიმბაძველებით გააცნოს ქართული ლიტერატურა უცხოელ მკითხველს.

თუ კომუნისტები ცეცხლითა და მახვილით ცდილობდნენ მწერლობის მოთვინიერებას, ნეოლიბერალებმა წახალისებითა და მოთაფვლით დაიწყეს იმავეს განხორციელება. საქართველოში არსებობს მგზნებარე ლიბერალური გამოცემები, ჟურნალები: „ტაბულა“, „ლიბერალი“ და „ცხელი შოკოლადი“. ამ ჟურნალების ავტორთა ჩამონათვალში შეხვდებით თანამედროვე ლიტერატურულ-საზოგადოებრივი აზროვნების ისეთ კორიფეებს, როგორებიც არიან: შ. იათაშვილი, ლ. ბულაძე, პ. შამუგია, ზ. ბურჭულაძე, ა. მორჩილაძე, ა. კორძაია-სამადაშვილი, გ. კეკელიძე, მ. ხარბედია და სხვ. გავითვალისწინებთ რა იმ გარემოებასაც, რომ მაგ.: ჟურნალი „ტაბულას“ რედაქტორის თვითური ხელფასი 11 000 (თერთმეტი ათასი) ლარია<sup>1</sup>, თავიანთი ჯამაგირით უკმაყოფილონი არც ასეთ გამოცემებში

---

<sup>1</sup> ეს გარემოება კიდევ ერთხელ შესანიშნავად მიუთითებს, თუ რა თანხებს ხარჯავენ ნეოლიბერალები თავიანთი მიზნების განსახორციელებლად. მართლა ქვეყნის კეთილდღეობას რომ მოხმარებოდა გრანტებში და ასეთ გამოცემათა დაფინანსებაში უაზროდ გახარჯული თანხა, ალბათ, ჩვენი ქვეყნის მდგომარეობა ბევრად უკეთესი იქნებოდა.

დასაქმებული თანამედროვე მწერლები იქნებიან. ამ მგზნებარე ლიბერალურ გამოცემათაგან „ტაბულასა“ და „ცხელ შოკოლადს“ აქვთ ლიტერატურული დამატებები, რომლებშიც უზვად იბეჭდება ნეოლიბერალური რეალიზმის წარმომადგენელთა შემოქმედება. დეისაძის „...სირობა“ პირველად სწორედ „ცხელი შოკოლადის“ ლიტერატურულ დამატებაში გამოქვეყნდა.

არაიშვიათად ცნობილი ნეოლიბერალი პოლიტიკოსები და ექსპერტები კრიტიკოსის კალამსაც ჰკიდებენ ხელს და ხოტბას ასხამენ თავიანთ ფავორიტებს. ზ. ბურჭულაძის შემოქმედებას ეხმაურებიან: ლ. ბერძენიშვილი, გ. ზედანია, ე. ჯგერენია, ნ. ლადარია და სხვ.<sup>1</sup>

ახალი ლიბერალები არც ჯილდოებს იშურებენ. ნეოლიბერალთა მექამ, ე. ნ. ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტმა წლის საუკეთესო რომანისათვის 10 000 ლარიანი პრემიით დააჯილდოვა ზ. ბურჭულაძე. მისი წიგნის პრეზენტაცია ამავე დაწესებულებაში შედგა და მისასალმებელი სიტყვით თვით რექტორი, გ. თევზაძეც გამოვიდა. არ გაგიკვირდეთ, რომ სულ მალე ბურჭულაძე ნობელის პრემიაზე წარადგინონ. უფრო მეტიც, ისიც არ გაგიკვირდეთ, ბურჭულაძემ ნობელის პრემია რომ აიღოს კიდევ!

ამავე უნივერსიტეტში გაიმართა ე. დეისაძის „საიდუმლო სირობის“ პრეზენტაცია. კარგად გვახსოვს ამ წიგნის მხატვრული ღირსებებით აღფრთოვანებული, რესპუბლიკური პარტიის წევრის, დ. ზურაბიშვილის გაბრწყინებული სახეც.

ერთი სიტყვით, ნეოლიბერალები სრულიად აშკარად უჭერენ მხარს ახალ ხელოვნებას და პოპუ-

---

<sup>1</sup> ბურჭულაძის შემოქმედებაზე აღნიშნული ავტორების გამოხმაურებები თავმოყრილია: <http://burusi.wordpress.com/literature/zazaburchuladze/>

ლარიზაციას უწევენ ანტიმწერლებს.

მწერლობის მოთვინიერების პროცესში თავისი როლი აკისრიათ: გამომცემლობებს, ლიტერატურულ პერიოდიკას, ლიტერატურულ კრიტიკას, ლიტერატურულ კონკურსებსა და ტელევიზიას.

1) გამომცემლობები. თანამედროვე ქართულ მწერლობაში ანტიხელოვნების დამკვიდრების პროცესში სრულიად განსაკუთრებულია „ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობის“ ღვაწლი. ეს გამომცემლობა მწერლებად ასაღებს შემოქმედებით ნიჭთან მწყრალად მყოფ არაერთ ავტორს და გონებას უბნევს მკითხველებს. საკმარისია ვინმემ ეპატაჟური, სამშობლოსა და ეკლესიის სიძულვილით აღსავსე ტექსტი დაჯღაბნოს, რომ სულაკაური მზადაა, სასწრაფოდ გამოსცეს იგი. დეისაძის „...სირობა“ სწორედ ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობამ დასტამბა და თან ისეთი ანოტაცია წააწერა წიგნს, რომ შეუძლებელია, გული არ აგიჩუყდეს: „ეს პროვოკაციული წიგნი პრობლემატიკით ქართული სივრცის კუთვნილებაა, არსით კი მსოფლიო ლიტერატურულ პროცესს ეხმიანება – თხრობის ორიგინალურობით, მეტატექსტური თამაშებითა და ირონიული ტოპებით, ეპატაჟით გაჯერებული „საიდუმლო სირობა“ ნამდვილ პოსტმოდერნულ კრებულად შეიძლება ჩაითვალოს“.

ყოველივე ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე, ლიტერატურის თეორიისა და შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობის პროგრამის მაგისტრანტებს ვთავაზობთ სამაგისტრო დისერტაციის თემას: „ე. დეისაძის „საიდუმლო სირობა“ მსოფლიო ლიტერატურის კონტექსტში“.

ვინმე მართლა ნიჭიერ ახალგაზრდას რომ მიეტანა ღირებული ნაწარმოები სულაკაურის გამომცემლობაში, თავზე გადაახევდნენ. ეპატაჟური, სიძულვილით აღვსილი წიგნაკი კი სასწრაფოდ დაბეჭდეს.

„ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა“ არის ქარ-

თული ლიტერატურის ისტორიაში ერთ-ერთი ყველაზე კურიოზული კრებულის, „ნლის 15 საუკეთესო ქართული მოთხრობის“, ავტორი. ამ კრებულში წარმოდგენილი ტექსტების უდიდესი უმრავლესობა ვერავითარ კრიტიკას ვერ უძლებს!<sup>1</sup>

კრებულის შემდგენლები გვარანმუნებენ: „თუ გსურთ თვალი მიადევნოთ თანამედროვე ქართულ პროზას, „15 საუკეთესო“ იდეალური მეგზურია“.

ეს განცხადება დაზუსტებას საჭიროებს. უნდა ენეროს: „თუ გსურთ თვალი მიადევნოთ თანამედროვე ქართული პროზის იმ შენაკადს, რომლისთვისაც ნიშნეულია ეროვნული და რელიგიური ნიჰილიზმი, სისაძაგლის კულტი, ბილწსიტყვაობა და მხატვრული აზროვნების სიმწირე, მაშინ „15 საუკეთესო“ იდეალური მეგზურია!“

2012 წელს „ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობამ“ უკვე ყოველგვარ ზღვარს გადააჭარბა. ამ წლის „15 საუკეთესოში“ მოხვდა სამი გულისამრევი მოთხრობა: ზ. ლეჟავას „სამანტას შეუსაბამო პოზა“ (რომელიც პირველ ადგილზე გავიდა წარმოდგენილ ავტორებს შორის), რომელშიც აღწერილია მამათმავლების სქესობრივი აღვირახსნილობა, ნ. თარხნიშვილის „ლჰოკი, ფლჰოკი და ჰოკი“, „მონოდებით მეძავის“ შესახებ დანერგილი ნაწარმოები და ზ. კოშკაძის „მე ბებია, დიდი ბებია და უცხოპლანეტელები“, რომელშიც მოთხრობილია, თუ როგორ ამყარებს პერსონაჟი გაუკუღმართებული ფორმით სქესობრივ კავშირს საკუთარ დიდ ბებიასთან.

ჩვენ მხოლოდ იმის თქმა შეგვიძლია, რომ ლიტერატურის ისტორია ყველას აუცილებლად მიუზღავს

---

<sup>1</sup> 2005 წლის „15 საუკეთესოში“ წარმოდგენილი მასალები განხილულია ჯ. მეხრიშვილის ნიგნში „თავფარავნელი დედაბრის ალქიმიკი“, რომელშიც მოთხრობილი და მინასთან გასწორებულია კრებულში წარმოდგენილ ავტორთა მწერლური ტალანტის სისუსტე, უვიცობა, უგემოვნობა, კრებულის შემდგენელთა არაპროფესიონალიზმი და თავხედობა.

საკადრის პასუხს ანტიხელოვნების პროპაგანდით ნამდვილი ლიტერატურის წინააღმდეგ მიმართული ბრძოლისათვის.

გამომცემლობა „დიამ“ გამოსცა ექვსტომეული – „მსოფლიო ლიტერატურა“ – რჩეული მოთხრობები, რომელშიც წარმოდგენილი არიან მსოფლიო ლიტერატურის ბუმბერაზები: გოეთე, ბალზაკი, გოგოლი, ჰიუგო, დოსტოევკი, ჩეხოვი, ჰემინგუეი და ა.შ.

მეექვსე ტომი (თბ., 2008) ქართველ ავტორებს დაეთმო. კრებულში ვერ მოხვდნენ: ილია ჭავჭავაძე, კონსტანტინე გამსახურდია, მიხეილ ჯავახიშვილი. სამაგიეროდ ყელი მოიღერეს: ზაალ სამადაშვილმა, აკა მორჩილაძემ, ლაშა ბულაძემ, ზაზა ბურჭულაძემ და სხვებმა. ახლა ზოგიერთი გონებაშეზღუდული ნეოლიბერალი იტყვის, რომ ილია ჭავჭავაძისა და სხვათა ნაწერები დროს გაჰყვა. ასეთ სისულელესთან კამათს არ ვაპირებთ. როდესაც ქართულ ლიტერატურაში არსებობს ილია ჭავჭავაძის „სარჩობელაზედ“, რომელიც დაამშვენებდა მსოფლიო კლასიკური მწერლობის ნებისმიერ ანთოლოგიას, მ. ჯავახიშვილის მოთხრობა „ემმაკის ქვა“, მხატვრული ფსიქოლოგიზმის უბადლო ნიმუში, კ. გამსახურდიას „ზარები გრიგალში“ და, მიუხედავად ამისა, კრებულში ბულაძეს და ბურჭულაძეს ჩაჩურთავ, რა შეიძლება ასეთ საქციელს ეწოდოს? ალბათ, სიტყვა „ზნეობა“ ოდნავადაც ვერ გამოხატავს კრებულის შემდგენელთა ქმედების არსს.

თვით ამ კრებულში წარმოდგენილ თანამედროვე ავტორებს მაინც როგორ არ ეუხერხულათ, რომ ისინი მოხვდნენ აღნიშნულ წიგნში და ქართული მწერლობის კლასიკოსები კი – ვერა. მათ ადგილზე, ზნეობრივი ადამიანი უარს იტყოდა საკუთარი ნაწარმოების ასეთ კრებულში შეტანაზე, მაგრამ რა ზნეობრივი მაგალითი უნდა მოსთხოვო მათ, როდესაც ამ ავტორებს მართლა მწერლები ჰგონიათ საკუთარი თავი...

გამომცემლობამ “link” გამოსცა ჰოლანდიელი მწერლის არნონ გრუნბერგის რომანი „სტატისტიკები“, თითქოს ჩვენთან საკმარისად არ იყვნენ მწერალ-გენიტალისტები. ნაწარმოებში შამპანურით ხელში ასეთ სადღეგრძელოს სვამენ: „მოდით, გაუმარჯოს სპერმას თმაში, ისე მაგრად რომ ჩაჯდება, რომ სამჯერ უნდა დაიბანო! მოდით, გაუმარჯოს სპერმას ნაწლავებში, შიგნეულს წინაკასავით რომ დაგიტუთქავს! მოდით, გაუმარჯოს სპერმას თვალელებში, შამპუნით რომ დაგწვავს! მოდით, მთელი მსოფლიოს სპერმას გაუმარჯოს!“<sup>1</sup>

სხვაგან პერსონაჟი მოგვითხრობს: „სასტუმროს ოთახში ვიკეტებოდი და ველურ, ცხოველ ღამეებს ვატარებდი მარტო. აბაზანაშიც საკუთარ სხეულს ვეფერებოდი, ექსპერიმენტის სახით გადავწყვიტე, ყოველ ღამე წყლის ქვეშ გამეთავებინა. ზოგჯერ დილაობით სპერმის სუნი ამდიოდა თითებზე, მაგრამ ვინაიდან ჩემს თითებს ჩემ გარდა სხვა არავინ ყნოსავდა, პრობლემას ვერ ვხედავდი. ერთხელ ერთ აბიტურიენტს ვკითხე მასტრიხტის თეატრალური სასწავლებლის სასადილოში: – ერთი-ორი კვირაა უკვე შავი სპერმა მაქვს. კუპრივით შავი გამოდის. რას ფიქრობ, ექიმს ხომ არ ვეჩვენო? ვალიარებ, არც ისე სასაცილო ხუმრობა იყო, მაგრამ ხომ ვცადე მაინც მეხუმრა?“<sup>2</sup> პერსონაჟი არ ცხრება: „ასოზე წყლულები მაქვს. სულ სამი წყლულია. რა აღარ სცადეს ექიმებმა. ბოლოს რაღაც მაღამო გამომიწერეს და მეც ყოველ დილას ასოს ვიზელ“.<sup>3</sup>

ასეთი ტექსტების თარგმნაც სრულიად ჩვეულებრივი მოვლენაა დღეს. გამომცემლობები, კომერციული და იდეოლოგიური მიზნებიდან გამომდინარე, პოპულარიზაციის უწევენ ანტიხელოვნებას.

---

<sup>1</sup> ა. გრუნბერგი, სტატისტიკები, თბ., 2006, გვ. 9.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 44.

<sup>3</sup> იქვე, გვ. 428.

2) ლიტერატურული პერიოდიკა. პერიოდული ლიტერატურული გამოცემები მრავლად მოგვეპოვება. დღეს ლიტერატურული ჟურნალის გამოსაცემად სრულიადაც არაა საჭირო პროფესიონალიზმი და ლიტერატურული გემოვნება, მთავარია დაფინანსება. თუ ადრე ლიტერატურული გამოცემების სარედაქციო კოლეგიაში უახლესი ლიტერატურის კლასიკოსები იყვნენ (იხ. ძველი „ცისკარი“, „მნათობი“), დღეს ყველა საექვო განათლებისა და გემოვნების ადამიანი რედაქტორი გახდა.<sup>1</sup> უმთავრესად იბეჭდება ზერელე, მხატვრულად უვარგისი ტექსტები. „ამიტომაც არაპროფესიონალთა ხელში ჩავარდნილმა ლიტერატურულმა პერიოდიკამ თავისი როლი შეასრულა მწერლობის მოთვინიერების, მკითხველის ესთეტიკური გემოვნების დაცემის საქმეში.

3) ლიტერატურული კრიტიკა. თანამედროვე ლიტერატურული კრიტიკის უსუსური მდგომარეობა ხშირად გამხდარა მსჯელობის საგანი. ლიტერატურული სივრცე ნალეკა სადღეგრძელოების მსგავსმა ტექსტებმა, სანთლითაა საძებარი ისეთი ნაშრომები, რომლებშიც ნაწარმოებთა უარყოფით მხარეზე იქნება საუბარი, თითქოს, მხოლოდ კარგი წიგნები იწერებოდეს. თუ ვინმე თხზულებათა ნაკლზე გაამახვილებს ყურადღებას, უკვე ეჭვის თვალთ უცქერენ, რომ ვინმეს დავალებით წერს წერილს.

ნეოლიბერალურ მწერლობას მოეპოვება ნეოლიბერალური კრიტიკა. საკმარისია, რომ რომელიმე ამ ტიპის ავტორმა ახალი ტექსტი გამოსცეს, რომ მაშინვე დაინერება სახოტბო რეცენზიები ხელის კრიტიკოსების მიერ. ლიტერატურული კრიტიკაც დაკავებულია

<sup>1</sup> მაგ.: ჟურნალი „ლიტერატურული პალიტრის“ რედაქციის მუშაობის სტილზე, უვიცობასა და არაპროფესიონალიზმზე იხ. ჯ. მებრიშვილის წიგნი - „გინდოდა გოგოთურსაცა ნამასჯდომიყავ თავზედა?“ თბ., 2006.

ზერელე მწერლობის პოპულარიზაციით.

4) ლიტერატურული კონკურსები და პრემიები. ლიტერატურული კონკურსებიდან და პრემიებიდან მხოლოდ ორ მათგანზე: „Pen-მარათონზე“ და „საბაზე“ შევაჩერებთ ყურადღებას.

„Pen-მარათონი“, გარკვეულწილად, ექსპერიმენტული კონკურსი გახლდათ. მონაწილეებს სთავაზობდნენ ერთგვარ დავალებას, რომელიც მათ უნდა შეესრულებინათ. დიდ მხატვრულ შედეგებს კონკურსისაგან არც არავინ ელოდა, თუნდაც იმის გამო, რომ მარათონი და დიდი ნაკლებად შეეფერება ისეთ საქმიანობას, როგორიც მხატვრული შემოქმედებაა. აღნიშნული ღონისძიების ორგანიზატორების, ჟიურის საქმიანობასა და მონაწილეთა უნიჭობას საგანგებო წიგნი მიუძღვნა მწერალმა და კრიტიკოსმა ჯემალ მეხრიშვილმა.<sup>1</sup>

ირკვევა, რომ ჟიური საფუძვლიანად არ კითხულობდა კონკურსანტების ნაწარმოებებს. ყოვლად შეუძლებელია ერთ დღეში 86 ნაწარმოების ნორმალურად წაკითხვა, არათუ მხატვრული გააზრება და შეფასება. ჟიურის წევრებიცა და კონკურსანტებიც, ალბათ, უფრო ბანკეტისათვის მიდიოდნენ კონკურსზე.

კონკურსანტთა დაბალ პროფესიონალიზმზე ჯ. მეხრიშვილიც შესანიშნავად მსჯელობს, მაგრამ მაინც მოვიტანთ რამდენიმე ფრაზას 2007 წლის პრიზიორთა ნაწერებიდან, რათა ცხადად გამოჩნდეს მათი აზროვნების დონე (ციტატები მოგვაქვს ჯ. მეხრიშვილის წიგნიდან).

ჯანო ჯიქიძე, მეორე პრემიის ლაურეატი:

„ერთმა ცხენმა დაიფრუტუნა შემთხვევით“ (გვ. 104).

„სულ დაავიწყდა, რომ ორმოში იმყოფებოდა

---

<sup>1</sup> იხ. ჯ. მეხრიშვილი, პენმარათონი თუ კამიკაძეთა პიკნიკი?!, თბ., 2008.

ფსკერზე"(იქვე).

ჯერ ერთი, როგორც ჯ. მეხრიშვილი შენიშნავს, ცხენის დაფრუტუნება ყოველთვის შემთხვევითია და „ამიერკავკასიის ცხენთა ფედერაციის პარტყრილობის დადგენილება" არ სჭირდება. მეორეც, ადამიანი ორმოში უსათუოდ ფსკერზე იქნება, აბა, ჰაერში ხომ არ გამოეკიდება?

თეა თოფურია, პრიზი „დინამიკური ვიზუალური სახეებისათვის“:

„ავტოსტრადაზე ისარივით მიქროდა ახალთახალი „მერსედესი“, რომელსაც ოთხივე საბურავი ჰქონდა“ (გვ. 133).

„მღვდლად ნაწილობრივ იმიტომ წავიდა, რომ ცოლის მოყვანა არ უნდოდა (გვ. 139).

„ადმირალს ხასიათი ცოტა უხეში ჰქონდა, შვილები კი გადასარევი ჰყავდა“(იქვე).

ბექა კოკაია, ფინალისტი:

„ტყეში იყო ვითომ სანადიროდ... სდია კაცმა შეელს... და უცებ ძირს წაქცეული ქალი შენიშნა“ (გვ. 161).

ნინო გუგეშაშვილი, მესამე პრემიის ლაურეატი:

„ყანაა და ხართან ერთად უნდა მოხნას“, „ყანის მოხვნა არც შენ შეგიძლია უჩემოდ“ (გვ. 123).

გამარჯვებულის ელემენტარული უვიცობით გაოგნებული კრიტიკოსი კითხულობს: „ყანას ვინ გიჟი მოხნავს?! თავისი ჯალაბისა და ტანჯული ქვეყნის მარჩენალი ყანა მოეხნა კი არა, ქართველი გლეხი უხსოვარი დროიდან დღემდე სულ შიშნარევი ვედრებითა და პირჯვრის წერით შეჰყურებდა და შეჰყურებს ცას, უფალმა სეტყვის ღრუბელი რომ არ მოუვლინოს“.<sup>1</sup>

ციტირებას კი თეონა დოლენჯაშვილის „გენიალური“ შედარებით დავასრულებთ: „ოცნება სისულელეა

---

<sup>1</sup> ჯ. მეხრიშვილი, პენმარათონი თუ კამიკაძეთა პიკნიკი?!, გვ. 124.

და ძილში ნანახი სიზმარივით იშვიათად ხდება“ (გვ. 152). ეს მართლაც უნიკალური შედარება ლიტერატურულ კურიოზებში, ალბათ, პირველ ადგილს დაიკავებს.

ჟიურის წევრებმა კი, ისე რომ დიდად არც შეუწუხებიათ თავი ნაწარმოებთა წაკითხვით, ასეთი კურიოზული ესთეტიკური ხედვის კონკურსანტებს ჩამოურიგეს საპრიზო ადგილები.

ყველაზე პრესტიჟულ ლიტერატურულ პრემიად დღეს „საბა“ ითვლება. ეს პრემია მხოლოდ ერთი კატეგორიის შემოქმედებზე გაიცემა. პრიზიორები არიან სულ ერთი და იგივე პირები: ა. მორჩილაძე, ლ. ბულაძე, ბ. ხვედელიძე, თ. დოლენჯაშვილი, გ. მეგრელიშვილი, ბ. ჯანიკაშვილი, რ. ამალლობელი და სხვ. ერთი სიტყვით, პრემია „საბა“ „ლიბერალური ელიტისთვისაა“ განკუთვნილი და განსხვავებულებისათვის აქ ადგილი არაა. ამ ლიტერატურული ჯილდოს არაერთი ინდივიდუალური თუ ჯგუფური აფიორის შესახებ შეგიძლიათ იხილოთ ნ. დარბაისელის პუბლიკაციები.

როგორც ირკვევა, ჟიურის ზოგიერთი წევრი საერთოდ არ იწუხებს თავს კონკურსანტების ნაწარმოებთა კითხვით. რატი ამალლობელმა, რომელიც ჟიურის წევრი გახლდათ, პრიზიორის, გ. მეგრელიშვილის, წიგნის სათაური მოიხსენია, როგორც „მრავალჯერადი ბილეთები“. ვისაც წიგნის სათაურად გამოტანილი მოთხრობა წაკითხული აქვს, მოთხრობის სიუჟეტიდან გამომდინარე, „ბოთლები“ „ბილეთებში“ არ აერევა. მისი შეცდომა ჟიურის არც ერთ წევრს არ შეუნიშნავს.

როდესაც ერთ ავტორს მიუმართავს ა. კორძაია-სამადაშვილისათვის, (რომელიც ჟიურის წევრი იყო), თუ რატომ არ მოხვდა მისი წიგნი „შორთ ლისტში“, კორძაია-სამადაშვილს უპასუხია, რომ ვერ ასწრებს ყველა კონკურსანტის ნაწარმოების წაკითხვას და დახ-

მარებისათვის მამამისს მიმართავს ხოლმე, აღნიშნული წიგნი კი სწორედ მამას დაუწუნებია.

ჟიურის წევრ მერაბ ლალანიძეს კი ერთხელ უბრძანებია: რა საჭიროა ნავიკითხოთ ბესო ხვედელიძის „ძალღური ცხოვრება“. მაგან შარშან ხომ მიიღო „საბა“... მოდი, წელს ნუგზარ შატაიძე დავაჯილდოვოთ, ნათესავის წლისთავი აქვს გადასახდელი და ფული სჭირდებაო.<sup>1</sup>

უმნიშვარი მწერლები, უზერელესი ნაწარმოებების ავტორები რომ გეყოლება ჟიურის წევრებად, სხვას არც არაფერს უნდა ელოდო.

აღსანიშნავია ისიც, რომ ზოგიერთი ავტორი ერთ წელს ჟიურის წევრია, მეორე წელს კი – პრემიის მფლობელი. რ. ამაღლობელი, ბ. ხვედელიძე, დ. ანფიმიადი, ა. კორძაია-სამადაშვილი და სხვ. ჟიურის წევრებიც გახლდნენ და პრიზიორებიც. ახალი „ლიბერალური ელიტის“ წარმომადგენლები მორიგეობით აჯილდოებენ ერთმანეთს და ამ მასკარადს ყველაზე პრესტიჟულ ლიტერატურულ პრემიად ასაღებენ.

2012 წელს, ესეისტიკისა და დოკუმენტური პროზის ჟანრში, პრემია „საბა“ რომელი ნაშრომისათვის უნდა მიენიჭებინათ, თუ არა ყოველივე ქართულის პათოლოგიურად მოძულე გ. მაისურაძის პასკვილების კრებულისათვის: „ჩაკეტილი საზოგადოება და მისი დარაჯები“ („ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა“, თბ., 2011).

მაისურაძე იმ ავტორთაგანია, რომელიც გამუდმებით ესხმის თავს საქართველოს მართლმადიდებლურ ეკლესიას და ქართველ „ფუნდამენტალისტებს“. მიუხედავად იმისა, რომ მას წარმოდგენაც არ აქვს მართლმადიდებლური ეკლესიის ღვთისმეტყველებაზე,

---

<sup>1</sup> ამ და სხვა კურიოზული სიტუაციების შესახებ იხ. ლ. კოდალაშვილის წერილი „რა არის საჭირო იმისათვის, რომ „საბას“ ლაურეატი გახდეს...“, ჟურნ. „ჩვენი მწერლობა“, 2010, № 8, გვ. 34-39.

იგი ყოვლისმცოდნის პოზიციიდან აკრიტიკებს მართლმადიდებლურ ეკლესიასა და ქართულ ნაციონალიზმს. ნაშრომის ფორმატიდან გამომდინარე, ავტორის მხოლოდ რამდენიმე აბსურდულ განცხადებაზე შევაჩერებთ მკითხველის ყურადღებას.

საუბრობს რა მართლმადიდებლურ და კათოლიკურ ეკლესიებს შორის მომხდარ სქიზმაზე, მაისურაძე დაასკვნის: „ბიზანტიის იმპერატორის... აღზევებამ (და არა საბაბად გამოყენებულმა სულიწმინდის ძისაგან გამოსვლისა თუ არგამოსვლის დოგმატზე პოლემიკამ) გამოიწვია XI საუკუნეში ეკლესიის სქიზმა და „მართლმადიდებლობისა“ და „კათოლიციზმის“ გამჯვნა.“<sup>1</sup>

რა ტყუილად იმტვრევდნენ თავს ლათინი და მართლმადიდებელი თეოლოგები და რელიგიის ისტორიკოსები საუკუნეთა განმავლობაში სქიზმის საღვთისმეტყველო მიზეზების შესწავლაზე! აგერ, XXI საუკუნეში მაისურაძემ უცებ აღმოაჩინა, რომ თურმე ყველაფერში დამნაშავე ბიზანტიის იმპერატორი ყოფილა! რომ არაფერი ვთქვათ ავტორის უვიცობაზე ეკლესიოლოგიის სფეროში, საგანგებო აღნიშვნას ერთი გარემოება საჭიროებს. ოღონდ რომის პაპი არ გამოიყვანოს დამნაშავედ და ყველაფერს „ბნელი“ მართლმადიდებლების იმპერატორს აბრალებს ავტორი. ყოველგვარ მიკერძოებასაც აქვს საზღვარი.

მაისურაძე განაგრძობს: „დავით აღმაშენებელი პირველი ქართველი მეფეა, რომელიც უარს ამბობს ბიზანტიურ ტიტულებზე და ამით არა მხოლოდ პოლიტიკურად, არამედ ეკლესიურადაც კი ემიჯნება იმპერიას“.<sup>2</sup>

კვლავ აშკარაა მართლმადიდებლური ეკლესიოლოგიის ელემენტარული უცოდინრობა. რა თქმა უნდა, საქართველოს ეკლესია არ გამიჯვნია ბიზანტიის

---

<sup>1</sup> გ. მაისურაძე, ჩაკეტილი საზოგადოება და მისი დარაჯები, გვ. 46.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 48.

ეკლესიას, ვინაიდან ქრისტიანული ეკლესია ერთიანია ონტოლოგიურად, არსებობს „ერთი წმინდა, კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესია“ და არა ცალკეული ნაციონალური ეკლესიები.

საუბრობს რა ქართულ რელიგიურ ნაციონალიზმზე, მაისურაძე კაჭკაჭივით იმეორებს საქმეში ჩაუხედავთა მიერ ერთ დროს გამოთქმულ აბსოლუტურ სისულელეს: „თამარის ანონიმი ისტორიკოსი... რომელიც, სავარაუდოდ სასულიერო პირი უნდა ყოფილიყო, თამარს სამეხის მეოთხე წევრად და მასზე აღმატებულადაც კი მოიხსენიებს: „აქა კულა სამეხისა თანა იხილვების თამარ, მისწორებული და აღმატებული“... თუკი საეკლესიო დოგმატიკით ამგვარი წარმოდგენა მწვალებლურია, მის მართებულობას სწორედ პოლიტიკური თეოლოგია განსაზღვრავს“.<sup>1</sup>

კვლავ ცხადია მართლმადიდებლური ღვთისმეტყველების სრული უცოდინრობა. თამარის ისტორიკოსის განცხადება არავითარი მწვალებლური შინაარსის შემცველი რომ არ არის, ეს საგანგებოდაა გამოკვლეული სპეციალურ ლიტერატურაში.<sup>2</sup>

ერთი სიტყვით, მაისურაძის წიგნი სავსეა უმეცარი და ქართველოფობიური გამოხტომებით, მიუხედავად ამისა, „საბას“ ჟიურიმ მას მიაკუთვნა პრემია, რითაც კიდევ ერთხელ გაუსვა ხაზი ამ ლიტერატურული ჯილდოს იდეოლოგიურ მიზანდასახულობას.

ლიტერატურული კონკურსები სრულიად ობიექტური ვერასოდეს იქნება, ვინაიდან ზედმინევნით ობიექტურობაზე ესთეტიკის სფეროში შეუძლებელია საუბარი იყოს, მაგრამ უბედურება ისაა, რომ არც

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 49

<sup>2</sup> იხ. ე. ჭელიძე, წმ. თამარ მეფის ე. წ. მეოთხე ჰიპოსტასობისა და „ბუნებითი ღმერთობის“ შესახებ, ჟურნ. „გული გონიერი“, 2011, № 2, გვ. 25-46.

სურვილია ამ კონკურსების შეძლებისაგვარად ობიექტურად ჩატარებისა.

5) ტელევიზია. ტელევიზია განუწყვეტლივ აპიარებს ერთი კატეგორიის შემოქმედებს. შეიქმნა „ტელემწერლის“ უნიკალური სახე (რ. ჩხეიძე). საზოგადოების უდიდესმა ნაწილმა შესანიშნავად იცის, რომ მაგ.: ლაშა ბულაძე და დათო ტურაშვილი მწერლები არიან, ისე, რომ ერთი პნკარიც არ აქვთ ნაკითხული მათი შემოქმედებიდან.

„საზოგადოებრივმა მაუწყებელმა“ 35 წუთიანი ფილმი მიუძღვნა ზ. ბურჭულაძეს, რომელიც თითქმის გენიოსადაა გამოცხადებული ჟურნალისტის მიერ. იგივე ბურჭულაძე არაერთი სატელევიზიო გადაცემის ხშირი სტუმარია. მასმედია ყოველი საშუალებით ცდილობს გააპიაროს მისი სკანდალური საქციელი, თუმცა ხანდახან მარცხიც მოსდით ასეთ შემთხვევაში. 2011 წელს ბურჭულაძემ ერთ-ერთ ლიტერატურულ ღონისძიებაზე განაცხადა: „ქურდებს – სიცოცხლე, ბოზებს – სიკვდილი“. ტელევიზიამ სასწრაფოდ ატეხა აჟიოტაჟი, თუმცა ამ ზედიზედ პროვოკაციას არავინ წამოეგო გარდა... საქართველოს პრეზიდენტისა.

ამავე „საზოგადოებრივმა მაუწყებელმა“ მოზარდებისათვის განკუთვნილი გადაცემა დაუთმო ე. დეისაძის „საიდუმლო სირობის“ პრეზენტაციას. იგივე დეისაძე, ფაქტობრივად, ყველა თოქ-შოუსა და გადაცემაში მიიწვია არაერთმა ტელევიზიამ. იმის მაგიერ, რომ ტელევიზიები მართლა ნიჭიერი, ზნეობრივი ახალგაზრდებით დაინტერესდნენ და ისინი გააცნონ პუბლიკას, უზნეო, უტიფარ ახალგაზრდებსა და ანტიკულტურას უწევენ პოპულარიზაციას.

ამრიგად, როგორც ვხედავთ, გამომცემლობები, ლიტერატურული პერიოდიკა, ლიტერატურული კრიტიკა, ლიტერატურული კონკურსები და ტელევიზია აპიარებს ერთი კატეგორიის შემოქმედებს. შედეგად კი

შეიქმნა ჩაკეტილი წრე. თუ ვინმეს სურს, რომ პოპულარული გახდეს, უნდა დაემსგავსოს სხვებს, დაიწყოს წერა სასქესო ორგანოებზე, მიმართოს ეროვნულ და რელიგიურ სატირას. ამ შემთხვევაში ტელევიზიაც დაინტერესდება, გამომცემლობებიც და ლიტერატურული პერიოდიკაც.

სწორედ ამ ჩაკეტილი წრის გამო წერის სურვილი დააკარგვინეს ბევრ მართლაც ნიჭიერ შემოქმედს, რომლებიც არ წავიდნენ საკუთარი სინდისის წინააღმდეგ.

ზერელე მწერლობის პროპაგანდას უდიდესი ზიანის მოტანა შეუძლია. კლასიკურ ესთეტიკაში უდავო ჭეშმარიტებადაა მიჩნეული, რომ ესთეტიკური გემოვნება აღზრდას საჭიროებს, რომ „მშვენიერის დასაფასებლად საჭიროა განვითარებული გონი; ადამიანს, ისე, როგორც ის არსებობს, მოუმზადებლად და განუვითარებლად, მშვენიერის შესახებ არავითარი მსჯელობა არ გააჩნია“.<sup>1</sup>

თანამედროვე პოსტმოდერნული ეპოქა კი, სამწუხაროდ, ეჭვის თვალით უცქერს ყოველგვარ აღმზრდელობით საქმიანობას. ესთეტიკური სუბიექტი ყოველ ახალ ნაწარმოებს იმის მიხედვით აფსებს, რაც მისი გემოვნების საფუძველშია ჩადებული. ის ახალგაზრდები კი, რომელთა გემოვნების საფუძველიც ბუღაძისა და ხვედელიძის ზერელე ნაწარმოებებს დაემყარება, ესთეტიკურად სრულიად დეგრადირებულნი იქნებიან.

ამასთანავე, ყოველი მხატვრული ტექსტი გარკვეული ეთიკური ღირებულების მატარებელია. თანამედროვე ნაწარმოებებში კი სინთეზურადაა შერწყმული ზერელე ესთეტიკა და ზერელე ეთიკა. მასებს კი, რომელთაც დამოუკიდებლად არ შეუძლიათ ავისა და კარგის გარჩევა, გამალებული პროპაგანდის საშუალებით შთააგონებენ, თითქოს, ასეთი თხზულებები

---

<sup>1</sup> ჰეგელი, ესთეტიკა, I, გვ. 77.

წარმოადგენენ ნამდვილი ლიტერატურის ნიმუშებს.  
შედეგად კი ხდება ხალხის ესთეტიკური და ეთიკური  
გადაგვარება.

## IV

### ქართული მწერლობის ისტორიული როლის თაობაზე

ქართული ლიტერატურა ოდითგანვე განსაკუთრებულ ისტორიულ როლს ასრულებდა. სამართლიანად შენიშნავდა ა. ბაქრაძე: „ქართველმა ხალხმა სიტყვაკაზმულ მწერლობას განსაკუთრებული მისია დააკისრა. იგი ერის წინამძღოლად აღიარა. ეს განაპირობა ქართველი ხალხის ისტორიულმა ცხოვრებამ. ჩვენს ერს ხშირად და დიდხანს უხდებოდა ცხოვრება ნაციონალური ხელისუფლების თვინიერ, დამპყრობლის უღელქვეშ. ასეთ პირობებში ორად ორი ძალა იცავდა ქართველი ხალხის ეროვნულ ღირსებას – ქრისტიანული რელიგია და მწერლობა“.<sup>1</sup>

ლიტერატურა საზოგადოებრივ ინტერესებს რომ უნდა ემსახურებოდეს, ეს აზრი ისეთივე ძველია, როგორც თავად ლიტერატურა. ქართულ მწერლობას კი, ამ მხრივ, მაინც გამორჩეული მისია ჰქონდა. ლიტერატურის ეროვნული, საზოგადოებრივი მნიშვნელობის საკითხი მთელი სისავსით XIX საუკუნის ქართველ კლასიკოსთა მხატვრულსა თუ პუბლიცისტურ შემოქმედებაში დამუშავდა. როგორც ვაჟა-ფშაველა წერდა: „მწერლობა ძალაჲ, ერთი უმთავრესი იარაღთაგანია ერის წინსვლისა, მისი გონების და ცხოვრების გაუკეთესებისა... მწერლობა მაშინ ასრულებს თავის წმინდა მოვალეობას, როცა უკეთესად ემსახურება ქვეყანას. უკეთესი ქვეყნის სამსახური მწერლობისა კიდევ იმაში გამოიხატება, რომ ყოველი წვლილი, ავი თუ კარგი თავის ქვეყნისა ესმოდეს... ყველა ავადობას, ყველა წყლულს წამალი დასდვას და, მაშასადამე, კარგი მწ-

<sup>1</sup> ა. ბაქრაძე, მწერლობის მოთვინიერება, თბ., 1990, გვ. 3.

ერალიც ის არის, ვისაც უკეთ შეუგნია ეს საჭიროება და უკეთესად ემსახურება ამ საჭიროების დაკმაყოფილების საქმეს".<sup>1</sup>

ქართული მწერლობის ისტორიული როლი ამგვარადაა გაგებული XX საუკუნის ქართველ მწერალთა შემოქმედებაშიც. ვითარება იცვლება XXI საუკუნეში. ახალი დრო ახალ მოთხოვნებს აყენებს. მწერლობის ტრადიციული დანიშნულება კომუნისტურ გადმონაშთად ცხადდება. მართალია, ნეოლიბერალებმა შესანიშნავად იციან, რომ კომუნისტები აქ არაფერ შუაში არიან, მაგრამ სახეზეა ნეოლიბერალური პოლემიკის ერთ-ერთი უმთავრესი მეთოდი: იმ თვალსაზრისს, რომელიც მათ არ მოსწონთ, გამოაცხადებენ კომუნისტურად და შემდეგ ამ საბაბით იწყებენ მის წინააღმდეგ ბრძოლას.

ის შეხედულება, რომ მწერალი თავისი ერის უმაღლესი კულტურული ღირებულებების მატარებელი უნდა იყოს, ჯანსაღ საზოგადოებაში დავის საგანი არასოდეს ხდება. მწერალი თავისი ერის, თავისი კულტურის სახეა. სწორედ ამიტომ განაცხადა ამერიკაში, ემიგრაციაში მყოფმა თომას მანმა: „სადაც ვარ მე, იქ არის გერმანული კულტურა!“

თანამედროვე ქართველ მწერალს კი ასეთი სიტყვების თქმის არც მორალური უფლება აქვს და, რაც უფრო გულდასაწყვეტია, არც არავითარი სურვილი.

მწერლის საზოგადოებრივი როლის დაკნინება შესანიშნავად ჩანს თავად მხატვრულ ტექსტებში. თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაში ხშირად შეხვდებით მწერლის მხატვრულ სახეს.<sup>2</sup> ამ ნაწარმოებებში დახატული მწერალი თავისი არსით საშუალო სტატისტიკური

<sup>1</sup> ვაჟა-ფშაველა, რამე-რუმე, თხზულებანი, თბ., 1987, გვ. 404.

<sup>2</sup> იხ. მაგ.: ა. მორჩილაძის „ეკოტერინოს ნაჩუქარი ვითომ სულის შემძვრელი თავგადასავალი“, ლ. ბუღაძის „ლიტერატურული ექსპრესი“, ბ. ხვედელიძის „უზარმაზარი ბაზარი“, ბ. ქურხულის „დაბოლილები და გამქრალები“ და სხვ.

მასობრივი ადამიანია, მწერლობა კი გამოცხადებულია პროფესიად, რომლის დაუფლებისთვისაც სრულიად არ არის საჭირო განსაკუთრებული სულიერ-ინტელექტუალური მონაცემები. მას ნებისმიერი იდიოტი შეიძლება მისდევდეს; მთავარია, ჰქონდეს ამის სურვილი.

თანამედროვე ლიტერატურაში აღწერილი მწერალი უთუოდ მსუბუქი ყოფაქცევისაა და აღმერთებს ბოჰემას, მას იშვიათად თუ ნახავთ ფხიზელს. ზოგჯერ გულის გადაყოლება მართლაც აუცილებელია შემოქმედისათვის, რადგანაც როგორც მეფსალმუნე ბრძანებს: „ღვინო ახარებს გულსა კაცისასა“ (ფს. 103, 15), მაგრამ თანამედროვე მწერალთა ლოგიკით ისეთი დასკვნა გამომდინარეობს, რომ თუ ღვინის სმით თავ-პირი არ დაისიე, ისე კარგ ლექსს ვერ დანერ.

არცთუ უსაფუძვლოდ წუხდა ო. ჭილაძე: „...ორსაუკუნოვან ომში დაღუპულ (შეშლილ, დახვრეტილ, ნანამებ, თვითმკვლელ) მწერლების შთამომავალმა განთავისუფლებისთანავე.....უარი თქვა მწერლობის ტრადიციულ დანიშნულებაზე, ანუ, ჩვენი ისტორიული პრობლემა გადაწყვეტილად მიიჩნია და უცხოელი ექსპერიმენტალისტების მიბაძვით, უაღრესად „თანამედროვე“ და „აქტუალური“ თემებით დაინტერესდა, როგორიცაა, თუნდაც, ჰომოსექსუალიზმი, კოსმოპოლიტიზმი თუ გლობალიზაცია, ანუ მშობლიური ისტორიის კრიტიკა და მშობლიური კულტურის უარყოფა. ქართული მწერლობა მონობაშია შექმნილი, ოღონდ, თავისუფალი ადამიანისათვის. დღეს კი, მეტ-ნაკლებად თავისუფალ საქართველოში მონებისათვის განკუთვნილი ლიტერატურა იწერება... ამგვარი ლიტერატურა, რა თქმა უნდა, ზნე-შეცვლილ ოჯახთან და კორუმპირებულ საზოგადოებასთან ერთად, ხელს უწყობს ახალი ყაიდის, მე ვიტყვოდი, ანტიქართული აზროვნების ჩამოყალიბებას, რაც მხოლოდ

და მხოლოდ მტრის წისქვილზე ასხამს წყალს.“<sup>1</sup>

თანამედროვე მწერლობაში ეროვნულ საკითხზე, პატრიოტიზმზე საუბარი უკვე ჩამორჩენილობად აღიქმება. თავისი გონებამახვილობით გამორჩეული თეოლოგი, კულტუროლოგი და მუსიკოლოგი ნოდარ ლადარია გვთავაზობს „პროვინციალი“, „მოპატრიოტო პოეტის“ კრებით სახელს: „მუხრან ხარხელაური“, რომელიც ასე იშიფრება: მუხრან მაჭავარიანი + ტარიელ ხარხელაური.<sup>2</sup>წეოლიბერალები აცხადებენ, რომ პატრიოტულ თემაზე წერა ერთგვარ კლიშედ გადაიქცა და ხშირ შემთხვევაში სახეზეა ავტორის ემოციის სიყალბე. ამ ლოგიკით პატრიოტიზმის წინააღმდეგ ბრძოლა უგუნურებაა. დაკვირვებული მკითხველისათვის სირთულეს სრულიადაც არ წარმოადგენს, განასხვავოს ერთმანეთისაგან ყალბი პათეტიკა და ნამდვილი გრძნობა. პატრიოტიზმი არც იმას გულისხმობს აუცილებლად, რომ პოეტი მიასკდეს მშობლიურ მთებს და ველებს და საგალობელი აღუვლინოს მათ. პატრიოტიზმი, უპირველეს ყოვლისა, საზოგადოებრივი ნაკლის, ყოფითი სიმახინჯის მხილებას ნიშნავს. ოღონდაც, ამ საქმეს სიყვარული უნდა ედოს საფუძვლად. თანამედროვე ქართველი მწერლების „მხილებითი“ მოღვაწეობა კი ყოველივე ქართულისადმი პათოლოგიური ზიზღით არის გაჯერებული.

როგორც ო. ჭილაძე წერდა: „პატრიოტიზმი, ამ სიტყვის საუკეთესო გაგებით, მართლაც სისხლხორცეულად აუცილებელია მწერლობისათვის. ამ მარად მფეთქავი, მარად ფხიზელი ნერვის გარეშე, ნებისმიერი ტექსტი, პოეტურიც და პროზაულიც, შეიძლება გარეგ-

---

<sup>1</sup> ო. ჭილაძე, წინ მარადისობა!, გვ. 21.

<sup>2</sup> ნ. ლადარია, ჟამთა სიავე, გაზ. „Weekend“, № 40, 2011, გვ. 10. ცდუნებას ვერ ვუძლებთ, რომ არ შევექმნათ თანამედროვე ქართველი „თეოლოგის“ კრებითი სახელი: „ზელიმხან ლადარია“.

ნულ მომხიბვლელობას არ კარგავს, მაგრამ აშკარად კარგავს შინაგან მუხტსა და დაძაბულობას“.<sup>1</sup>

მართლაც, პატრიოტული პათოსი ერთ-ერთი უმძლავრესია (თუ არა ყველაზე მძლავრი) სხვადასხვა სახის პათოსთა შორის, მას მკითხველზე განუმეორებელი ესთეტიკური ზემოქმედების ძალა გააჩნია.

საყოველთაოდაა აღიარებული ლიტერატურის უდიდესი როლი ადამიანის პატრიოტული აღზრდის პროცესში. მოზარდი ამ ღვთაებრივ გრძნობას, უპირველესად, სწორედ ლიტერატურული შედეგების საშუალებით ეზიარება. ეს გარემოება შესანიშნავად იცინა ახალმა ლიბერალებმაც. ქვემოთ მოვიტანთ დოკუმენტს, რომელიც არაერთხელ გამოქვეყნდა ქართულ პრესაში. იგი წარმოადგენს თბილისის ყოფილი მერისა და ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრის ზ. ჭიაბერაშვილის საგრანტო პროექტს: „წინ, ტრადიციისაკენ“ (სამართლიანი არჩევნებისა და დემოკრატიის საერთაშორისო საზოგადოება):

„სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების ერთ-ერთ გადამწყვეტ დაბრკოლებად წარმოგვიდგება ე. წ. ეროვნული იდეოლოგიის შესახებ გავრცელებული შეხედულება და ტერმინ „ტრადიციის“ მცდარი გაგება. ამ თვალსაზრისთა ძირითადი გამავრცელებელი მექანიზმია საშუალო სკოლა, ხოლო მიმწოდებლები – ისტორიისა და მშობლიური ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლები. ამ საგნების სწავლებისას ჯერ კიდევ განსაკუთრებით შეინიშნება ეროვნულ სახელმწიფოზე, პატრიოტიზმზე, საზოგადოების რელიგიურ მოწყობაზე ვადაგასული წარმოდგენების გაბატონება.

პროექტი „წინ, ტრადიციისაკენ!“ თავისი ძირითადი საქმიანობის კონცენტრირებას ახდენს იმ სოციალურ ჯგუფზე, რომლის გავლენა მომავალი თაობის სოციალ-

---

<sup>1</sup> ო. ჭილაძე, წინ მარადისობა!, გვ. 130.

იზაციაზე ერთ-ერთი ყველაზე ძლიერია: სახელმწიფო უნივერსიტეტების ფილოლოგიური და ისტორიული ფაკულტეტის სტუდენტები, რომელთა შორის ლიბერალურ ღირებულებათა დამკვიდრებას ერთგვარად შეიძლება აბრკოლებდეს ოჯახსა და უმაღლეს სასწავლებელში დამკვიდრებული ატმოსფერო“.

აღმასრულებელი დირექტორი: ზ. ჭიაბერაშვილი.<sup>1</sup>

სრულიად ნათლადაა გამოკვეთილი ნეოლიბერალთა შეტევის ობიექტი: უნივერსიტეტის ფილოლოგიის და ისტორიის ფაკულტეტები. ეროვნული თვითცნობიერების საფუძვლებს სწორედ ეროვნული მეცნიერებები, უმთავრესად კი ისტორია და ფილოლოგია აყალიბებს. ამიტომაც იმყოფება მეცნიერების ეს ორი სფერო უდიდესი წნეხის ქვეშ.

ახლა აღარ არის გასაკვირი, თუ რატომ ამოიღეს სასწავლო პროგრამიდან პატრიოტული ეპიკის ბრწყინვალე ნიმუშები: გრიგოლ ორბელიანის „სადღეგრძელო“, აკაკი წერეთლის „თორნიკე ერისთავი“ და რატომ შეიტანეს მათ მაგიერ ზერელე ტექსტები; ამით სწორედ მოზარდების მენტალურ სიჯანსაღეს უფრთხილდებიან, რათა „იზოლაციონისტი“, „ფუნდამენტალისტი“ პატრიოტები კი არ გაიზარდონ, არამედ ღია საზოგადოების ღირსეული წევრები, სიკეთისა და ბოროტების მიღმა მდგომი, დედამიწის ღირსეული მოქალაქეები – „დედამიწელები“.

ქართული მწერლობის ისტორიულ როლზე საუბარს კი იაკობ გოგებაშვილის სიტყვებით დავასრულებთ: „ჩვენს ახლანდელს მდგომარეობაში, როდესაც კავკასიის ერთა შორის გაცხარებული ბრძოლა არსებობისათვის ემუქრება ქართველობას საბოლოოდ დაცემას, მიწასთან გასწორებას, სრულიად უგულო ეგოისტი უნდა იყოს ქართველი მწერალი, რომ მისდევდეს პრინციპსა: კაცია და

---

<sup>1</sup> გაზ. „ასავალ-დასავალი“, 2004, № 36, გვ. 5.

გუნებაო, ხელოვნება ხელოვნებისთვისაო. ამ პრინციპს ადგილი შეიძლება მიეცის მხოლოდ მაშინ, როდესაც მშვიდობით გავალწევთ აწინდელს, მეტად საშიშარს ხანას ჩვენის ცხოვრებისას. იქამდინ კი ყოველი პოეტი და ლიტერატორი უნდა სწერდეს მას, რაც ქართველს გონებას უნათლებს და უმდიდრებს ცხოველი ცოდნით, სულს უმაგრებს, უსპეტაკებს, უმხნევებს და... ჰხდის კარგად შეიარაღებულ და მარჯვე მეომრად სასტიკ საარსებო ბრძოლაში“.<sup>1</sup>

ჩვენი ქვეყნის გეოპოლიტიკური მდებარეობის გამო ბრძოლა არსებობისა და ეროვნული ვინაობის შენარჩუნებისათვის ქართველთა მარადიული საზრუნავია, შესაბამისად, იგივე საკითხი არის და იქნება ქართული მწერლობის მთავარი პრობლემაც.

„დღეს დამოუკიდებლები ვართ, – იტყვის ზერელედ მოაზროვნე ნეოლიბერალი, – ასე, რომ საზოგადოებრივ პრობლემებს დემოკრატიული ინსტიტუტები მოაგვარებენ, ხოლო მწერლობას შეუძლია წმინდა ესთეტიკის სფეროში დარჩეს“.

ჯერ ერთი, ბატონის გამოცვლა დამოუკიდებლობას სრულიადაც არ ნიშნავს; მეორეც, იქნებ საქართველოს ისტორიაში ჩვენი ქვეყანა არასოდეს მდგარა ისეთი დიდი საფრთხის წინაშე, როგორც დღეს. თუ ადრე მტერი ხილულად იბრძოდა და მისი მოქმედების მიზანდასახულობაც სრულიად ნათელი იყო, დღეს ეროვნული გადაგვარების პროცესი უაღრესად ფაქიზი და დახვეწილი ტექნოლოგიებით მიმდინარეობს.

ამიტომაც, საღად მოაზროვნე ქართველმა მწერლებმა საკუთარ შემოქმედებაში მთელი სიმწვავეთ უნდა დააყენონ ეროვნული პრობლემატიკა, თანამედროვე ავტორებმა კი თავად გადანყვიტონ, თუ ვის გაჰყვებიან მწერლობის არსის განსაზღვრისას: ილია

---

<sup>1</sup> ი. გოგებაშვილი, თხზულებანი X ტომად, ტ. III, თბ., 1954, გვ. 122.

ჭავჭავაძის, იაკობ გოგებაშვილისა და ვაჟა-ფშაველას  
გზას, თუ ნოდარ ლადარიასა და ემზარ ჯგერენაიას  
ბილიკს.

## თანამედროვე ქართული მეცნიერების ზოგიერთი მხატვრული თავისებურების შესახებ

თანამედროვე მწერალთა უდიდესი ნაწილი რაიმე ფორმით მაინც დაკავშირებულია ე. წ. პოსტმოდერნისტულ დისკურსთან, ამიტომაც თანამედროვე ქართული ლიტერატურის მხატვრული თავისებურებების განხილვა სწორედ პოსტმოდერნისტული ესთეტიკის ჭრილში უნდა მოხდეს.

უპირველეს ყოვლისა, ორიოდ სიტყვა უნდა ითქვას თავად პოსტმოდერნიზმის ქართულ სივრცეში დამკვიდრების თაობაზე. ერთნი ფიქრობენ, რომ პოსტმოდერნიზმი ქართულმა სინამდვილემ თავისთავად წარმოშვა, იგი ობიექტური განვითარებით არის გაპირობებული; მეორე თვალსაზრისით კი, რომელსაც ჩვენც ვიზიარებთ, პოსტმოდერნი თავს ძალად მოხვეული კულტურული ვითარებაა, პოსტმოდერნიზმი კი ასეთივე ფორმით დამკვიდრებული ლიტერატურული მიმართულება, მოდა, რომელსაც ხშირად გაუცნობიერებლად მისდევენ.

მარტივი მაგალითი ჩვენი ყოველდღიურობიდან: პოსტმოდერნის ერთ-ერთი მთავარი მახასიათებელია ტოტალური ირონია ტრადიციულისადმი. ეს ტენდენცია თავს იჩენს ჩაცმულობის სფეროშიც. დახეული ჯინსი პოსტმოდერნის „მონაპოვარია“. ასეთი სამოსით პოსტმოდერნისტი ირონიას ავლენს ტრადიციულ შეხედულებაზე, რომლის მიხედვითაც, ადამიანს აუცილებლად მოწესრიგებულად, კლასიკურად უნდა ეცვას, არამც და არამც გახეული სამოსი.

გააჩრეთ ქუჩაში ნებისმიერი საშუალო სტატისტიკური იდიოტი, რომელიც დადის დახეული ჯინსით და ჰკითხეთ ამის მიზეზი. რა თქმა უნდა, იგი გაგებაშიც

არაა პოსტმოდერნისა, არამედ, უბრალოდ, მოდასაა აყოლილი.

რაც შეეხება ლიტერატურას, თუკი პოსტმოდერნიზმს ქართული მწერლობის განვითარების კანონზომიერ და გარდუვალ ეტაპად მივიჩნევთ, მაშინ იმის აღიარებაც უეჭველად მოგვიწევს, რომ ქართულმა ლიტერატურამ გადაუხვია თავისი განვითარების მაგისტრალურ ხაზს, ვინაიდან პოსტმოდერნისტების შემოქმედებაში უმთავრესად გამოხატულია უარყოფითი მიმართება, მათივე ტერმინით რომ ვთქვათ, „ანტი-მიმართება“ ეროვნული მწერლობის ძირეული ტენდენციებისადმი.

პოსტმოდერნიზმი არის ნეოლიბერალთა სახელმწიფო იდეოლოგია ხელოვნებაში. ყურადღება რომც არ მივაქციოთ პოსტმოდერნისტული შემოქმედების მხარდაჭერასა და პოპულარიზაციას ნეოლიბერალთა მხრიდან, იმის აღნიშვნაც საკმარისია, რომ თვით უმაღლესი ხელისუფლის უშუალო ჩარევით იქმნება პოსტმოდერნისტული სკულპტურის ისეთი ღირსშესანიშნავი ნიმუშები, როგორებიცაა: ველოსიპედის ძეგლი, დაჭმუჭნილი ბოთლის ქანდაკება, კვერცხებზე დალაგებული ფლოსტების სკულპტურა, ბეჭდვითზე ამხედრებული თამარ მეფის ძეგლი და ა. შ.

რატომ უჭერენ ნეოლიბერალები გამალებით მხარს პოსტმოდერნისტულ ხელოვნებას? იმიტომ, რომ რაც არის ნეოლიბერალიზმი პოლიტიკაში, იმავეს წარმოადგენს პოსტმოდერნიზმი ლიტერატურაში. ამ მსოფლხედვათა ძირეული მსგავსება მდგომარეობს რელატივიზმში. ამ მოძღვრებათა მიხედვით, ადამიანებს არ ძალუძთ ობიექტური ჭეშმარიტების წედომა, ისინი თავად ადგენენ, რა არის მათთვის კარგი და ჭეშმარიტი.

გარდა ამისა, პოსტმოდერნული მსოფლხედვისათვის დამახასიათებელია კრიზისულობა, სკეფსისი მარადიულ ღირებულებათა, იდეალური სამყაროს მიმართ. სწორედ ამ კრიზისული მსოფლხედვის გავრცელებას

ესწრაფვიან გამალებით ქართულ სინამდვილეშიც. ქართველი ხალხი, დღევანდელ მდგომარეობაში, ნამდვილად არ განიცდის მსოფლმხედველობრივ კრიზისს. კომუნისტური მარნუხებისაგან განთავისუფლებულნი სულ უფრო და უფრო ხშირად მიმართავენ ეკლესიას, თავის ნამდვილ არსს კი ადამიანი სწორედ რელიგიურ ცხოვრებაში სწვდება. სხვა საკითხია რამდენად ჯანსაღი ეთიკით ცხოვრობს საზოგადოება, მაგრამ ფაქტია, რომ ცნობიერ ღონეზე საზოგადოებაში კრიზისი არ შეინიშნება. ყოფითი საზრუნავით დამძიმებულ ადამიანებს არც რჩებათ დრო ექსისტენციალურ საკითხებზე ფიქრისათვის. მიუხედავად ამისა კრიზისულ ცნობიერებას უდიდეს პროპაგანდას უწევენ, ასეთი ცნობიერება კი არღვევს საზოგადოების ეთიკურ და რელიგიურ საფუძვლებს, აჩენს ურწმუნოებას, ეჭვს და ღირებულებათა გარეშე ტოვებს უსუსურ ადამიანს სამყაროს პირისპირ.

მართებულია პ. ჩხეიძის მსჯელობა: „პოსტმოდერნი ჩაითვალა იმ საიდუმლო ღირებულებად, რასაც კომუნისტური რეჟიმი გვიმაღლავდა და რითაც დასავლური ფასეულობანი უნდა შემოსულიყო და ჩანერგილიყო. თავისთავად პოსტმოდერნის აგრესიულ შემოსვლაში ცუდი არაფერი ყოფილა. ფილოსოფიას სჭირდება განახლებული განსჯანი, ლიტერატურას – ახალი ხერხები, პოლიტიკას – ახალი იდეები. მაგრამ პოსტმოდერნმა ეჭვქვეშ დააყენა ისტორიული გამოცდილების უწყვეტობის საკითხი... ამაშიც არ იქნებოდა დიდი საფრთხე, ალტერნატიული მსოფლმხედველობა რომ შეგვეთავაზებინა დროულად და ისევე აგრესიულად, როგორც პოსტმოდერნი შემოიჭრა, მაგრამ დასავლური სექტებისა არ იყოს, პოსტმოდერნი დაფინანსებული აღმოჩნდა, სწრაფად დაიკავა ტელევიზია, პრესა, თეატრი, კინო და გამაწონასწორებელი მსოფლმხედვანი ორიოდვე ჟურნალისა და კანტი-კუნტი წიგნების ამარა

დარჩა“.<sup>1</sup>

ჩვენს კულტურულ სივრცეში ბუნებრივი მდგომარეობა მაშინ იქნებოდა, ქართულ მწერლობაში პოსტმოდერნიზმი რომ არსებობდეს, როგორც მწერლობის ერთი შენაკადი. მაგრამ დღეს პოსტმოდერნიზმმა საყოველთაოდ გაბატონებული და დაკანონებული ესთეტიკური მოძღვრების სახე მიიღო, რაც სრულიად არაბუნებრივია.

გადავიდეთ მხატვრულ ტექსტებზე.

თანამედროვე მწერლობის ერთი-ერთი მთავარი მახასიათებელია ზედაპირულობა. რეალისტური ხელოვნება აღიარებდა სამყაროს თავისთავად ღირებულებას, ამიტომაც რეალისტი შემოქმედი მიისწრაფოდა ყოფიერი მოვლენების სიღრმისეული არსის წვდომისა და მათი გრძნობადი ფორმით გამოხატვისაკენ. ილია ჭავჭავაძის თქმით, ხელოვნება უნდა „ჩავიდეს ცხოვრების მდინარის ძირშია, იქ მონახოს შიგ მდებარე აზრი თავის ცხოველ სურათებისათვის, ის იპოვის ბევრ მარგალიტსა და უფრო ბევრ ლექსა და ლაფსა; არც ერთის ერთის გამოხატვა არ უნდა აშინებდეს ხელოვნებასა. და არც მეორისა“.<sup>2</sup>

მოდერნისტული მსოფლხედვით, რეალური სამყარო იდეალური სამყაროს ასლია, შესაბამისად, მას იმდენად აქვს ღირებულება, რამდენადაც მიგვითითებს, მიგვანიშნებს იდეალურზე.

პოსტმოდერნისტული მსოფლგანცდა კი უარყოფს იდეალური სამყაროს არსებობას; აქედან გამომდინარე, რეალური სამყარო არის ასლი ორიგინალის გარეშე. პოსტმოდერნისტისათვის „მთელი ყოფიერი სამყარო... საკმაოდ საეჭვო თვისებრიობისაა, უფრო ზუსტად, მას საერთოდ არ გააჩნია თვისებრიობა,

---

<sup>1</sup> პ. ჩხეიძე, კონსტიტუციისათვის, თბ., 2011, გვ. 51-52.

<sup>2</sup> ი. ჭავჭავაძე, თხზულებანი, ტ. III, გვ. 69.

არსი, თავისთავადობა".<sup>1</sup> სწორედ ამიტომ „პოსტმოდერნისტული ხელოვნება იქმნება ისე, რომ მისი მიზნები არ მიემართება არც ტრანსცენდენტურ, არც ემპირიულ რეალობას, სიღრმისეულ რეალობას მისი რაიმე ფორმით".<sup>2</sup>

მიუხედავად იმისა, რომ ზოგიერთ თანამედროვე შემოქმედს ნამდვილად აქვს იმის ტალანტი, უფრო სიღრმისეულად ასახოს რეალობა, ამას არ აკეთებს პოსტმოდერნისტული ესთეტიკისადმი თავისი უგუნური ერთგულების გამო და მუდამ ზედაპირზე ტრიალებს. სამყაროს ზედაპირულობისა და ქაოტურობის აღწერას კი დიდი მხატვრული ოსტატობა სრულიადაც არ სჭირდება, ძნელი ყოფის შინაგანი სირთულეების გამომზეურებაა.

ზემოთ თქმულიდან გამომდინარეობს პოსტმოდერნისტული მწერლობის მიდრეკილება ატიპურობისადმი. რეალისტური ხელოვნება უხვად ქმნიდა ტიპურ ხასიათებსა და ტიპურ სიტუაციებს. თანამედროვე ქართული პოსტმოდერნისტული მწერლობის თითქმის ერთადერთი ტიპი კი არის საშუალო სტატისტიკური იდიოტი, ადამიანი-მასა, რომელიც ტიპურია თავისი ატიპურობით. უსიცოცხლო, გამოფიტული, სისხლისაგან დაცლილი, უსახური პერსონაჟები საწყალობლად დალასლასებენ ნაწარმოებთა ფურცლებზე. ისინი მოკლებულნი არიან ინდივიდუალობას, ერთს მეორისაგან ვერ გაარჩევენ, მათ არ აქვთ ცხოვრების ღრმა საზრისი და მხოლოდ ბიოლოგიურ მოთხოვნილებებს აყოლილნი, უთავბოლოდ დახეტილობენ სამყაროში.

პოსტმოდერნისტულ მწერლობაში ტიპურის ადგ-

---

<sup>1</sup> ბ. ნიფურია, პოსტმოდერნიზმი, წიგნში, ლიტერატურის თეორია, XX საუკუნის ძირითადი მეთოდოლოგიური კონცეფციები და მიმდინარეობები, თბ., 2008, გვ. 264.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 268.

ილს, ხშირ შემთხვევაში, იკავებს პათოლოგიური. როგორც პ. სოროკინი წერდა: „ჩვენი ხელოვნება სექსუალურად გაუნონასწორებელი და შერყვნილია, ხოლო ზოგჯერ, სადისტურიც კი არის. თანამედროვე ხელოვნება უპირატესად სოციალური და კულტურული პათოლოგიის მუზეუმი. იგი კონცენტრირებულია პოლიციის მორგებში, დამნაშავეთა თავშესაფრებში, სასქესო ორგანოებზე“.<sup>1</sup>

თანამედროვე ქართული მწერლობაც სწორედ „პათოლოგიის მუზეუმი“. მწერალთა ინტერესის საგანია ისეთი თემები, როგორიცაა: ადამიანის სქესობრივი ლტოლვა დედისადმი, დედმამიშვილისადმი, ბებიისადმი, სადიზმი, მოხუცებულთა შეურაცხყოფა და სხვ. ვერავინ იტყვის, რომ იგივე სისხლის აღრევა აქტუალური საკითხია, მაგრამ თანამედროვე მწერლობა თითქმის საკაცობრიო პრობლემის დონეზე აყენებს ამგვარ ფსევდო-აქტუალურ თემებს.

თანამედროვე მწერლობის შემოქმედებითი მეთოდი შეიძლება განისაზღვროს, როგორც ვულგარული ნატურალიზმი. თანამედროვე ავტორები სინამდვილეს გვანვდიან უხეშად, აღწერენ მას მთელი თავისი სიბინძურით. მხატვრული შემოქმედების სპეციფიკა კი იმაში მდგომარეობს, რომ შემოქმედმა ყოფის უხეში მასალა ესთეტიკურად უნდა გარდაქმნას, სინამდვილის ვულგარულ-ნატურალისტურ კოპირებას შეუძლებელია მაღალი ესთეტიკური ღირებულება ჰქონდეს: „ცხოვრებასთან რაც შეიძლება მეტი სიახლოვის მოთხოვნილება არ შეიძლება ყოველთვის პირდაპირი გამოხატვის გზით დაკმაყოფილდეს, რამდენადაც პირდაპირი გამოხატვა ხშირად დაიყვანება მდაბლის, გამღიზიანებლის, აუტანელის აღწერამდე. განსაკუთრებით ბოლო დროს, თითქოს სიმართლის ერთგულების მოტივით მომრავლ-

---

<sup>1</sup> პ. სოროკინი, ხელოვნების კრიზისი, გვ. 51.

და ლიტერატურაში მდებარე, გამაღიზიანებელი, უხეში, ჭუჭყიანი, მდარე, უნიჭო ეროტიკაზე რომ არაფერი ვთქვათ. ასეთ შემთხვევაში მწერლები (თუ შეიძლება ყველა ნამდვილ მწერლად ჩაითვალოს) ივინყებენ, რომ ხელოვნებას თავისი კანონები აქვს, განსახიერების თავისი წესები, რომ სინამდვილის, ყოფის მასალა ესთეტიკური აღქმის დონეზე აიყვანოს, ლიტერატურის ფაქტად აქციოს, ხელოვნების ენაზე მოგვანოდოს ისე, რომ სინამდვილის სიმძაფრე, სიმწვავე არ დაიკარგოს, მაგრამ ხელოვნების ენაზე მისაღები და ასატანი გახდეს" (ლ. მინაშვილი).

ვულგარული ნატურალიზმი განსაკუთრებით იჩენს თავის სექსუალური სცენების აღწერისას. მწერლები უმცირესი წვრილმანების გამოუკლებლად, დეტალურად აგვიწერენ ამგვარ ეპიზოდებს, ამიტომაც არ ძალუძთ მათ ესთეტიკური ზემოქმედების მოხდენა მკითხველზე. მ. ჯავახიშვილსაც ისევე რომ აღწერა ჯაყოს მარგოზე ძალადობა, როგორც ამას თანამედროვე ავტორები აკეთებენ, ცხადია, მას არავითარ ესთეტიკური ღირებულება არ ექნებოდა. მწერლობა, არაერთი მოაზროვნის განსაზღვრებით, იგივეა, რაც „გამოტოვების ხელოვნება“. ავტორმა უნდა გამოტოვოს ყოფის ზოგიერთი უხეში ფაქტი, მკითხველმა თავად უნდა იგულისხმოს ისინი.

უზნეობის აღწერას მაშინ აქვს ესთეტიკური ღირებულება, როდესაც მწერალი საპირისპირო, ეთიკური პოზიციიდან უცქერს მას. ლუარსაბ თათქარიძის ცხოვრების წესის აღწერას იმიტომ აქვს მხატვრული ხიბლი, რომ ილია მას ეთიკური პოზიციიდან აფასებს. თანამედროვე ტექსტებში კი უზნეობა წარმოდგენილია, როგორც სასურველი და ბუნებრივი, ჩვეულებრივი მდგომარეობა, რომლის გამოსწორებაზეც საუბარი არაა.

თანამედროვე ქართული მწერლობის საერთო მახასიათებელია სტილური ერთფეროვნება. თანამედროვე

ლიტერატურის დიდი ნაწილი ერთი ზერელე მწერლის ხელიდან გამოსულ ტექსტებს ჰგავს. იქნებ ვინმემ აგვიხსნას, რა სტილური თავისებურებით განსხვავდება ლაშა ბულაძის პროზა ბესო ხვედელიძის პროზისაგან, ანდა დ. ქართველიშვილის ნაწარმოებები თეონა დოლენჯაშვილის ნაწარმოებებისაგან?

თანამედროვე ქართული ლიტერატურა ხშირად ავლენს ინტერესს კომიკურის სხვადასხვა სახეებისადმი, მაგრამ მიუხედავად ამისა, შორს დგას ჭეშმარიტი კომიზმისაგან. თანამედროვე იუმორი, ძირითადად, დაფუძნებულია სკაბრეზზე, არაიშვიათად კი იგი მიდის უკიდურეს ცინიზმამდე, რომლის საფუძველიც ნიჰილიზმია და სადაც იუმორისათვის ადგილი აღარ რჩება.

რაც შეეხება სამწერლო ენისადმი დამოკიდებულებას, თანამედროვე მწერალთა ნაწილი გადაჭარბებულ ყურადღებას უთმობს სხვადასხვა სახის სოცოლოექტს, ჟარგონს, დიალექტიზმს. ჟარგონისა და დიალექტიზმის მხატვრულ დონეზე აყვანა უდიდეს მხატვრულ ოსტატობას საჭიროებს, რომელიც თანამედროვე მწერლებს ხშირად არ ჰყოფნით (გადამლაშებული დიალექტის შესანიშნავი ნიმუშია კ. ჯანდიერის „გლობალიზაცია“. ავტორი დიალექტური მეტყველებისას იმდენად აჭარბებს, რომ მკითხველს უსიამოვნო შეგრძნება ეუფლება ძალად დაღვლარჭნილი ენის გამო.).

ერთი სიტყვით, პოსტმოდერნისტული ესთეტიკა იშვიათად გვთავაზობს რაიმე ახალს, ორიგინალურს და, ძირითადად, ძველის გამარუებითა და ირონიზებითაა დაკავებული.

## თანამედროვე ქართული მწერლობის იდეურ-თემატური სამყარო

(ზოგადი მიმოხილვა)

### 1. სამშობლოს, პატრიოტიზმისა და ეროვნული კულტურის კრიტიკა

ზოგადად თუ მიმოვიხილავთ თანამედროვე ქართულ მწერლობას, რამდენიმე ძირითადი თემა შეიძლება გამოვყოთ. ერთ-ერთი მთავარი საკითხია სამშობლოს, პატრიოტიზმისა და ეროვნული კულტურის კრიტიკა, ეროვნული ნიჰილიზმის ქადაგება.

აუცილებელია, ორიოდ სიტყვა ითქვას პატრიოტიზმის ნეოლიბერალურ გაგებაზე: თუ როგორ შინაარსს დებენ ახალი ლიბერალები ამ სიტყვაში, პატრიოტიზმის როგორი გაგება სურთ, რომ დაამკვიდრონ.

საერთოდ, ნეოლიბერალური ექსტრემიზმის განუყოფელი ნაწილია ცნებათა შინაარსების აღრევა. ამა თუ იმ მოვლენას ხშირად იმის საპირისპირო სახელს არქმევენ, რასაც ის რეალურად წარმოადგენს. მაგ.: ჯანსაღი პატრიოტული გრძნობის გამოვლენას ფაშიზმი და იზოლაციონიზმი უწოდეს, ხოლო თხემით ტერფამდე ანტიეროვნულ პოლიტიკურ გაერთიანებას – „ნაციონალური მოძრაობა“. ეს ერთი უდიდესი კურიოზია, თუ ამას კურიოზი შეიძლება ეწოდოს. ზოგიერთი მოვლენისათვის სახელის გამოცვლით კი სურთ, იმ სათაკილო შინაარსის რეაბილიტაცია მოახდინონ, რასაც ის რეალურად ასახავს. ამიტომაც, მეძავობას „სექსმუშაკობა“ დაარქვეს, მამათმავლობას – „ჰომოსექსუალიზმი“. ცნებების „პატრიოტულისა“ და „ეროვნუ-

ლის" გაუფასურებისა და გამასხარავებისათვის კი ნეო-ლიბერალები განსაკუთრებული თავგამოდებით იღწვიან. „პატრიოტი“ მათ ბანაკის მობინადრე თინეიჯერს უწოდეს, ხოლო „ეროვნული“ კი – მისაღებ გამოცდებს.

ზოგიერთი ახალი ლიბერალი ცდილობს ფილოსოფოსობანას თამაშით შემოგვაპაროს პატრიოტიზმის ნეოლიბერალური დეფინიცია. ამის ნიმუშია ლ. ბერძენიშვილის სტატია: „პატრიოტიზმი, ნაციონალიზმი და იდენტობის სხვადასხვა დონე“. ბერძენიშვილმა აღმოაჩინა, რომ „პატრიოტიზმზე ლაპარაკი არ შეიძლება იმ დრომდე, ვიდრე მეფის მიმართ ლოიალობა შეიცვლებოდა სახელმწიფოს მიმართ ლოიალობით... ეს მოვლენა ჩნდება მას შემდეგ, როცა სუბიექტი მოქალაქის ლოიალობისა ხდება არა მეფე, არა ხალხი, არა მიწა-წყალი, არა აღმსარებლობა, არამედ – სახელმწიფო“.<sup>1</sup> ბერძენიშვილის ერთმნიშვნელოვანი დასკვნით, პატრიოტიზმი შეუძლებელია არსებობდეს მონარქიულ ქვეყანაში, ვინაიდან პატრიოტი ისაა, ვისი ლოიალობის ობიექტიც არის სახელმწიფო და არა მონარქი; შესაბამისად, პატრიოტები ვერ იქნებოდნენ ვერც დავით აღმაშენებელი, ვერც თამარი, ვერც მეფე ერეკლე, ვერც მათი თანამებრძოლნი. ქართული პატრიოტიზმის ათვლის წერტილი უნდა დავინყოთ საქართველოს სამეფოს გაუქმებიდან, მაგრამ აქაც სერიოზულ პრობლემას ვაწყდებით: ბერძენიშვილის თქმით, პატრიოტული გრძნობის არსებობა „შეუძლებელია კოლონიურ ქვეყანაში“,² საქართველო მეცხრამეტე საუკუნეში რუსეთის გუბერნია იყო, ქართველთა ლოიალობის ობიექტი კი ვერ იქნებოდა ქართული სახელმწიფო, რადგანაც იგი არ არსებობდა.

---

<sup>1</sup> ლ. ბერძენიშვილი, პატრიოტიზმი, ნაციონალიზმი და იდენტობის სხვადასხვა დონე, საქართველო ათასწლეულთა გასაყარზე, გვ. 62.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 72.

შესაბამისად, გამოირიცხა ქართული პატრიოტიზმი XIX საუკუნეში. ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, იაკობ გოგებაშვილი, ვაჟა-ფშაველა და სხვები პატრიოტები არ ყოფილან! მით უმეტეს, შეუძლებელია პატრიოტული გრძნობის არსებობა საბჭოთა საქართველოში: „ქართული პატრიოტიზმი საბჭოთა კავშირის დროს არ არსებობდა და ვერც იარსებებდა – ეს შეუძლებელია კოლონიურ ქვეყანაში“.<sup>1</sup> აქედან გამომდინარე, არც ქაქუცა ჩოლოყაშვილი ყოფილა პატრიოტი, არც ივანე ჯავახიშვილი, არც ექვთიმე თაყაიშვილი და არც ვინმე სხვა... სამაგიეროდ ბერძენიშვილის ლოგიკით, პატრიოტები ყოფილან ის კომუნისტები და ფაშისტები, რომელთა ლოიალობის ობიექტიც იყო საბჭოთა რუსეთისა და ნაცისტური გერმანიის სახელმწიფოები.

ლ. ბერძენიშვილი ხსნის ფრჩხილებს და ნათლად მიგვითითებს თავისი აზროვნების წყაროების შესახებ: „ყველაზე პერსპექტიული და ყველა თვალსაზრისით სასარგებლო არის ამ ცნების ამერიკული განმარტება, რომლის მიხედვით პატრიოტიზმი ზუსტად იგივეა, რაც ლოიალობა სახელმწიფო ინსტიტუტებისადმი“<sup>2</sup>. კვლავ აშკარაა უგუნური ბრმადმიმბაძველობა და ყოველივე ამერიკულის გადმონერგვის სურვილი. ისიც უნდა ითქვას, რომ ამერიკაში პატრიოტიზმის ამგვარი გაგების ჩამოყალიბებას ჰქონდა თავისი მიზეზები. საქმე ისაა, რომ არ არსებობს და არც არასოდეს იარსებებს ამერიკელი ეთნოსი; ამიტომაც გამოირიცხულია ამერიკაში ეთნიკური პატრიოტიზმის არსებობა.

ბერძენიშვილი განაგრძობს: „როდის გვექნება თანამედროვე და სრულფასოვანი პატრიოტიზმი? – მაშინ, როცა პატრიოტული ფრაზა იქნება: - არა „ვასრულებ ილიას ნაანდერძალს!“ ან „ნინ, ახალი დიდგორისაკენ!“ ,

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 72

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 71.

არც „მამული, ენა, სარწმუნოება“ და არც თუნდაც „მე მიყვარს ქართველი ხალხი“, არამედ – „ყოყმანისა და ორჭოფობის გარეშე ვემორჩილები საქართველოს პრეზიდენტის (ან პარლამენტის, ან უზენაესი სასამართლოს) გადაწყვეტილებას (მიუხედავად იმისა, რამდენად ხელსაყრელი და მომგებიანია იგი ჩემთვის)!!!“<sup>1</sup>

ე.ი. პრეზიდენტმა, უკაცრავად და, ქაქის მირთმევა რომ დააკანონოს, ყველა ქაქისმჭამელი პატრიოტი იქნება! ასეთი განმარტება თხემით ტერფამდე ბოლშევიკურია. კომუნისტური მმართველობის პრინციპიც ხომ ეს იყო: პატრიოტი არის ის, ვინც პარტიის დადგენილებას ემორჩილება! ახლა პატრიოტი ის გახლავთ, ვინც საკანონმდებლო და აღმასრულებელ ხელისუფლებას უპირობოდ ემორჩილება, მიუხედავად იმისა, თუ ვინ არის ხელისუფლებაში. ეს კი გახლავთ ნეოლიბერალური მონობის დასაწყისი.

ნარკვევის ავტორი პატრიოტული გრძნობის განმსაზღვრელად აღიარებს არა ადამიანის შინაგან ნებასა და ბუნებას, არამედ გარეგან, სოციალურ-პოლიტიკურ ფაქტორებს. ასეთია შინაარსისაგან დაცლილი, ფორმალურ ეტიკეტამდე დასული პატრიოტიზმის ნეოლიბერალური გაგება, რომელიც ვერავითარ კრიტიკას ვერ უძლებს. მერე რა მოხდა, რომ ბერძენიშვილმაც შესანიშნავად იცის ამ დეფინიციის უსუსურობა?.. მთავარია, გრანტი წამოვა!

ზოგიერთ შემთხვევაში კი ამ ვაიფილოსოფიური მსჯელობებისაგან განსხვავებით, ნეოლიბერალები სათქმელს პირდაპირ ამბობენ: „ეროვნული თვითშეგნება კოლექტიური პარანოიის ნაირსახეობაა, მას ხშირად მგზნებარე პატრიოტიზმსაც უწოდებენ, ეს კი, თავის მხრივ, ჰიპერსექსუალობას წააგავს. განსხვავება ჰიპერსექსუალობასა და ჰიპერპატრიოტიზმს შორის მხოლოდ

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 73.

იმავთა, რომ პირველი თანდაყოლილი პათოლოგიაა, მეორე კი – შეძენილი“<sup>1</sup> – გვმოძღვრავს პ. ქურდაძე. დ. უსუფაშვილი კი ასეთ განცხადებას აკეთებს: „...ჩვენ გვაქვს ძალიან ბევრი ისეთი შეხედულება და ისეთი იდეა, რომელიც, შესაძლოა, ჩვენი თანამოქალაქეების ერთ ნაწილში ვერ არის ასეთი პოპულარული. მაგალითად, ჩვენ ჩვენს შვილებს არ ვეუბნებით, რომ თქვენ, ჩემო შვილო, შენ დაიბადე და გაგაჩინეთ იმისთვის, რომ სამშობლოს გმირულად უნდა შეენირო. მე ამას არ ვეუბნები შვილებს. მე ვეუბნები, რომ, შვილო, თქვენ დაიბადეთ და შეიქმენით და გაჩნდით ამ ქვეყანაზე, რომ იყოთ თავისუფალნი და ბედნიერნი და ყველა საკითხზე გააკეთოთ თავისუფალი არჩევანი...“<sup>2</sup>

ერთი სიტყვით, სამშობლოს სამსახური ნეო-ლიბერალებისათვის არ არის მორალური იმპერატივი.

ეს იდეოლოგიური კონცეპტი თეორიული აზროვნების სფეროდან ინაცვლებს მხატვრულ ლიტერატურაშიც. როგორც ქართული პოსტმოდერნიზმის თვალსაჩინო წარმომადგენელი გვამცნობს: „პოსტმოდერნულ ადამიანს ხელიდან ეცლება სამშობლოს ცნება, ეროვნული იდეალები: მისთვის ისტორია რეალურყოფილს აღარაფერს ინახავს, ისტორია მხოლოდ მითების ერთობლიობაა, პიროვნება თავის ეროვნულ, დედა-ისტორიას მოწყვეტილია, მისგან გაუცხოებულია“.<sup>3</sup>

ამიტომაც გასაკვირი არ არის, როდესაც პოეტი დანერს:

„საქართველო აღარ მიყვარს,  
აი, ჩემი ნელთალრიცხვა, ახალი!

---

<sup>1</sup> პ. ქურდაძე, ჰიმნი № 2 ნაცია, ჟურნ. „ცხელი შოკოლადი“, 2012, № 75, გვ. 147.

<sup>2</sup> გაზ. „ასავალ-დასავალი“, 2012, №13, გვ. 12.

<sup>3</sup> დ. ბარბაქაძე, კითხვები და სოციალური გარემო, თბ., 2000, გვ. 21.

ქართველები მეჯავრება,  
აი, ჩემი წელთაღრიცხვა, ახალი!  
ქართველობის მერცხვინება,  
აი, ჩემი წელთაღრიცხვა, ახალი!  
და როგორი მართალი ვარ,  
ალაღი და მართალი!“<sup>1</sup>

თანამედროვე ქართულ მწერლობაში ეროვნული ნიჰილიზმის ქადაგება ერთობ საჭირო, აუცილებელ საქმედ არის ჩათვლილი:

„მუზავ, უმღერე სისულელეს  
ქართველთა მოდგმის!  
უსანყისოა იგი, მუზავ,  
და უსამანო,  
ისევე როგორც მარადისობა  
და სრულყოფილი – როგორც  
ქათმის კრიალა კვერცხი.  
ო, სისულელე, სისხლისმიერო,  
მოდგაფუნე ქართულ ჯიგარში  
აქ შენი ხოტბა ჯერ არავის აღუვლენია“<sup>2</sup>

პოსტმოდერნისტული ეპატაჟის განუყოფელი ნაწილია „ლადაობა“ წინაპართა ნამოღვანარზე: „... გურჯისტანში ყოველთვის პატივსა სცემდნენ ასაკს, ჩვენი წინაპრები კი დედამინის ზურგზე ყველაზე ასაკოვნებად და ხანდაზმულებად მიმაჩნია. თუმცა ამასთან ისიც სახსენებელია, რომ ყველა როდი იყო ისეთი ნაღდი და სასახელო მამულიშვილი, რომ თითოეული მათგანისგან განურჩევლად ღირდეს მაგალითის აღება. ჩვენდა სააუგოდ ისიც უნდა ითქვას, რომ ერთი-

---

<sup>1</sup> ე. ნოზაძე, უამის მამალი, თბ., „კავკასიური სახლი“, 2001, გვ. 28.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 34.

ორი ყველა თაობაში გამოგვეჩვენოდა ხოლმე საქვეყნოდ თავისმომჭრელი დამთხვეული, ვინცა ნაცრის ქექვას არად აქნევდა, და ხან ქვას თლიდა, სადღაც იყალთოში თუ ჯანდაბაში რომ დაედო, ხან ჰაგიოგრაფიულ ძეგლებსა თუ ვაიუშველებელ პოემებსა სწერდა, ხან ჭედურობის თითით საჩვენებელ ნიმუშებსა სჭედავდა, ხან ქვეყნის მონყოფის გეგმაზე ასრესდა ტვინს, ხან კიდევ მეჭურჭლეთუხუცესობდა და გურჯისტანიდან სახელდახელოდ გატანილ საგანძურს დაჰფოფინებდა, თვითონ კი ამ დროს შიმშილისაგან კუჭი ეწვოდა... არ ერჩივნათ ყოფილიყვნენ წყნარად, ეკოტრიალათ ლოგინში და ელოკათ ჯამები, ვიდრე შიმშილისაგან კუჭი გახმობოდათ და რუმბივით გასიებული საბოლოო ანგარიშით ზღვის ფსკერზე ელივლივათ?"<sup>1</sup>

საქართველოს ისტორიული წარსულის გაშარების კუთხით ნაყოფიერად მუშაობს ლაშა ბულაძე. როგორც ბულაძის შემოქმედების მკვლევრები მიუთითებენ, მწერალი „ისტორიოგრაფიულ მეტაპროზას“ ქმნის. მისი ნაწარმოები „პირველი რუსი“ თამარ მეფის საქორწინო ღამის შესახებ მოგვითხრობს:

იური ბოგოლუბსკი „მეფეთ მეფის წინაშე ღამისაა მუხლამდე დაკიდებული ვარდისფერი სარცხვინე-ბლით წარსდგა. მეფეთ მეფემაც თვალებზე ხელები აიფარა და რაც მერე მოხდა, ველარ დაინახა – მხოლოდ იგრძნო“. <sup>2</sup> თამარის ქმარი ავადმყოფი გამოდგა; მან ცოლის თვალწინ დაიწყო კრუხის გაუპატიურება. თამარ მეფე კი საგონებელში ჩავარდა: „თამარის გვირგვინოსანი შვილი? ვინმე დიდებულთან ხომ არ გააჩენს მალულად? დროს ვერ მოიხელთებს – წელიწადში ოთხი მარხვაა. ღმერთს სად დაემალება?.. არა, არა, ურჩევნია ძალა მოიკრიბოს, გვირგვინი ისევ თავზე

<sup>1</sup> ზ. ბურჭულაძე, მინერალური ჯაზი, თბ., 2010, გვ. 144-145.

<sup>2</sup> ლ. ბულაძე, მესამე სართული, თბ., 2003, გვ. 117.

დაიდგას და ჯვარცმის წინაშე მოწინებით მოიყაროს მუხლი, რადგან უკეთესს, როგორც ატყობს, ამ ღამით, ვერაფერს იზამს“.<sup>1</sup>

ასეთი მწერლური ოსტატობითა და დამაჯერებლობით გადმოგვცემს წმინდანად შერაცხული მეფის ფიქრებს მეტაპროზაიკოსი ბულაძე.

სხვა რომ არაფერი ვთქვათ, აშკარაა მოთხრობის ქსენოფობიური მიზანდასახულობა. ეს თვით სათაურიდანაც ჩანს: „პირველი რუსი“. ამის შემდეგ გამოვა „ტელემწერალი“ ბულაძე და ქსენოფობიაზე დაიწყებს პედაგოგიკური ტონით საუბარს. აბა, ბულაძეს დაენერა მოთხრობა „პირველი ამერიკელი“, რომელშიც უზნეო ამერიკელის სახე იქნებოდა აღწერილი... რა ამბავს ატეხდა მთელი ჩვენი ლიბერალისტობა!

იმავე ავტორის მოთხრობას – „საშინაო დავალება: როსტომ-ხანი“ ბაკურ სულაკაურმა თავის საუკეთესო მოთხრობებში მიუჩინა ადგილი (2009). ნაწარმოები როსტომ ხანის აპოლოგიას წარმოადგენს. როსტომი გამოყვანილია შესანიშნავ მმართველად, რომელმაც მართალია, უარი თქვა ქრისტიანულ სარწმუნოებაზე, მაგრამ ამით მშვიდობა შეინარჩუნა. ირონიით გვიხატავს ბულაძე „ფუნდამენტალისტ“ სკოლის მასწავლებელს: „–წარმოიდგინეთ, რამდენი სული დაღუპა ამ კაცმა! – წუხს მაია მასი. ალბათ, როგორ ველოდით რჯულისათვის წამებას, ძუძუების დაშანთვას, მტკვარში ჩახრჩობას, ნეხვით ავსებულ კასრში ჩატენვას, თაფლით განებილი სხეულის მზეზე ამოშრობას, კიდურების წაწყვეტას, თავის დაჭრას, ცეცხლში დაფერფვლას! გმირებს გმირობა არ ჩაადენინა ამ უღმერთომ, უდრეკ მორწმუნეებს ქრისტეს ერთგულების საშუალება არ მისცა“.<sup>2</sup>

მოთხრობას ლაიტმოტივად გასდევს აზრი, რომ

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 116.

<sup>2</sup> 15 საუკეთესო ქართული მოთხრობა 2009, თბ., 2010, გვ. 37.

რელიგიური რწმენისათვის თავის განირვა სისულელეა, მთავარია მატერიალური კეთილდღეობის შენარჩუნება. ნეოლიბერალურ საზოგადოებაში რელიგიური რწმენისათვის თავის განირვა აბსოლუტურ სისულელედ ცხადდება. უმაღლესი ღირებულებაა ფიზიკური არსებობა, მიუხედავად იმისა, რის ხარჯზე იქნება იგი შენარჩუნებული. ჩვენი წინაპრები კი, რომელთაც რწმენისათვის თავი განირეს, იდიოტებად ცხადდებიან.

სამშობლოსა და პატრიოტიზმისადმი აგებული დამოკიდებულების პარალელურად სასურველ მოვლენად ცხადდება გლობალიზაცია, მისი მოწინააღმდეგეები კი, ველურ და შეშლილ ფანატიკოსებად. გ. მეგრელიშვილის თითიდან ძალისძალად გამოწოვილ, სქემატურ მოთხრობაში „ანტიგლობალისტები“<sup>1</sup> გლობალიზაციის მოწინააღმდეგეთა შთამბეჭდავი სახეებია დახატული. სადისტი ანტიგლობალისტები მოკლავენ უდანაშაულო ზანგს და შემდეგ ღორებს მიუგდებენ საქმელად.

თანამედროვე მწერლობა ეროვნული კულტურისადმი ხშირად ცინიკურ და შეურაცხმყოფელ დამოკიდებულებას ავლენს. ამის ნათელი მაგალითია დ. ბარბაქაძის ტექსტი „ტრფობა წამებულთა“, რომელშიც მასხარადაა აგებული ჰაგიოგრაფიული მწერლობა:

„სანყალობელ იქმნა უბადრუკი გივი, რამეთუ უვარყო ცოლი ჭეშმარიტი და აღიარა მშვენიერი მირანდა და მოტ...ნა<sup>2</sup> და იყო დღეთა მათ შინა კვალად განრისხება ცოლისა მისისა ნესტანისი, და ივლტოდა იგი და ისწრაფვა მიახლება ზაზასა და მოტ...ა ზაზამ ნესტანი. მაშინ დაჭმუნდა გივი და წარვიდა და მოტ...ა

---

<sup>1</sup> 15 საუკეთესო ქართული მოთხრობა 2012, თბ., 2012, გვ. 157-169.

<sup>2</sup> ჩვენ მიერ ციტირებულ ყოველ ტექსტში ყველა სიტყვა სრულად წერია. ლ. ბ.

ცოლი ზაზასი ლონდა. ხოლო შემდგომ ამისა ლონდა მოტ...ა ბიძინამ. ხოლო დაი ბიძინასი, ვიოლეტა მოტ...ა ჯიმშერმა... ხოლო მასვე ჟამსა შინა გვანცამ, ცოლი-დამან თორნიკესი, იხილვა სასწაული დიდი, რამეთუ ზეცით გამოჩნდის ფალოსი ცეცხლისაი შემოსილი ვარ-სკვლავებითა და დგის იგი დიდხანს, და გვანცა, აღ-ძრული სურვილითა თაყვანისცემისათვის ფალოსისა ცხოველისა, ვიდოდა უხამური და ცრემლითა დააღ-ტობდა ქვეყანასა... ხოლო იყვნენ მოტ...ულთა შორის ელისო, ნაირა, ციციხო, მედეა, ქალიშვილი მიხეილისა სახელად შუქია, იამზე, ნანული, ესმა... და სხვანიცა და სხვანიცა მრავლად. ხოლო ნუგზარმა მოტ...ა ნესტანი. პაატამ მოტ...ა ლუიზა. მიხეილმა მოტ...ა თედო, ძმაი ლელასი. ზურაბმა მოტ...ა ნატალია... ჯუმბერმა მოტ...ა ინეზა. ხოლო ინეზა აგრეთვე მოტ...ეს ვანომ, შალვამ და შალვას დეიდაშვილმა ელიზბარმა. ელიზბარმაცვე მოტ...ა ცოტნე, ძმაი ლონდასი".<sup>1</sup>

ძნელია, სისხლი არ გაგეყინოს, როცა ასეთ სტრიქონებს კითხულობ: „...ხოლო მათ მოციწნართა პრქვეს მას: „გზის პირას მაყვლოვანი ვიციტ შორი-ახლოს, და მუნ დაპატიჟება შენი გვსურს, ძვირფასო ნინო.“ ხოლო ძვირფასი ნინო მცირედ შებრკოლდა, და მერე განიზრახა, და მსუბუქის რონინითა მიჰყვა. და ვითარცა ამათ მაყვალთა შინა შევიდა ღირსი ნინო, მა-შინ არსენმან, ელდარმან და მურადმან მეყვსეულად მი-ყვნეს ფალოსნი მათნი მის ზედა და სცეს ქედსა მისსა... ხოლო ნინოსა უხაროდა და ჰმადლობდა უფალსა და იტყოდა გულსა შინა: „გმადლობ შენ, რამეთუ ღირსმე-ავ მე და ამ ხალხს შემყარე“(გვ. 139).

პავლე მოციქულის სიტყვები: „რამეთუ ხორცთა გული უთქუამს სულისათვის და სულსა – ხორცთათვის;

---

<sup>1</sup> დ. ბარბაქაძე, ტრფობა ნამებულთა, კითხვები და სოციალური გარემო, გვ. 131-153.

ცხადია, აგებული დამოკიდებულებისაგან ვერ გადარჩებოდა შოთა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანიც“. პოეტმა პაატა შამუგიამ დაწერა მინიპოემა „ანტიტყაოსანი“, რომელშიც ავადმყოფურმა გონებამ ტარიელისა და ასმათის სექსუალურ სცენებს შეასხა ხორცი.

ერთი სიტყვით, ეროვნული კულტურის აბუჩად აგდება დღეს საქებარ, შესაშურ და აუცილებელ საქმედ ითვლება. ასეთი საქციელით ავტორები საგანგებოდ უსვამენ ხაზს საკუთარ გამბედაობასა და „თავისუფალ აზროვნებას“.

## 2. მართლმადიდებლური ეკლესიის კრიტიკა

განსაკუთრებით დიდი სიძულვილით ნეოლიბერალები მართლმადიდებლური ეკლესიის მიმართ არიან განწყობილნი. ამ გარემოებას რამდენიმე ფაქტორი განაპირობებს:

უპირველეს ყოვლისა, ეს არის რადიკალური მსოფლმხედველობრივი შეუთავსებლობა. რამდენიც უნდა ამტკიცონ თავგამოდებით ზერელედ მოაზროვნებმა, რომ ნეოლიბერალიზმის საფუძველი ქრისტიანობაა, ფაქტი ჯიუტია: ნეოლიბერალიზმი და მართლმადიდებლური ქრისტიანობა დიამეტრულად საპირისპირო, აბსოლუტურად შეუთავსებელი მოძღვრებებია.<sup>1</sup>

მართლმადიდებლური სწავლების ცენტრში დგას ღმერთი, ლიბერალური მსოფლმხედვის ცენტრში კი – ადამიანი. მართლმადიდებლური შეხედულებით, ერთია

---

მითითებული არ არის).

<sup>1</sup> აღნიშნული საკითხის თაობაზე იხ.: ზ. ავალიანი, ნეოლიბერალიზმი და მართლმადიდებლობა, გაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2011, №52, გვ. 4, აგრეთვე ფილოსოფოს ზ. ხასაიას პუბლიკაციები, განსაკუთრებით მისი ბრწყინვალე ესე – „საქართველო და დასავლური კულტურა“, ჟურნ. „ჩვენი მწერლობა“, 2012, №6, გვ. 2-6.

ჭეშმარიტება და ერთია მასთან მისასვლელი გზა, ნეოლიბერალური თვალსაზრისით კი, ყველას თავისი ჭეშმარიტება გააჩნია. მართლმადიდებლური ეკლესია განაჩინებს, რომ არსებობს ღვთივდადგენილი, უცვალე-ბელი და მარადიული ღირებულებები. ნეოლიბერალთა მიხედვით კი, ადამიანები თავად ადგენენ, რა არის კარგი და რა – ცუდი. მართლმადიდებლური ეკლესია, ნეოლიბერალთაგან განსხვავებით, ყოველთვის დაგ-მობს ქორწინებამდელ სქესობრივ ურთიერთობებს, არასოდეს აღიარებს ჰომოსექსუალიზმს სქესობრივი ცხოვრების ბუნებრივ ფორმად, მართლმადიდებლური ეკლესია ყოველთვის მკაცრად გაილაშქრებს უზნეობის პროპაგანდის წინააღმდეგ, რაც ნეოლიბერალთა მხრი-დან თავისუფლების ნილბით ხორციელდება.

ერთი სიტყვით, მართლმადიდებლობასა და ნეო-ლიბერალიზმს შორის დაპირისპირება იმდენად მძაფ-რია, რომ როგორც მკვლევარი მიუთითებს, ბოლოს „ჩვენ აუცილებლად მივიღებთ ან ქრისტიანულ ეთი-კაზე დაფუძნებულ სახელმწიფოს, ან ისეთ ეკლესიას, რომელიც, ევროპული ანალოგების მსგავსად, ნეოლიბ-ერალური სახელმწიფოს „სასულიერო განყოფილებად“ იქნება გადაქცეული და ყველაფერს „აკურთხებს“ – ერთსქესიანი ქორწინებებისა და სხვა „ფუნდამენტური უფლებების“ ჩათვლით“.<sup>1</sup>

ნეოლიბერალების მართლმადიდებლურ ეკლესიაზე გამძვინვარების მეორე მიზეზი გახლავთ შემდეგი: რო-გორც სამართლიანად მიუთითებს ა. ბაქრაძე, ქართვე-ლი ერის წინამძღოლობის მისიას ასრულებდა ორი ძალა: ქართული მწერლობა და საქართველოს მარ-თლმადიდებლური ეკლესია. XIX საუკუნეში, რუსეთის სამეფოს მიერ საქართველოს ანექსიის და ქართული

---

<sup>1</sup> ზ. ავალიანი, ნეოლიბერალიზმი და მართლმადიდებლობა, გაზ. „საქართველოს რესპუბლიკა“, 2011, №52, გვ. 4.

ეკლესიის ავტოკეფალიის მოსპობის შემდეგ, მართლმადიდებლური ეკლესია ველარ ახერხებდა ეროვნული წინამძღოლის ფუნქციის შესრულებას, ამიტომაც მთელი პასუხისმგებლობა ქართულ მწერლობას დაეკისრა. დღეს საპირისპირო ვითარებასთან გვაქვს საქმე. ნეოლიბერალებმა სრულად დაიმორჩილეს ყველა ინსტიტუტი, იერიშით აიღეს ქართული მწერლობა. ამ ვითარებაში ერთადერთი სისტემა, ერთადერთი ძალა, რომლის სრულად დამორჩილება მათ ვერ მოახერხეს, ეს არის საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესია. ეს იმით არის განპირობებული, რომ მართლმადიდებლური ეკლესია ჯანსაღი კონსერვატიული ბუნებისაა და ლიბერალური კადრების იქ დამკვიდრება უკიდურესად გაძნელებულია. ერთადერთი სისტემა, რომელიც საგანგებო ყურადღებას ამახვილებს ეროვნულ პრობლემატიკაზე, რომელიც თავის თავში იცავს და პატრონობს ქართულ ეროვნულ ფენომენს, არის საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესია. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ეპისტოლეები და ქადაგებები არის არა მხოლოდ ღრმა სულიერების, არამედ ეროვნული და სახელმწიფოებრივი აზროვნების ბრწყინვალე ნიმუში.

ნეოლიბერალები კატეგორიულად აყენებენ საქართველოს მართლმადიდებლური ეკლესიის გარდაქმნის მოთხოვნას, თუმცა იშვიათად აკონკრეტებენ, რა იგულისხმება ამ გარდაქმნაში: ის, რომ საქართველოს ეკლესია კათოლიკური ეკლესიის ნაწილი გახდეს, თუ ის, რომ პირდაპირ პროტესტანტული ეკლესიის იმ განშტოებას დაუკავშირდეს, რომლის ლესბოსელ ეპისკოპოსს ქალსაც „ცოლად“ ჰყავს ამავე ეკლესიის მღვდელი ქალი. რაოდენ ამაღლებული იქნება ლოცვა იმ ეკლესიაში, სადაც მღვდელი ეპისკოპოსზეა გათხოვილი!

მოგეხსენებათ, ნეოლიბერალები თავს ილია ჭავჭავაძის მემკვიდრეებად აცხადებენ. ვნახოთ, თუ

როგორ აფასებს ილია ჭავჭავაძე მართლმადიდებლური ეკლესიის როლს საქართველოს ისტორიაში: „ნმინდა ნინოს მოციქულობით მოფენილმა და დამკვიდრებულმა ქრისტიანობამ გვიხსნა ჩვენ არამცთუ სულიერად, არამედ ხორციელადაც. იმა უდიდესმა მოძღვრებამ, რომელიც ქრისტე ღმერთმა მოუვლინა ქვეყანას ხსნად და ცხოვნებად, თავისი ძლევამოსილი კალთა გადააფარა ჩვენს მამულს, ჩვენს ეროვნობას, ვითა ობოლნი შეიკედლა, თავისის ღვთაებურის ძალ-ლონით გამოჰზარდა, შეჰმოსა, შთაუდგა გული რკინისა, გაუმძღვარა ჯვარი პატიოსანი და ძელი ჭეშმარიტებისა. და, აი, ათასხუთასი წელიწადია, ამ ძალ-ლონით ქრისტიანობამ შეგვინახა ჩვენ ჩვენი მიწა-წყალი, ჩვენი ენა, ჩვენი ვინაობა, ჩვენი ეროვნობა. ქრისტიანობის მოფენა და დამკვიდრება თვითონ ცალკე, თავისთავადაც დიდი ღვაწლია და რომ ქრისტიანობამ ქვითკირსავით შეგვკრა და გაგვამაგრა, რომ ქრისტიანობა გაგვიძღვა მამულისა და ეროვნობის შერჩენისა და ხსნისათვის, ღვაწლი იგი გვიორკვეცდება, გვიდიდდება, გვიძლიერდება“ (ი. ჭავჭავაძე, ქართველი ერი და ღვაწლი ნმინდა ნინოსი, გაზ. „ივერია“, 1888, № 9).

ე. წ. „ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის“ რექტორის, გ. თევზაძის თქმით კი, „მართლმადიდებლური ეკლესიის დადებითი როლი საქართველოს ისტორიაში საკამათოა“.<sup>1</sup> თუმცა, რატომ უნდა გაგვიკვირდეს თევზაძის განცხადება, როცა ქართველ ნეოლიბერალთა მამამთავარი უფრო შორსაც წავიდა, როცა ქართული აზროვნების სპეციფიკაზე საუბრისას გვამცნო, რომ „რუსულმა აზროვნებამაც და მართლმადიდებელმა ქრისტიანობამაც ჩვენ უფსკრულში გადაგჩეხა“.<sup>2</sup>

ვის დავუჯეროთ, ილია ჭავჭავაძეს, რომლის თქმი-

---

<sup>1</sup> გ. თევზაძე, საქართველო: ძალაუფლების სიმულაციები, თბ., 1999, გვ. 82.

<sup>2</sup> მ. მამარდაშვილი, ცნობიერების ტოპოლოგია, თბ., 2011, გვ. 190.

თაც, მართლმადიდებლურმა ქრისტიანობამ იხსნა საქართველო სულიერადაც და ხორციელადაც, თუ ნეოლიბერალებს, რომელთა აზრითაც, მართლმადიდებლობამ ჩვენ უფსკრულში გადაგვჩეხა?

ახალი ლიბერალები გამუდმებით იმეორებენ აბსოლუტურ სისულელეს, რომ თითქოს სხვაა სტალინამდელი და სტალინის მმართველობის შემდგომდროინდელი მართლმადიდებლობა, რომ „ქართულ ნაციონალისტურ მართლმადიდებლობას ნამდვილად ატყვია სტალინური სულისკვეთების კვალი“<sup>1</sup>, რომ „საქართველოს ეკლესია თავისი ორგანიზაციული წყობით ე. წ. „მასობრივი ტიპის“ ბოლშევიკური ყაიდის პარტიას ჩამოჰგავს“<sup>2</sup>, რომ „მართლმადიდებელი ეკლესიები თითოეულ საბჭოთა რესპუბლიკაში... ტოტალიტარული რეჟიმის ისეთივე ორგანული ნაწილი იყო, როგორც სხვა ნებისმიერი სახელმწიფო თუ „არასახელმწიფო“ ორგანიზაცია“.<sup>3</sup> შემდეგ კი „...პოსტსაბჭოთა საქართველოში საბჭოთა იდეოლოგიის თანდათანობით მართლმადიდებლობად ტრანსფორმაცია დაიწყო, ანუ მართლმადიდებლობა ქართველი ხალხის სუბოტექსტი გახდა“.<sup>4</sup>

ამ შემთხვევაშიც სახეზეა დისკრედიტაციის ერთ-ერთი მთავარი ნეოლიბერალური მეთოდი. იმ შეხედ-

---

<sup>1</sup> გ. ნოდია, ემუქრება თუ არა საქართველოს რელიგიური ფუნდამენტალიზმი?, ეკლესია, სახელმწიფო და რელიგიური უმცირესობები საქართველოში: გვემუქრება თუ არა რელიგიური ფუნდამენტალიზმის საფრთხე? თბ., 2000, გვ. 63.

<sup>2</sup> ი. ა. ჯოხაძე, ხიკედელი ბიზანტიურად, საზოგადოება და პოლიტიკა, IV, გვ. 188.

<sup>3</sup> ზ. შათირიშვილი, რომის მისია და სტალინური მართლმადიდებლობა, ეკლესია, სახელმწიფო და რელიგიური უმცირესობები საქართველოში, გვ. 71.

<sup>4</sup> გ. მაისურაძე, „გაძლიერებული ლოცვა“ ანუ მართლმადიდებლობა სუბოტექსტის ხანის საქართველოში, ჟურნ. „ცხელი შოკოლადი“, 2010, №56, გვ. 93.

ულებასა თუ მოვლენას, რომელიც მათ არ მოსწონთ, გამოაცხადებენ კომუნისტურად და იწყებენ მის წინააღმდეგ ბრძოლას. თურმე მართლმადიდებლური ეკლესია სტალინის მმართველობამდე ჩახუტებული იყო სექტანტებთან და აკურთხებდა ერთსქესიან ქორწინებებს, სტალინური რეფორმის შემდეგ კი აღარც რელიგიურ უმცირესობებთან გაერთიანება სურს და მამათმავლობასაც შეაჩვენებს, როგორც სასიკვდილო ცოდვას.

ნეოლიბერალების აღტაცებული მსჯელობის საგანია საუკუნეთა განმავლობაში არსებული ქართველთა მცირედმორწმუნეობა და რელიგიისადმი გულგრილობა. ისინი გამუდმებით იმეორებენ იმ არგუმენტს, რომელსაც ნახუცარი ივანე გამოთქვამს „ჯაყოს ხიზნებში": „ზოგს უკვირს, რატომ საქართველოში სექტანტობა არ იყო? იმიტომ არ იყო... რომ ქართველი ხალხი ყოველთვის ურწმუნო იყო, ხოლო სადაც რწმენა არ არის იქ ჭეშმარიტი ღმერთის ძიებაც არ არის, იქ სექტაც არ იქმნის".<sup>1</sup>

ასეთი მსჯელობა იმ ლოგიკას ჰგავს, როდესაც დურგალს ჰყვედრიან, თუ კარგი დურგალი ხარ, თითები რატომ არ გაკლიაო. საქართველოს მართლმადიდებლურ ეკლესიას ჰყავს ისეთი დიდი ინტელექტითა და ერუდიციით გამორჩეული წმინდანები, როგორებიც არიან: წმ. გრიგოლ ხანძთელი, იოანე, ექვთიმე და გიორგი ათონელები, წმ. ეფრემ მცირე, წმ. არსენ იყალთოელი (რომლის შედგენილი თეოლოგიური კრებული „დოგმატიკონი" უნიკალურია მთელი საქრისტიანოს მასშტაბით), წმ. გაბრიელ ეპისკოპოსი (ქიქოძე) და ა. შ.

მიუხედავად ამისა, გამოვა რომელიმე ახალი ლიბ-

---

<sup>1</sup> მ. ჯავახიშვილი, ჯაყოს ხიზნები, ქართული მწერლობა, ტ. 35, თბ., 2011, გვ. 581.

ერალი და თავდაჯერებული გვამცნობს, რომ ქართველებს ქრისტიანული რელიგია არ აინტერესებდათ. სწორედაც რომ აინტერესებდათ და ღრმად ჰქონდათ შესწავლილი, იმიტომ არ აღმოცენებულა ერესი. როგორც წმ. გიორგი მთანმინდელი ბრძანებდა: „ესე არს სარწმუნოება მართალი ნათესავისა ჩვენისა და რაჟამს ერთგვის გვიცნობიეს, არღარა მიდრეკილ ვართ არცა მარცხლ, არცა მარჯულ და არცა მივდრკებით, თუ ღმერთსა უნდეს.“<sup>1</sup>

გადავიდეთ ლიტერატურულ ტექსტებზე. ნეოლიბერალი მწერლები, უპირველესად, თავად შემოქმედის წინააღმდეგ ილაშქრებენ და ქმნიან ისეთ სტრიქონებს, რომელთა ავტორებისაც თვით „მებრძოლ უღმერთოთა კავშირის“ აქტივისტებსაც კი შეშურდებოდათ. მ. ლეკიაშვილი წერს:

„იჩქარე,  
ჯვარს აცვი, ჯვარზე გააკარი, ჯვარზე  
მიაჭედე,  
როგორც მოგზაური გზაჯვარედინს,  
რომ ერთ ადგილზე დაეტიოს ის,  
თორემ არ დაგაცლის შეირგო  
ცხოვრება შენი გაქონილი:  
შენი წინაპრების ძვლები,  
შენი ნაშიერის ქოჩორი  
და შენი ცოლის განბანილი პროჭი“.<sup>2</sup>

ვნახოთ, თუ როგორ აფასებს იესო ქრისტეს პიროვნებას იგივე პოეტი:

---

<sup>1</sup> გიორგი მცირე, გიორგი მთანმინდელის ცხოვრება, ქართული მწერლობა, ტ. II, თბ., 1987, გვ. 126.

<sup>2</sup> მ. ლეკიაშვილი, მთვარე მაკოცე...

„გოიმი იესო ქრისტე  
მოხეტიალე მოგზაურია, მეზღვაური და  
მანანნალა გაუპარსავი.  
არ დასწრებია საკუთარ სიკედილს,  
არ შესწრებია ჯვრიდან ჩამოხსნას,  
ხოლო აღდგომის შესახებ ჭორი,  
შორს მიმავალს,  
შუა გზაში წამოენია“.<sup>1</sup>

უზენაესისადმი უაღრესად გაბედული დამოკიდებ-  
ულებით გამოირჩევა პოეტი პაატა შამუგია, რომელიც  
საოცარი გულწრფელობით სთავაზობს შემოქმედს:

„მოდი, როლები გავცვალოთ ღმერთო,  
შენ იყავი პაატა შამუგია,  
მე ვიქნები ღმერთი,  
სულაც არ არის, ისე ძნელი, შორიდან რომ ჩანს,  
უბრალოდ, ცოტა უნდა გახდე, ღმერთო,  
თმა დაიგრძელო,  
კედები ამოიცვა და სამი კოლოფი სიგარეტი  
ჩაკლა ერთ ღამეში“.<sup>2</sup>

იგივე შამუგია არის ავტორი პოემისა „დაუჯდომ-  
ელი“. როგორც რომელიმე ნეოლიბერალი კრიტიკოსი  
იტყოდა, „პოეტი იღებს „დაუჯდომლის“ ლოცვითი კან-  
ონის ფორმას, ახალი შინაარსით ავსებს მას და ერთ-  
გვარ „ანტი-დაუჯდომელს“ გვთავაზობს“. შამუგიას  
აზრით:

„თეოსოფიამ დაამტკიცა, რომ უფალი არ არსებობს,  
მადლობა უფალს.

---

<sup>1</sup> იქვე.

<sup>2</sup> პ. შამუგია, უპირატესობა, თბ., 2010, გვ. 31.

რასაკვირველია, უფალს სრული უფლება აქვს არ არსებობდეს: ეს ძალიან დემოკრატიულია“.<sup>1</sup>

იესო ქრისტეს მკვდრეთით აღდგომა და მართალ-  
თა ჯოჯოხეთისაგან გათავისუფლება შამუგიას ინტერ-  
პრეტაციით ასეა გადმოცემული:

„რომელმან სიცილითა სიცილი დათრგუნე,  
ჯოჯოხეთი ნიხლით შეხსენი  
და ცოდვილები სამოთხისაკენ კინნისკერით გაიგდე.  
(ეგრე უნდათ მაგათ!)  
რომელმან სულიწმინდის დესანტი გადმოსხი  
ჩვენს მონყვლად ტანებში...  
რომელმან შექმენი სექსი ლოგინში  
და სიკვდილი სომალიში...“

პოეტი კიდევ უფრო დიდ გასაქანს აძლევს თავის  
უშრეტ ფანტაზიას და იესო ქრისტეს მეორედ მოსვლის  
თავისებურ ვერსიას გვთავაზობს:

„დარწმუნებული ვარ, ღმერთი უარს იტყვის  
რეპრეზენტაციის კლასიკურ ფორმებზე  
და მეორედ მოსვლისას შესაძლოა ლიმუზინით  
გამოგვეცხადოს  
როგორც რობერტ დე ნირო ან ლედი გაგა“.

ბოლოს ეგზალტირებული პოეტის კადნიერება იქა-  
მდეც მიდის, რომ იგი ტუქსავს თავის შემოქმედს:

„–ეს გზა აღგვამალლებს? – ვეკითხები.  
–ეს გზა აღგვამალლებს, – მპასუხობს ღმერთი.

---

<sup>1</sup> პ. შამუგია, ნაწყვეტები პოემიდან „დაუჯდომელი“, „ლიტერატუ-  
რული გაზეთი“, 2011, № 60, გვ. 8.

–დაჯექი, ორიანი, ღმერთო!  
არაფერი გაგეგება ამქვეყნისა  
საერთოდ არაფერი“.

საგანგებო აღნიშვნის ღირსია სასულიერო პირები-  
სა და მრევლის სახე თანამედროვე ქართულ მწერ-  
ლობაში. მწერალთა ცალმხრივობა და მიკერძოება  
განსაკუთრებული სიცხადით სწორედ ამ შემთხვევაში  
მჟღავნდება. თუ სადმე მღვდლის სახე გაკრთა, ის  
ან ვერცხლისმოყვარეა (ბ. ხვედელიძე, „უზარმაზარი  
ბაზარი“) – ან, ლოთი და ხარბი (გ. მეგრელიშვილი,  
„მღვდელი“), ან მლიქვნელი, რომელიც განსაცდელში  
მყოფ ადამიანს ყურადღებას არ უთმობს (ლ. ბულაძე,  
„კავკასიოლოგი“).

იმის თქმა კი არ გვსურს, თითქოს, ასეთი მღვდლე-  
ბი არ არსებობენ, მაგრამ თანამედროვე მწერალთა  
მიერ, უმთავრეს შემთხვევაში, მხოლოდ უარყოფითი  
ხდება გამოსახვის საგნად. ამ მხრივაც თანამედროვე  
ლიტერატურა სოციალისტური რეალიზმის მემკვი-  
დრეა, მისდევს რა ლოგიკას: მღვდელია? ე. ი. ცუდია!

მწერლები, სულიერ სიმახინჯესთან ერთად, ხაზს  
უსვამენ მღვდელმსახურთა ხორციელ სიბინძურე-  
საც: გ. მეგრელიშვილი წერს: მღვდელი „... მაღალი  
კაცი იყო, ჭაღარა, წვერს ყოველთვის ერთნაირად ატ-  
არებდა (ხომ შესანიშნავი ქართულია? ლ. ბ.) ანაფორა  
ქერტლით ჰქონდა დაფარული... გალურჯებულ ტუჩებს  
ხშირად ილოკავდა, რაც ხარბი ადამიანის შესახედაო-  
ბას აძლევდა“.<sup>1</sup>

ქერტლიანი ანაფორის თემა ბურჟუაზიულთანაც  
გაკრთება: „ეკლესიის ეზოდან მღვდელი გამოდის... ძა-  
ლიან გამხდარი კაცია, ერთი დაბანალა დარჩა. ტალ-

---

<sup>1</sup> გ. მეგრელიშვილი, მღვდელი, 15 საუკეთესო მოთხრობა 2010, თბ., 2011, გვ. 150.

ლოვანი წითური წვერი და ბავშვივით ნათელი თვალები აქვს... მამა ეზოში ბრუნდება. საკმევლის და ოფლის სუნს ერთად ტოვებს. ანაფორის შავ ქსოვილზე კარგად ჩანს, როგორ აყრია მხრებზე მოყვითალო ქერტლი".<sup>1</sup>

ამის თაობაზე შეიძლება ითქვას, რომ ერთი დაუბანელი მღვდელი მაინც ბევრად სჯობს ათ დაბანილ, ნოდარ ლადარიას მსგავს, „თეოლოგს“.

იშვიათად მოიძებნება ეკლესიაზე ისე გამწარებით დაგეშილი ავტორი, როგორიცაა ზ. ბურჭულაძე. იგი შესაძლებლობას არ უშვებს ხელიდან, რომ შეურაცხყოფა არ მიაყენოს საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქს, ბოლო ჟამის უდიდეს წმინდანს ბერ გაბრიელს (ურგებაძეს): „ბათუმელი ბიჭუნა მოდუნდა, და თან ისერო მზად იყო იქ მყოფთა კი არა, თუნდაც სრულიად საქართველოს კათალიკოს პატრიარქის ძუძუ მოეწოვა“.<sup>2</sup> ბურჭულაძე განაგრძობს: „შევეცი ყველას და ყველაფერს შევეცი ყველა ყ..ქალას ჩემი თამადაობით... ოფლიან მორისეის და გაბრიელ ბერის სასწაულმოქმედ ზეთს... და სრულიად საქართველოს კათალიკოს პატრიარქის ძუძუს“.<sup>3</sup>

ეკლესიის რიტუალს კი ბურჭულაძე ასე აგვიწერს: „ადრია დილაა. ქაშვეთის ეკლესიაში ხალხის ტევა არაა... დღეს აღსარებას მამა ელიზბარი იბარებს... ისეთი ჭედვაა ყვ..ებსაც ვერ მოიფხან... შორიდან ვხედავ, მამა ბარძიმიდან ჩამჩით შემთბარ ღვინოს იღებს, იმ ქალს ასმევს, დედა რომ უკვდება... იქამდე შეჭმუხნილი შუბლი ქალს ზიარების მიღებისთანავე ეხსნება, ნატანჯი სახე ნეტარი ღიმილით ებზარება... მალე ჩემი რიგიც მოაწევს... მამა ბარძიმს აყირავენს, ჩამჩას ჯეროვნად უსვამს, ღვინის მონარჩენს ასმევს მოხ-

---

<sup>1</sup> ზ. ბურჭულაძე, adibas, თბ., 2009, გვ. 88.

<sup>2</sup> ზ. ბურჭულაძე, ხსნადი კაფკა, თბ., 2006, გვ. 28.

<sup>3</sup> იქვე, გვ. 111-112.

უცს, სტიქაროსანი უკანასკნელ სეფისკვერს აწვდის. ბარძიმიც და სინიც ცარიელია... რბილად რომ ვთქვა, ვიბნევი:

–მე? – მამას ვეკითხები.

მამა მხრებს იჩეჩავს, თვალებით: შენ – ჩემი ყოველი პირობით:

–ასეც ხდება, – მეუბნება.

ცხოვრება ერთი დიდი ძლენერის ორმო როა, ეს ურყევი ჭეშმარიტებაა<sup>1</sup>.

ასევე ხატოვნად არის ასახული თანამედროვე მწერლობაში ქართველი მრევლის სახე: ბანჯგვლიანი, მოუვლელი ქალები (ზ. ლეჟავა, „სამუდამო კბილები“), სამარხო ტორტებისა და კატლეტების მაძებარი მორწმუნეები, „ღობის წინ სკამზე ჩიტებივით ჩამწკრივებული და შავებში ჩაცმული ბებიები“, რომელთაც ხელში ნაკურთხი სანთლები უჭირავთ და „ზომბებს გვანან: დანაოჭებული, გაქვავებული სახეები და ანთებული თვალები აქვთ“<sup>2</sup>.

ეკლესიური ქალის „ეშმაკობა“ დ. ქართველიშვილის მოთხრობა „ციყვის“ თემა. ახალგაზრდა ცოლქმარს შვილი არ უჩნდება. ცოლი მორწმუნეა, ქმარი – ურწმუნო. ბოლოს მკურნალობა შედეგს გამოიღებს და ქალი დაორსულდება, მაგრამ ცოლი უმაღლეს ქმარს ნამდვილ ამბავს და ცდილობს, ეს ღვთაებრივ სასწაულად გაასაღოს, რათა როგორმე ეკლესიაში მიიყვანოს მეუღლე<sup>3</sup>.

ქართველიშვილის ეს მოთხრობა იმითაცაა საყურადღებო, რომ მასში აღწერილია თანამედროვე ადამიანისა და თანამედროვე მწერლის რელიგიური აზ-

<sup>1</sup> ზ. ბურჭულაძე, ნერილი დედას, თბ., 2002, გვ. 72,73,76-77.

<sup>2</sup> ზ. ბურჭულაძე, adibas, გვ. 87.

<sup>3</sup> დ. ქართველიშვილი, ციყვი, 15 საუკეთესო მოთხრობა 2005, თბ., 2006.

როვნების არსი: „სინამდვილეში მე არც მორწმუნე ვარ და არც ათეისტი. რა თქმა უნდა, მე ვხვდები, რომ სამყარო ვილაც ადამიანებზე ძალიან ძლიერმა და ძალიან სრულყოფილმა არსებამ შექმნა, მაგრამ იმის იქით აღარ მივდივარ, აღარ ვიქექები: ვინ არის ეს არსება? რას ითხოვს ეს არსება ჩემგან? მე ჩემი პრობლემები მაქვს. მე მინდა, რომ ჩვენი კანტორა მსოფლიოში ცნობილი კანტორა გახდეს... შეუწყობს ხელს თუ არა ჩემი პრობლემების მოგვარებას ქექვა: ვინ არის ეს არსება? რას ითხოვს ეს არსება ჩემგან? მე მგონი, რომ არ შეუწყობს“.<sup>1</sup>

ასეთია აზროვნება თანამედროვე ადამიანისა. მას „სწამს“, რომ ღმერთი არსებობს, იმის იქით კი აღარაფერი აინტერესებს, არ სურს რაიმე ვალდებულების აღება საკუთარ თავზე. იგი ეკლესიის გარეშეც „ბედნიერია“. მისი ცხოვრების კრედო კი წინასწარმეტყველის სიტყვებით რომ ვთქვათ, ასეთია: „ვჭამოთ და ვსუათ, რამეთუ ხვალე მოვკვდებით“ (ეს. 22, 13).

არცთუ იშვიათად კი თანამედროვე ავტორთა ნაწარმოების ფურცლები ასეთ პათოლოგიურ ბოდვებს ეთმობა: „მე რომ ბევრი ფული და ძალა მქონდეს, ავაშენებდი ერთ დიიიიიიდ, უზარმაზარ ეკლესიას და კიდევ ბევრ ფულს მივცემდი დალაი-ლამას, იერუსალიმის პატრიარქს, რომის პაპს და ყველა რელიგიის მეთაურს. ამ ფულების სანაცვლოდ იმათ ვთხოვდი, რომ ჩაეტარებინათ ლოცვა ჩემს აშენებულ უუუზარმაზარ ეკლესიაში... უუუთვლელი ხალხი მოვიდოდა. დეტონატორიანი ბომბი საკურთხეველში იქნებოდა დამონტაჟებული და გუმბათზე და სხვაგანაც. რამდენიმე ტერორისტი ხალხშიც იქნებოდა გარეული... ამ აფეთქების მერე რელიგიები მოკვდებოდნენ... რელიგიების ბიზნესსაც ვერავინ გააკეთებდა და ჩემს ცოლსაც არ ექნე-

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 132.

ბოდა ასეთი მითებით გამოტენილი ტვინი".<sup>1</sup>

მიუხედავად იმისა, რომ თანამედროვე მწერლები ხშირად აკრიტიკებენ ეკლესიას, მათი კრიტიკა მაინც ზედაპირული ხასიათისაა. მათ არ ძალუძთ გამოავლინონ ჩვენი რელიგიური ყოფის ღრმად დაფარული, შინაგანი სწეულებანი, რადგან მათ შესამჩნევად რელიგიური ცხოვრების ხანგრძლივი გამოცდილებაა საჭირო. თანამედროვე შემოქმედებს კი მეტი საქმე არ აქვთ, რომ დაუბანელ, გაუნათლებელ მღვდელს ჩააბარონ აღსარება და ლიტურგიაზე გაიქცნენ დილაადრიან. თუ საჭირო გახდა, ისინი თავად დაუწყებენ დამოძღვრას სასულიერო პირებს, ამიტომაც თანამედროვე რელიგიური სატირა უაღრესად ზედაპირულია და ვერ სცდება „სამარხვო ტორტებისა“ და „კატლეტების“ თემას.

### 3. სქესობრივი აღვირახსნილობის პროპაგანდა

*„დღევანდელ დღეს, საბაზრო ეკონომიკის ჯუნგლებში სხვა არაფერს აქვს ისევვარად დიდი გასაქალი, ვით უღვთო ბილნსიტყვაობას, და მეტადრე, მხატვრულ ლიტერატურაში. მეტიც, ერთადერთი რაც კი აცოცხლებს დღემდე ამ გადასაშენებელ დარგს, მხოლოდ ბილნსიტყვაობაა და პორნოგრაფიული ეპიზოდების დეტალური აღწერილობა“.*

*ზ. ბურჭულაძე, „მინერალური ჯაზი“*

ნეოლიბერალური ისტერიის განუყოფელი ნაწილია სქესობრივი აღვირახსნილობის პროპაგანდა. მასმედია, კინო, თეატრი და ლიტერატურა ამ მხრივ აქტიურ მოღვაწეობას ეწევა. სქესობრივი აღვირახსნილობის გავრცელება საზოგადოების საფუძვლების რღვევის შესანიშნავი საშუალებაა. უზნეო ადამიანი გაცილებით

---

<sup>1</sup> ჯ. ზარქუა, შესაქმის შვიდი დღე, 15 საუკეთესო მოთხრობა 2012, თბ., 2012, გვ. 57.

ადვილი სამართავია, ვიდრე ზნეობრივი. ჯანსაღი სახელმწიფოსა და საზოგადოების საფუძველი ჯანსაღი ოჯახია, ამიტომაც უნდა დაირღვეს ოჯახის სიმყარე. ქორწინებამდელი სქესობრივი ურთიერთობები არათუ საძრახისად, არამედ ნორმად, უფრო მეტიც, აუცილებლობად ცხადდება, რათა პარტნიორები ერთმანეთს „უკეთ შეენყონ“. განსაკუთრებით მძლავრი ზეწოლის ქვეშ მანდილოსნები არიან, რადგანაც ქალი ოჯახის საფუძველია. „ქალიშვილობის ინსტიტუტის“, როგორც შუასაუკუნეობრივი გადმონაშთის, მოსასპობად თავგამოდებით იბრძვის ნეოლიბერალური მასმედია. ზნეობრივად მცხოვრები ადამიანები ჩამორჩენილებად და კომპლექსიანებად ცხადდებიან. ასეთი ისტერია უკვე იმ ზომამდეა მისული, რომ ლამის ძალად ახადონ ნამუსი იმ ადამიანებს, რომლებიც ჯანსაღი ცხოვრებით ცხოვრობენ. გაჰკივიან, თითქოს თავისუფალი აზროვნება და სქესობრივი თავისუფლება ერთმანეთისაგან განუყოფელია. აქედან შეჭველად გამომდინარეობს დასკვნა, რომ ცხოველები უალრესად თავისუფლად მოაზროვნენი ყოფილან.

აღნიშნული საკითხის თაობაზე პოლიტიკოსებიც გვიზიარებენ საკუთარ შეხედულებებს. ლ. ბერძენიშვილი გვმოძღვრავს: „ქალიშვილობის ინსტიტუტი, ჩემი აზრით, განთავისუფლებული უნდა იყოს ყველანაირი აკვიატებისაგან... ქალებმა უნდა აიგდონ ქალწულობის ინსტიტუტი... ეს არის თავისუფლება, რომელსაც ისინი იმსახურებენ... თუ ქართველი ქალები იტყვიან, რომ ქალიშვილობის ინსტიტუტი მათ ფეხებზე ჰკიდიათ, საზოგადოება იტყვის, რომ ეს მათი ქალების არჩევანია... ძალიან მეცოდებიან ქალიშვილები“.<sup>1</sup>

ამის შემდეგ არ უნდა გაგვიკვირდეს, რომ ბერძენიშ-

---

<sup>1</sup> კაცი, რომელიც იცინის, ჟურნ. „ცხელი შოკოლადი“, 2005, №7, გვ. 28, 30.

ვილის ფავორიტი მწერალი ასეთი მონოდებით გამოვა: „ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტრო გაფრთხილებთ: რეგულარული სექსი სასარგებლოა თქვენი ჯანმრთელობისათვის... თბილისში მართლა ცოტაა სექსი, რაც ხშირად ბევრი სულიერი და მორალური სიმახინჯის მიზეზია. ფიზიკურისაც“.<sup>1</sup>

თანამედროვე მწერლობაში სულ უფრო და უფრო იშვიათად არის ასახვის საგნად ქცეული სიყვარულის გრძნობის სულიერი მხარე. სიყვარული, თანამედროვე ტექსტებში, უმთავრესად გაგებულია, როგორც ფიზიოლოგიური ინსტინქტი, დაცლილი სულიერი შინაარსისაგან. გადაჭარბებული ინტერესი სექსობრივი თემისადმი საზიანოა არა მხოლოდ ლიტერატურისათვის, არამედ თავად ადამიანთა ინტიმური ცხოვრებისთვისაც. მართებულად წერდა გ. გაჩევი: „სადაც სიტყვა არღვევს ტაბუს და იწყებს ზედმეტ მჭევრმეტყველებას სექსზე, ხელოვნება კი მის დაუფარავ წარმოდგენას, როგორც ეს ხდება XX საუკუნეში, როცა ეროსის საიდუმლოს შეცვლას იაფფასიანი სტრიპტიზით ცდილობენ... იქ ეროსი იწყებს შურისძიებას საზოგადოებაზე ხალხში ეროტიკული ძალის დასუსტებით, იმპოტენციის გავრცელებითა და სექსუალურ გადახრათა კორიანტელით“.<sup>2</sup> აღნიშნულ საკითხზე, ქართული სინამდვილის მაგალითზე, მართებულად მსჯელობდა ლევან ბრეგაძე: „გენიტალიებზე ანუ გამრავლების ორგანოებზე დანესებული ტაბუ გაუფასურებისაგან, გაუბრალოებისაგან იცავს სექსუალურ ურთიერთობას, იცავს სიყვარულს... სექსუალური უზნეობის გაპარპაშება იმის ნიშანია, რომ ეს საზოგადოება, ადამიანთა ეს ერთობა, ეს ცივილიზაცია თავის აღსასრულს უახ-

<sup>1</sup> ზ. ბურჭულაძე, adibas, თბ., 2009, გვ. 51-52.

<sup>2</sup> გ. გაჩევი, რუსული ეროსი, თარგმნეს ტ. მოსკალენკომ და ნ. ფრუიძემ, აკაკის კრებული, II, 2005, გვ. 453.

ლოვდება. გაიხსენეთ ბიბლიური სოდომი და გომორი. გაიხსენეთ, უზნეობის როგორი აყვავება უძლოდა წინ ანტიკური ცივილიზაციის აღსასრულს. როდესაც არქეოლოგებმა ვეზუვის ფერფლით დაფარული პომპეი გათხარეს, კედლებზე უბილწესი წარწერები აღმოაჩინეს. დღეს კედლებს ამით ვინ შებღალავს... ამისთვის აგერ, ბატონო, ქართული პრესა, ქართული ჟურნალ-გაზეთები, ქართული წიგნი..."<sup>1</sup>

აღვირახსნილი კაპიტალიზმის პირობებში ბილწსიტყვაობა მართლაც მომგებიან საქმედ იქცა, მერე რა მოხდა, რომ კომერციას ადამიანების სულიერი სიჯანსაღე ეწირება...

მიკერძოებაში რომ არ დაგვდონ ბრალი, ორიოდ სიტყვას უფროსი თაობის მწერლებზეც ვიტყვით. ქართულ პოეზიაში სკაბრეზის სათავეებთან ტ. ჭანტურია დგას. პოეტს ხანდახან ისე გაიტაცებს ხოლმე თამაში, რომ კარგი ლექსების ავტორი სკაბრეზულ ოპუსებსაც გვთავაზობს. ნამდვილად პოეტურია, როდესაც ტ. ჭანტურია წერს:

„უხერხულია – შენ გერქვას ცოლი,  
შენ უნდა ცისფერ ღრუბლებთან იწვე.  
აჰა, დამბაჩა და სველი თოვლი! –  
მე შენს მეუღლეს დუელში ვიწვევ...“

მაგრამ უკვე შემაშფოთებელია, როდესაც ტ. ჭანტურია ასეთ განზოგადებულ დასკვნას აკეთებს:

„რომელსაც გინდა დააკვირდი  
ქალს მიკროსკოპით –  
აღმოაჩინო შეგიძლია

---

<sup>1</sup> ლ. ბრეგაძე, ლაშქრობა სიყვარულის წინააღმდეგ, <http://lib.ge/book.php?author=237&book=4433>

ქალში როსკიპი“.<sup>1</sup>

რითმებისადმი განუზომელი სიყვარული ხანდახან უფრო შემადრწუნებელ ფორმებსაც იღებს და ასეთ „სალადაო“ სტრიქონებამდე მივყავართ:

„მღვდელი ამბობს: - სულიწმინდა!

ქალი ამბობს: სულ ის მინდა.

–შვილო ჩემო, სულიწმინდა!

–რა ექნა, მღვდელო, სულ ის მინდა!

სულ ის მინდა! სულ ის მინდა!

(აურიღებს) სულ ის მინდა!

(ელიმება) სულ ის მინდა!

სულ ის მინდა! სულ ის მინდა!“<sup>2</sup>

სექსის თემა ტ. ჭანტურიას შემოქმედებაში მრავალნახნაგოვნებით გამოირჩევა:

„ვერ იტანს ვერაფრით

მორალურ სექსს!

პატივს სცემს ერთადერთს –

ორალურ სექსს!

ვერ იტანს ტკბილხმოვან

ქორალურ ლექსს!

–თქვენ როგორ უყურებთ ორალურ სექსს?“<sup>3</sup>

კიდევ უფრო დიდ გაოგნებას იწვევს ტარიელ ჭანტურიას შემდეგი სტრიქონები:

„ბერავს პაპის ჯიბეში

---

<sup>1</sup> ტ. ჭანტურია, კოლხური კაპრიჩიო, თბ., 1998, გვ. 54.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 182.

<sup>3</sup> იქვე გვ. 169.

ნაპოვნ პრეზერვატივს  
მთელი გვარის იმედი –  
რვა წლის გოგო - ფატი!<sup>1</sup>

მრავალსაუკუნოვანმა ქართულმა მწერლობამ ბავშვებისადმი ამაღლებული მიმართების ნაირგვარი ფაქტი იცის. ყოვლად გაუგებარია, რისთვის სჭირდება პოეტს ასეთი გულისამრევი სტრიქონების დანერა?!

პატრიოტული პათოსითაა შთაგონებული ავტორის მიმართვა ოკუპანტებისადმი:

„გთხოვთ, გაიტანოთ ბაზები  
და დაგვიტოვოთ ბოზები“.<sup>2</sup>

ასეთი, ოდენ რითმის გამო დანერილი, სკაბრეზული „ლექსპრომტები“ (ავტორის ტერმინი) მრავლად შეგვიძლია მოვიხმოთ პოეტის შემოქმედებიდან.

ტ. ჭანტურიას ორტაეპიან ლექსში, სახელწოდებით „სექსპრომტი“, კი ვკითხულობთ:

„ნაიყვანა იმ დღეს სვეტა  
და ტყუპები ჩაანვეთა!“<sup>3</sup>

ნიშანდობლივია, რომ აღნიშნულ „სექსპრომტს“ მოსდევს ლექსი „სამება“, რომელშიც ავტორი ღრმად რელიგიურ ღაღადისს ალავლენს:

„ამ ტაძარში ლოცვების  
ვიღებ ისე უხვ დოზას –  
უფლის არსებობაში

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 173.

<sup>2</sup> ტ. ჭანტურია, საიტ. უმლო ბარათი, თბ., 2007, გვ. 167.

<sup>3</sup> ტ. ჭანტურია, წიგნიდან: დანყვეტილი სერპანტინი, „ლიტერატურული გაზეთი“, 2012, № 82, გვ. 8.

დაარწმუნებით შეიძლება ითქვას შემდეგი: პოეტი ლოცვების საკმაოდ „დოზას“ რომ იღებდეს, ალბათ „სექსპრომტების“ დაწერის სურვილი აღარ გაუჩნდებოდა.

ბოლოს ტ. ჭანტურია რუსთველოლოგიური პრობლემატიკითაც დაინტერესდა. მისი ყურადღება მიიპყრო საკითხმა: ჰქონდა თუ არა ტარიელს ასმათთან სექსი? მიუხედავად იმისა, რომ პოეტმა ვერავითარი არგუმენტი ვერ წარმოგვიდგინა, მან ამ შეკითხვას მაინც დადებითი პასუხი გასცა.<sup>2</sup>

სკაბრეზი უცხო არ არის ბ. ხარანაულის შემოქმედებისთვისაც. პოეტის დაკვირვებით: „კაცის ასო კაცზე ჭკვიანია“.<sup>3</sup> ინტიმურ გრძნობათა მკითხველისადმი გადმოშლის სურვილი კი ასეთ გულახდილ სიტყვებს ათქმევინებს პოეტს:

„სუყველა იმის ბრალია,  
რაც თავმა მიყო ვერანმა,  
თავი რომ ჩრდილში მედო და  
ყვერები მზეში მეყარნა“.<sup>4</sup>

უნდა ითქვას, რომ პოეტის მტკიცებების მიუხედავად, ეს სტრიქონები უფრო იმ კაცის დაწერილს ჰგავს, რომელსაც თავი სიცხეში უდევს და „ის“ ჩრდილში.

აქვე მოვიტანთ ციტატებს ბესიკ ხარანაულის გაურკვეველი ჟანრის ნაწარმოებიდან: „სამოცი ჯორზე

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 8.

<sup>2</sup> იხ. ტ. ჭანტურია, ჰქონდა თუ არა ტარიელს ასმათთან სექსი?, დინოზავრიდან დიზაინამდე, გაზ. „24 საათი“, 2011, № 40, გვ. 35.

<sup>3</sup> ბ. ხარანაული, ატეხილობაა დიდი ქვეყანზე, „ლიტერატურული გაზეთის“ (3. IX. 2010) დამატება, გვ. 13.

<sup>4</sup> ბ. ხარანაული, უხამსი ლექსები, „ლიტერატურული გაზეთი“, 2009, № 14, გვ. 1.

ამხედრებული რაინდი ანუ წიგნი ჰიპერბოლებისა და მეტაფორებისა<sup>1</sup>:

„მიდიოდა ქალი და ტრაკი ჰქონდა თხრობითი“.<sup>1</sup>  
ვერაფერს იტყვი, შესანიშნავი მეტაფორაა!

„ვაშაა, აღარ მიდგება! – შესძახა გენიამ ოცდამეერთე საუკუნეში... მართლაც და, ამ მშვიერ და ბოზ ქვეყანაში ოცდათორმეტი კბილი რომ გექნება და ერთი ყ-ამე, ან ერთზე უნდა აიღო ხელი, ან მეორეზე...“ (გვ. 520).

„ერთხელ უცხოეთიდან ერთი ძალიან ხანგადაჯმული და სახელოვანი მანდილოსანი ჩამოასვენეს... [გენიამ] ამ ქალის გასვენებაზე წაიძღვანია – ქრთამის საშუალებით – უმცროსი შვილ-შვილიშვილი და ტაძარში, კუბოს შემოვლისას, იმდენ ხანს შეყოვნდა ცხედრის წინ, რომ ხალხი ცოტა შეაეჭვა... გადაიხარა უმცროსი ძისაკენ და უთხრა: – ნახე, რამდენი ბეჭედი ეკეთა თითებზე? სულ იმპერატორების ნაქონია... ეეჰ, რამდენი ყ.. ჭერიათ მაგ თითებს“ (გვ. 463-464).

„გენიას შემჩნეული ჰქონდა, რომ ინტიმურ ქალს ორივე ყბით უყვარდა ჭამა და ალიზიანებდა, რადგან მსგავსი რამე ხდებოდა მაშინაც, როცა „ინვნენ“. მოციქულად მათ შორის, რა თქმა უნდა, კაცის სხეულის ის ორგანო ითვლებოდა, რომელსაც მხოლოდ სწორხაზოვნება მოეთხოვება. მაგრამ ის ოხერი ხშირად ეკარგებოდათ გზაზე და... ქალი ისე გაკვირვებით მოიკითხავდა გაუჩინარებულს, გეგონება პირში დაკარგულ ლუკმას ვაგინით ეძებსო... ეს კიდეც არაფერი, ქალი კითხვას რუსულად სვამდა... „პენისა ზძეს ნიეტუ“ (გვ. 473).

ამ აბდაუბდა და უშინაარსო პასაჟების ნაკითხვის შემდეგ სრული სერიოზულობით გვსურს ვკითხოთ ავ-

---

<sup>1</sup> ბ. ხარანაული, სამოცი ჯორზე ამხედრებული რაინდი ანუ წიგნი ჰიპერბოლებისა და მეტაფორებისა, თბ., 2010, გვ. 477.

ტორს: სად გავიცინოთ?!

არაფერს ვამბობთ გ. ალხაზიშვილის პოეზიაზე, ვინაიდან მისი შემოქმედება ამ კუთხით საგანგებოდ განიხილა თ. დოიაშვილმა.<sup>1</sup>

პოეტებს არც პროზაიკოსები ჩამორჩნენ. ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორმა, პროფესორმა, შოთა რუსთაველის, ილია ჭავჭავაძის, აკაკი წერეთლის, დავით კლდიაშვილის და სხვ. სახელმწიფო პრემიების ლაურეატმა, რევაზ მიშველაძემ 72 წლის ასაკში გამოაქვეყნა ნოველა „ფარდული გზაზე“, რომელშიც ვკითხულობთ: „ძლივს გავახილე თვალი. დედიშობილა ნატაშა დამდგომია თავზე და თითებით ქოჩორს მივარცხნის. მივიჩიოჩე კედლისაკენ, შემომიცურდა ეს თეთრი ქალი ლოგინში და თავის სავსე ძუძუმკლავში ჩამასამოთხა. ხელი თავქვეშ ამომიდო და ტუჩებით ტუჩებზე დამაცხრა. ქარზე უსწრაფესად გამხადა ტრუსიკი და იატაკზე მოისროლა. ვნება რო მოაწვებათ მაგენმა პირის წავლება იციან ასოზე. შიგადაშიგ ასოს კბილებს გაუშვებენ და, კაკოი ტი სლადკი, კაკოი ტი სლადკიო, გეჩურჩულებიან. რისი დალლა რისი ძილი, ევინყვიტე მეც. ნატაშას რანაირი სუნი ჰქონდა იცი?.. რალაცნაირი იასამნის და სუფთა სხეულის. ბოდიში მომითხოვია, სექსის სუნი რავა არ გეცოდინება, რა არის, სწორედ სექსის სუნი ჰქონდა ტუჩებზე და ყელზე. ხომ არ გგონია პირველი გათავეების მერე წუთით მომასვენა. ქათქათა თეთრი პირსახოცით მოხედა ჩემს საოხრესაც, თავის თავსაც. მერე ასო მუჭში მოიქცია და ხელის გაშვებას არ აპირებს. არადა, ხომ უნდა მოითქვას კაცმა სული. ცოტა ხომ მაინც უნდა წაისვენოს“.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> იხ. თ. დოიაშვილი, „და შენს წინაშე ვდგავარ ტიტველი“ (გივი ალხაზიშვილის ეროტიკულ-სექსუალური ლირიკა), ჟურნ. „ცისკარი“, 2011, № 6, გვ. 120-134.

<sup>2</sup> რ. მიშველაძე, ფარდული გზაზე, „მწერლის გაზეთი“, 2012, №2, გვ. 3.

უფროსი თაობის შემოქმედთა ერთი უმთავრესი ნაკლი თვითცენზურის არქონაა. ნამდვილი მწერალი ცენზორის მითითების გარეშეც უნდა მიხედეს, თუ რომელი ნაწარმოები შეიძლება გამოიტანოს საზოგადოების სამსჯავროზე და რომელი – არა.

უფროსი ასაკის მწერალთაგან გამოჩენილ ასეთ სიტამამეს, ძირითადად, ორი მიზანი აქვს. ზოგიერთს ასეთი ტექსტებით იმის ხაზგასმა სურს, რომ ჭარმაგ ასაკშიც კი ჭაბუკური ვნება უდულს და ამით ეტრახება მკითხველს. ამ შემთხვევაში გვახსენდება ნ. ბარათაშვილის სიტყვები: „სასაცილოა, ბერიკაცი რომ ყმანვილობდეს, და საბრალოა, როს ჭაბუკი ბერიკაცობდეს“.

მეორე მიზანი ამ ტექსტებისა არის კომიზმის მიღწევა. ჯერ კიდევ ჰეგელი წერდა ასეთ იუმორზე: „თანამედროვე იუმორს უყვარს ბრიყვული [უზრდელი] ტალანტის სისაძაგლეთა სააშკარაოზე გამოფენა და ამიტომ ხშირად ასცდება ხოლმე კიდევაც ნამდვილ იუმორს და უგემურ ოხუნჯობასა და ყბედობაში გადადის. ჭეშმარიტი იუმორი ყოველთვის იშვიათი იყო, მაგრამ ახლა მაინც მოითხოვენ, რომ უფერულ-გახუნებული უხამსობანი, თუ კი მათ, იუმორის გარეგანი ელფერი დაჰკრავს... მახვილგონივრულ და ღრმა იუმორად მივიჩნიოთ“.<sup>1</sup>

უეჭველია, რომ ასეთ სკაბრეზულ ოხუნჯობებს ჭეშმარიტ იუმორთან საერთო არაფერი აქვს და მას მაშინ მიმართავენ, როდესაც სათქმელი გამოელევით ხოლმე. ამიტომაც საზოგადოებისა და თავად ავტორ-თათვისაც უმჯობესი იქნება, რომ ყველამ დაიოკოს თავისი „ბრიყვული ტალანტი“.

რაც შეეხება ახალ თაობას, ახალგაზრდა მწერალთა შემოქმედებაში სექსი უკვე რელიგიის დონეზეა

---

<sup>1</sup> ჰეგელი, ესთეტიკა, I, გვ. 342.

ასული. მაგ.: პოეტი შოთა გაგარინი გვიბარებს: „დარწმუნებული ვარ, რომ საუკეთესო, ყველაზე უფრო ღრმად სულში ჩამწვდომი ლექსის განცდა, მაინც ვერ შეედრება დამათრობელ, ცხელ, ფეთქებად – ორგაზმს. თუ თქვენ შემთხვევით აღმოაჩენთ რაიმეს უკეთესს, ვიდრე სექსია, მაშინვე დამირეკეთ ან მომწერეთ E-mail-ი, მისამართზე: Shotagagarini@gmail.com“.<sup>1</sup>

ნაირგვარია სქესობრივი აღვირაზსნილობის გამოვლენის ფორმები თანამედროვე ქართულ მწერლობაში. მწერალთა ინტერესის საგანია სისხლის აღრევის უბილწესი ცოდვა. სამართლიანობა მოითხოვს აღინიშნოს, რომ ამ პრობლემის თეორიული წინამძღვრების დამუშავება ზოგადეროვნულ ასპექტში ფილოსოფიის მეცნიერებათა კანდიდატის, ქ. თბილისის ყოფილი მერისა და ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრის, ზურაბ ჭიაბერაშვილის სახელთანაა დაკავშირებული. სტატი-აში „ფიალა და მახვილი“ ავტორი ძეგლების ფროიდ-ისტულ ანალიზს გვთავაზობს: „ქართველ მამრებში კასტრაციის შიშს აღძრავს არა იმავე სქესის ძლევა-მოსილი გმირი, არამედ ხმლით შეიარაღებული დედა. რადგან ამირანი კავკასიის ქედზეა მიჯაჭვული, მისი ფუნქციები გადაბარებული აქვს ქართველის დედას, რომელიც, თავის მხრივ, ველარ იცლის „ოქროს აკენის“ დასარწევად. ქართველის დედის ხელში მამაკაცის დომინანტი იარაღი ხმალი (ფალოსი) კნინდება და წინა პლანზე ფიალა (საშო) გამოდის... ვის წინააღმდეგ უნდა იყვნენ დაგეშილნი (დედის მიერ) „ალგეთის ლეკვები“... თუ არა საკუთარი მამის წინააღმდეგ, რომლის უძლურება მტრის ჯავრის ჭამის საფუძველია? თუ ეს ხმალი „ლეკვებს“ „ქართველის“ დედამ უბოძა, მაშინ რისთვის მარტოოდენ ფიალა? ეს ფიალა სწორედ რომ საშოა, რომელიც მზადაა, მიიღოს უცხო სპერმა... ფია-

---

<sup>1</sup> ვარდისფერი ავტობუსი, თბ., 2007, გვ. 47.

ლის მირთმევა საკუთარი სხეულის შეთავაზება ხომ არ არის?" (ზ. ჭიაბერაშვილი, „ფიალა და მახვილი“, ურნ. „ახალი პარადიგმები“, 1999, №2).

საკუთარი დედისადმი პათოლოგიური დამოკიდებულების გამოხატვას ეძღვნება ზ. ბურჭულაძის არაერთი ნაწარმოები. აი, რას სწერს პერსონაჟი დედას: „არავინ იცის მამის გარდაცვალების ამბავი. არც მე ვირჯები, ვინმეს შევატყობინო. მითუმეტეს, რომ მე მისი ადგილი მაქვს დაკავებული: მის სამსახურში დავდივარ, მის საქმეებს ვაკეთებ, მის ხელფასს ვიღებ და ა. შ. ერთი შენთან არ გამიყვია, დე, ჯერჯერობით სარეცელი. ეგაც დროის ამბავია, ადრე და მალე მაინც მოგვინევს ერთად დანოლა. როგორც ვატყობ, არც შენ უნდა იყო წინააღმდეგი“.<sup>1</sup>

ე. დეისაძის „საიდუმლო სირობაში“ კი ვკითხულობთ: „მე მიდგებოდა, როცა დედა პირჯვარს იწერდა. ყოველთვის მეუფლებოდა განცდა, თითქოს ცერა, საჩვენებელი და შუა თითები შუბლთან მიტანის შემდეგ, მუცლის ნაცვლად ბოქვენთან გადაინაცვლებდნენ“.<sup>2</sup>

თუმცა დეისაძე არც აქ არის ორიგინალური. მისი ტექსტი მიმართებას მაინც ბურჭულაძის „ხსნად კაფკასთან“ ამყარებს, სადაც ვკითხულობთ: „...მიდგება, მაგალითად, როცა „მათეს ვნებას“ ვუსმენ... საკმარისია, პარიკიანი და ლოყანითელი ბახის იერი წარმოვიდგინო, როსრაზუ ვათავებ... მიდგება, როცა ტუალეტში შევალ, საიდანაც ეს-ესაა დედაჩემი გამოვიდა და იმის ბაყვებით შემთბარ უნიტაზზე ჩამოვჯდები...“<sup>3</sup>

აღნიშნულ თემაზე ორიოდე პნკარი პოეტებმაც დაკანრეს. კ. ყუბანეიშვილის თქმით:

---

<sup>1</sup> ზ. ბურჭულაძე, ნერილი დედას, თბ., 2002, გვ.35.

<sup>2</sup> ე. დეისაძე, საიდუმლო სირობა, თბ., 2010, გვ. 15.

<sup>3</sup> ზ. ბურჭულაძე, ხსნადი კაფკა, თბ., 2006, გვ. 59-60.

„ქართველს უფალმა ბედად  
ცოლი არგუნა დედად“.<sup>1</sup>

პაატა შამუგიას დაკვირვებით კი:

„ფსიქონალიზური გააზრებით, ქოთანი დედის საშოა,  
რომელშიც პრეემბრიონული მოგონებები  
პროეცირდებიან,  
ქოთნიდან ხვრეპა კუნილინგუსია, ინცესტის  
არომატით“.<sup>2</sup>

ზ. კოშკაძის მოთხრობაში: „მე, ბებია, დიდი ბე-  
ბია და უცხოპლანეტელები“, აღწერილია თუ როგორ  
ამყარებს პერსონაჟი გაუკულმართებული ფორმით სქე-  
სობრივ კავშირს საკუთარ ბებიასთან. ამ გულისამრევი  
მოთხრობიდან ციტატების მოტანას ნამდვილად არ ვა-  
პირებთ, ვისაც დააინტერესებს, თავად მონახოს.

ასეთ ნაწარმოებს ხელიდან როგორ გაუშვებდა დე-  
ისაძის „...სირობის“ გამომცემელი ბაკურ სულაკაური,  
რომელმაც სასწრაფოდ ჩაჩურთა კოშკაძის ეს მოთხრო-  
ბა თავის „15 საუკეთესოში“.

მაგრამ ყველაზე აღმაშფოთებელი მაინც იმ ზნეო-  
ბასთან მწყრალად მყოფი კრიტიკანების საქციელია,  
რომლებიც ამ ტექსტებზე დადებით რეცენზიებს წერენ,  
ხოლო „ჩამორჩენილებს“ კი გვამშვიდებენ, რომ ასეთი  
ტექსტები უნდა „გავატაროთ“, რადგან ავტორებს მხ-  
ოლოდ ყურადღების მისაპყრობად ესაჭიროებათ ისინი.

ჯერ ერთი, ასეთ ტექსტებს ყურადღება რომც არ  
მივაქციოთ, მათ მიღმა ისეთი არაფერი გვრჩება ხელთ,  
რამედ რომ ღირდეს. მეორეც, ასეთ ნაწარმოებებს უმ-

---

<sup>1</sup> მ. ხარბელა, თანამედროვე ქართული ლექსის ანთოლოგია (1990-2004), თბ., 2004, გვ. 173.

<sup>2</sup> პ. შამუგია, ნაწყვეტები პოემიდან „დაუჯდომელი“, გვ. 8.

თავრესად ახალგაზრდობა ეტანება. მათ კი არ შეუძლიათ „გატარება“, პირიქით, პირდაპირ თავში ხვდებათ ეს სისაძაგლე, რომელსაც ადამიანის ფსიქიკურ აშლილობამდე მიყვანაც კი შეუძლია.

თანამედროვე მწერალთა საგანგებო ინტერესის ობიექტია მამათმავლობის თემა.

აკა მორჩილაძის რომანი „გადაფრენა მადათოვზე და უკან“ ძველ თბილისს აგვიწერს. მამათმავალი კინტოს გარეშე კი, აბა, ძველი თბილისი რა იქნებოდა! ავტორი გვიხატავს, თუ რა დროს ატარებს ჯაჭვურად ჩაბმული, წრეზე მოსიარულე ექვსი მამათმავალი აბანოში.<sup>1</sup>

ზ. ლეჟავას მოთხრობაში „სამანტას შეუსაბამო პოზა“ მამათმავლები უკვე ციხეში არიან დაკავებული „ალერსით“, თუ შეიძლება, ასე რომ ითქვას.

ე. დეისაძის „საიდუმლო სირობაში“ აღწერილია მამათმავლების სქესობრივი კავშირი საქართველოს ჰომოსექსუალთა ფონზე. ამასთან, აღნიშნულია, რომ ერთი მამათმავალთაგანი სამეფო გვარის, ბაგრატიონთა წარმომადგენელი გახლავთ.<sup>2</sup>

აღნიშნული თემის განსახიერებისას ავტორები, ხშირ შემთხვევაში, იმას კი არ ცდილობენ, რომ მტკივნეულად დააყენონ „სექსუალური უმცირესობის“ საკითხი, არამედ უბრალოდ ერთობიან ამ თემაზე საუბრით.

გ. მეგრელიშვილის მოთხრობა-სქემა „Hello, ამერიკა!“ „ვაჟიშვილობის“ პრობლემას ეძღვნება. ავტორი მოგვითხრობს დაუკმაყოფილებელი ახალგაზრდას შესახებ, რომელიც ვერ ახერხებდა თავისი ვნების რეალიზებას: „რა უნდა ქნას კაცმა, თუკი მოგვარე ქალის ნდომა კლავს და მოგიზგიზე კოცონთან მილაგებული

---

<sup>1</sup> ა. მორჩილაძე, „მადათოვი“, თბ., 2009, გვ. 32.

<sup>2</sup> ე. დეისაძე, საიდუმლო სირობა, გვ. 12.

თივასავითა? („მილაგებული“ თივა როგორ მოგწონთ? ლ. ბ.) ალბათ, ის უნდა ქნას, რაც მე ვქენი – ჩემი მარჯვენის ჭიდილი ჩემივე სურვილებთან გავასამმაგე და აღსარებების ჩაბარებასაც ვუმატე და ვუმატე“.<sup>1</sup>

ბოლოს პერსონაჟის თავშეუკავებლობა იმ ზომამდე მივიდა, რომ სხვა ველარაფერი მოიფიქრა, ლექტორის დაბადების დღეზე მყოფმა თავისი „ღირსება“ ამოიღო და შუა სუფრაზე დადო... შემდეგ კი სანყალმა პერსონაჟმა „ბნელი“ საქართველოდან როგორც იქნა გააღწია და ამერიკის შეერთებულ შტატებში მიეცა განცხრომას და აიხდინა ოცნებები.

სექსუალური მანიაკის თემას ეძღვნება ვ. სახვაძის ჰიპერიდიოტური მოთხრობა „პასტის ანუ კალმის მანიაკი“. სექსუალური მანიაკი დასდევს ქალებს და მათ კალმით აუპატიურებს. მოუესმინოთ ქალბატონ მზიას, მანიაკის ერთ-ერთ მსხვერპლს: „იცით, მართალი გითხრათ, წინააღმდეგობა, როგორც ასეთი, არ გამიწევია... შემეშინდა... მაინც უცნობი მამაკაცია... დაყვრებაც ვერ გავბედე... მან კი გამიღიმა, შემომატრიალა მისკენ ზურგით, თავი დამახრევინა და ჯინსები ძალიან მოხერხებულად, ისე რომ არც კი მიგრძვნია თუ მხდიდა, მუხლებამდე თითქმის ჩამიწია. მე ვიგრძენი, თუ როგორ შევიდა რაღაც ჩემში. გამიკვირდა, იცით, თან წამებში ხდება ეს ყველაფერი... ის კი, რაც მე მეგონა, რომ ჩემში, ასე ვთქვათ შემოვიდა, აღმოჩნდა ჩემი პასტა, ანუ კალამი“.<sup>2</sup>

ვირტუალური სექსის თემას ეძღვნება გ. ნასარიძის ამავე სახელწოდების ზერელე ტექსტი. მოთხრობაში აღწერილია, თუ როგორ ამყარებენ ვირტუალურ კა-

---

<sup>1</sup> გ. მეგრელიშვილი, „Hello, ამერიკა!“, 15 საუკეთესო მოთხრობა 2008, თბ., 2009. გვ. 102.

<sup>2</sup> ვ. სახვაძე, პასტის ანუ კალმის მანიაკი, 15 საუკეთესო მოთხრობა 2008, გვ. 131.

ვშირს კომპიუტერის მეშვეობით თხუთმეტი წლის მოზარდი და ოცდაცხრამეტი წლის ინფორმატიკის მასწავლებელი.<sup>1</sup>

მეძაობის, ანდა როგორც ახლა იტყვიან, სექს-მუშაკობის პრობლემაზეა დაწერილი ნ. თარხნიშვილის ტექსტი: „ლიჰკი, ფლიჰკი და იოკი“. აღნიშნული პრობლემის საინტერესო თეორიული გადანწყვეტა მოგვცა ლ. რამიშვილმა. მან დაასკვნა, რომ ბოზობა – „მონოდებაა“: „მეძავობა რომ ყველაზე სამარცხვინო პროფესიად ითვლება, ეს პირველ რიგში იმის ბრალია, რომ ადამიანებს სექსი, როგორც ასეთი, მიაჩნიათ სიბინძურედ. მაგრამ მოდით ერთი წამით დავუშვათ, რომ ეს ასე არ არის. რალა რჩება მეძავობის წინააღმდეგ? ალბათ ის, რომ ასეთ ინტიმურ და ფაქიზ საქმეში ფული არ უნდა აიღო. თუმცა ჩვენ არ განვიკითხავთ არც პოეტებს და არც მუსიკოსებს... ნამდვილი ხელოვანი, რა თქმა უნდა ფულს იღებს, რადგან სხვანაირად შიმშილით მოკვდებოდა... ერთი სიტყვით, წერა მისთვის მონოდებაა... იგივე შეგვიძლია ვთქვათ მეძავზე, რომელიც თავის საქმეს სიყვარულით აკეთებს, ანუ რომლისთვისაც ეს საქმე მონოდებაა“.<sup>2</sup>

ნ. თარხნიშვილის მოთხრობაში სწორედ „მონოდებით“ მეძავის მხატვრული სახეა წარმოდგენილი, რომელსაც აქვს გატაცება, ინტიმური კავშირი დაამყაროს მომაკვდავ ადამიანებთან. ამ ღირსშესანიშნავი საქმით არის დაკავებული იგი მოხუც პაპასთან, აგზნებული ბებია კი ჩუმად უთვალთვალებს კარის უკანიდან.

შემდეგ კი იგივე მეძავი უკვე მომაკვდავ ბავშვობის

---

<sup>1</sup> გ. ნასარიძე, ვირტუალური სექსი, 15 საუკეთესო მოთხრობა 2006-2007, თბ., 2008, გვ. 96-100.

<sup>2</sup> ლ. რამიშვილი, სექსი და ივერთ მხარე, <http://telegrapi.wordpress.com/2009/10/21>

მეგობარს „მიანიჭებს ბედნიერებას“ აღსასრულამდე.

თანამედროვე მწერლები მხოლოდ ადამიანთა ინტიმური ცხოვრებით არ ინტერესდებიან. მაგ.: ბ. ხვედელიძის მოთხრობა „მეცამეტე კოპლი“ ძროხების სქესობრივი ცხოვრებისა და ანცობების თემაზეა დაწერილი.<sup>1</sup>

ვსაუბრობთ რა ინტიმურ თემაზე თანამედროვე ქართულ მწერლობაში, არ იქნება გამართლებული, დავივინყოთ განსაკუთრებული ღვაწლი ერთი ადამიანისა, რომელმაც თავისი ავტორიტეტული სიტყვა თქვა ამ სფეროში. ეს ადამიანი გახლავთ პოეტი, პროზაიკოსი, ესეისტი და ლიტერატურის კრიტიკოსი შოთა იათაშვილი, ავტორი ლექსისა „შოთა იათაშვილი“.

დიანა ვაჩნაძის ფსევდონიმით იათაშვილმა გამოაქვეყნა რომანი „ნატა, ანუ ახალი ყიული“, რომელშიც თანამედროვე შეყვარებულების მიმოწერაა წარმოდგენილი. ქალი წერს ვაჟს: „მე ახლა მხოლოდ ვფიქრობ ჩემს სარცხვინელზე, რომელიც რამოდენიმე საათის წინ შეზრდილი იყო შენს ასოს და დისტანციის არარსებობაზე თუ არა, მის უმნიშვნელობაზე მაინც ჰღალადებდა. ახლა კი ეს დისტანცია თვისებრივად სულ სხვა განზომილებაში გადავიდა. და დისტანცია გახდა ჭრილობა, კატასტროფა, მთხრებლი“.<sup>2</sup>

შეყვარებულთა მთელი მიმოწერა თითიდან ძალისძალად გამოწოვილი, ფსევდოინტელექტუალური აბდაუბდაა: „მე შევედი სექს-შოპებში – ერთში, მეორეში... და ბოლოს, არც მეტი, არც ნაკლები, ხელოვნური ყ.. შევიძინე... მახსოვს, ერთი სული მქონდა ჩემს ოთახამდე მიმეღწია... მივედი სახლში. ამოვიღე პარკიდან შეფუთული ხელოვნური ყ.. გავხსენი და დავდე მაგ-

---

<sup>1</sup> ბ. ხვედელიძე, მეცამეტე კოპლი, 15 საუკეთესო მოთხრობა 2006-2007, გვ. 196-207.

<sup>2</sup> დ. ვაჩნაძე, ნატა ანუ ახალი ყიული, თბ., 2003, გვ. 8.

იდაზე... ლეოს ასო... რომელმაც ჩემში მეტაფიზიკური რყევები გამოიწვია, ახლა ჩემს წინ იდო... მისი სიმბოლურობა თავისთავად მიბიძგებდა უფრო ფართო ხედვისაკენ... ვთქვათ, გალაკტიონი, როგორც ქართული სიმბოლიზმის სიმბოლო; ან ნიჭიერების სიმბოლო ან სულაც პოეზიის; ვთქვათ, დავით აღმაშენებელი, როგორც საქართველოს სიძლიერის და ერთიანობის სიმბოლო და ვთქვათ, ხელოვნური ყო, როგორც უეცრად თავსდამტყდარი მარტოობის სიმბოლო".<sup>1</sup>

რა თქმა უნდა, ასეთი შესანიშნავი ტექსტის შესახებ სწრაფადვე დაიწერა სახოტბო რეცენზიებიც. კრიტიკოსმა ნ. მუზაშვილმა შეუქო იათაშვილს გამბედაობა და აღნიშნა, რომ „... ჩვენში დღემდე ასე აღმერთებენ საყვარელ ქალბატონებს...“

რაც უფრო შორს ხარ, მით უფრო ვტკბები!

მე შენში მიყვარს ოცნება ჩემი,

ხელუხლებელი – როგორც მზის სხივი,

მიუწვდომელი, როგორც ედემი.

მე შემოძლია დავეთანხმო ყველა ჩვენებურ „გენიტალისტს“... რომ ხორციელ ქალთან ასეთი დამოკიდებულება ცოტა არ იყოს სასაცილო და მავნებელიც კია, რომ ასე მაშინ უმღეროდნენ მანდილოსნებს, როცა გადაადგილების ერთადერთი საშუალება ცხენი იყო...“<sup>2</sup>

ოცდაორი წლის ახალგაზრდას ორმოცდაათს გადაცდენილი კრიტიკოსისთვის იმის მტკიცება ნამდვილად არ უნდა მჭირდებოდეს, რომ იათაშვილის და სხვა „გენიტალისტების“ ზერელე ტექსტებისაგან განსხვავებით, გალაკტიონის სიტყვებში საყვარელი ადამიანისადმი ისეთი ფაქიზი და ამაღლებული დამოკიდებულებაა გამოხატული, რომელიც ამ ლექსის ზედროუ-

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 63, 64.

<sup>2</sup> ნ. მუზაშვილი, იყო ერთი ლეო... და ნატატიკი ანუ ეპატაჟის ხელოვნება, წიგნში, დ. ვაჩნაძე, ნატა ანუ ახალი ყიუღი, გვ. 107.

ლობას განაპირობებს.

შ. იათაშვილმა დიანა ვაჩნაძის ფსევდონიმით ლექსებიც გამოაქვეყნა. ვნახოთ ზოგიერთი მათგანი:

„მე არა ვარ შენი ქალი, – წერს შოთა იათაშვილის  
ლირიკული გმირი, –

მე არა ვარ შენი ქალი და გელოდები,

მოდი, გამიშალე ფეხები, 16

მითხარი, რომ გსურვარ“<sup>1</sup>

მკითხველი, ალბათ, დაგვეთანხმება, თუ ვიტყვით, რომ აღნიშნულ სტრიქონებში გამოხატულია ლირიკული გმირის უფაქიზესი დამოკიდებულება სატრფოს მიმართ. 17

„ჩამაცვი ბიკინი 18

ჩამაცვი რეიტუზი,

ჩამაცვი ქურქი, – განაგრძობს შოთა იათაშვილის

ლირიკული პერსონაჟი, –

დამანვინე პლიაჟზე,

დამანვინე ტახტზე,

დამანვინე თოვლზე.

მე ვიქნები შენი

პენტჰაუზის ქალი...

ერთგული ბოზი“<sup>2</sup>

აქ კი პოეტი უკვე ველარ ახერხებს საკუთარი თავის დამორჩილებას და ერთბაშად ვნებათა ტყვედ გადაიქცევა.

---

<sup>1</sup> დ. ვაჩნაძე, შ. იათაშვილი, მსუბუქი, ძალიან მსუბუქი-და-არც-ისე-მსუბუქი, თბ., 1997, გვ. 6.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 10.

„კარგი ძუძუებიც მაქვს  
– არ ცხრება შოთა იათაშვილის  
ლირიკული გმირი, –  
ეგაა, ცოტა სახე არ მივარგა  
და ფეხები,  
თორემ ძუძუები კარგი მაქვს“.<sup>1</sup>

ბოლოს შოთა იათაშვილი იხსნის დიანა ვაჩნა-  
ძის ნილაბს და საკუთარი სახელითა და გვარით ასეთ  
სტრიქონებს გვთავაზობს:

„ერბოკვერცხს წვავს და ლილინებს.  
მე კი ჯერაც ვწევარ და  
საკუთარ ასოს ვეთამაშები“.<sup>2</sup>

სანამ შოთა ბიძია თავის ასოს ეთამაშება, ჩვენ  
აღნიშნულ თემაზე საუბარი დავამთავროთ.

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 17.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 28.

#### 4. სისაძაგლის, არაადამიანურის კულტი

„ოხ, ეს ტუტუცი ბებრუცანები,  
ღმერთო, ჩახოცე ისინი...“  
პ. შამუგია, „დაუჯდომელი“

„... მომსპობის, ავადმყოფურის, უნმინდურის  
„ლამაზად“ მიჩნევა დემონურში გადაყვანა“.  
რ. გუარდინი

როგორც პოსტმოდერნისტული ესთეტიკის მკვლევრები მიუთითებენ, პოსტმოდერნისტული ხელოვნების ერთ-ერთი დამახასიათებელი ნიშანია „დაპირისპირების მოხსნა მშვენიერსა და ამაზრზენს შორის“.<sup>1</sup> მკითხველზე ზემოქმედების მოსახდენად თანამედროვე ანტიესთეტიკოსი ავტორები არ იშურებენ ნაირგვარი სისაძაგლის აღწერას.

კრიტიკოს ლევან ბრეგაძეს აქვს ერთი სტატია, სახელწოდებით: „ლაშქრობა სიყვარულის წინააღმდეგ“, რომელშიც ავტორი აღნიშნავს, რომ თანამედროვე უხამსი მწერლობა არის სიყვარულის წინააღმდეგ მიმართული ბრძოლა. ავტორს, ამ შემთხვევაში, უმთავრესად სქესური სიყვარული აქვს მხედველობაში, აღნიშნული მოსაზრების განვრცობა კი უფრო ფართოდაც შეიძლება. თანამედროვე ლიტერატურაში მიმდინარეობს ლაშქრობა არა მხოლოდ სქესური, არამედ, ზოგადად, ადამიანური სიყვარულისა და თანალმობის, ყოველივე ადამიანურის წინააღმდეგ. ანტიესთეტიკოსი ავტორები ცდილობენ მკითხველის გაკვირვებას სულ უფრო და უფრო მეტი სისაძაგლით, სისასტიკით, აღვირახსნილობით.

არაადამიანური ვლინდება, უპირველეს ყოვლისა, ოჯახის წევრებისადმი არაბუნებრივ მიმართებაში.

---

<sup>1</sup> Н. Б. Маньковская, Эстетика постмодернизма, гл. 62.

ყოველი შეგნებული ქართველის ცნობიერებაში დედა-შვილობა ყოველთვის იყო და მუდამ იქნება განსაკუთრებული ზნეობრივი სინმინდის სფეროში აყვანილი ფენომენი. ამის დასტურად ხალხური შემოქმედებიდან ორიოდ სტრიქონის მოხმობაც კმარა: „აღზევანს მევალ მარილზე, მარილს მოვიტან ბროლსაო, ჯერ დედას გადავებხევი, მერე – შვილსა და ცოლსაო“. ახალი ლიბერალები (მაგ.: ლ. რამიშვილი) კი ძალიან ნუხან, რომ დედაშვილობა ჩვენს „უბედურ“ ცნობიერებაში საკრალიზებულია. სწორედ მის დესაკრალიზაციას ემსახურება ის ტექსტები, რომლებშიც ოჯახის წევრებისადმი არაბუნებრივი დამოკიდებულებაა გამოხატული. ეს ნაწარმოებები ქვეცნობიერ გავლენას ახდენს მკითხველზე, ადამიანს აჩვენებს ჩვეულებრივად აღიქვას ოჯახის წევრებისადმი არაბუნებრივი მიმართება. ოჯახის გაუცხოება, თაობათა დაპირისპირება ხომ ახალი ლიბერალების ერთ-ერთი მთავარი მიზანია.

აი, როგორ ახასიათებს ბურჟუაზიის ნაწარმოების პერსონაჟი დედას: „დედას თურმე ვენების ვარიკოზული გაგანიერება აწუხებს: იმ წინდიდან, მუხლამდე რომ აქვს აწეული, ისე გულისამრევად მოუჩანს ნაკუთალზე ამობურცული იისფერი ვენები, გეგონება, შეშუპებულ გვამს თითის სისხო ჭიები შეაცოცდნენო. უზარმაზარი, კარადისხელა (თითოეული) საჯდომი ნაბიჯთან შეხმატკბილებულად და მძიმედ, როგორც წნეხის აპარატი, ისე ასდი-ჩასდის. რაც საჯდომი, ის მკერდი აქვს – მოძღვარს თავის ტადრიანად ზედ დაისვამს და ისე ეტყვის აღსარებას“.<sup>1</sup>

დეისადის გმირი კი აცხადებს: „დედამ სამოც წელს რომ მიაღწია უმაქნის ხორცის მასად იქცა“.<sup>2</sup>

ბებუისა და შვილიშვილის არაბუნებრივი ურთიერ-

---

<sup>1</sup> ზ. ბურჟულაძე, სიმფსონები, თბ., 2001, გვ. 12-13.

<sup>2</sup> ე. დეისაძე, 99, 15 საუკეთესო მოთხრობა 2009, თბ., 2010, გვ. 70.

თობის შესანიშნავი ნიმუშია ზ. კოშკაძის არაერთხელ ხსენებული მოთხრობა. არაბუნებრივი დამოკიდებულებაა ბებიასა და შვილიშვილს შორის ლ. ბულაძის მოთხრობაში „ბებო“. ბებია შვილიშვილს ზღაპარს უყვება:

„ზოგს ჰგონია, რომ არაფერი არ არის იქა.

– სადა, ბებო? – უნებლიეთ წამოსცდა ბიჭუნას.

– მაცალე, შე შობელძაღლო, – ეწყინა ბებოს“.<sup>1</sup>

როგორც ვხედავთ, ბებო ისე მეტყველებს, როგორც პაპა. „გოგონა ძაღლის წკავ-წკავმა გააღვიძა. ბებომ თმაზე ხელი გადაუსვა და ალერსიანად ჰკითხა:

– გაიღვიძე, შვილო?

ბავშვმა ძილისაგან დაბოხებული ხმით იკითხა:

– რაა?

და ბებოც გააბრაზა:

– ტრაკში ქვა, შვილო. – იყო პასუხი“.<sup>2</sup>

ასეთია ბებიისა და შვილიშვილის ურთიერთ-დამოკიდებულება ახალ დროში. ამ უზერელესი ტექსტის მიზანდასუხულობა იუმორისტულია, მაგრამ იგი ისევე შორს დგას ჭეშმარიტი იუმორისაგან, როგორც ბულაძე – ნამდვილი მწერლობისაგან.

ე. ლალანიძე თავის მოთხრობაში აღგვიწერს პერსონაჟის ფიქრებს, რომელიც ავტორის მიერ დახასიათებულია, როგორც ნორმალური ადამიანი: „ამას წინათ სავსებით მშვიდად უყურა საგანგებო რეპორტაჟს ბინძური ტუალეტიდან. ნერვიც არ შესტოკებია აგიზგიზებულ ნაგვის ვედროში დედისაგან ჩატოვებული და მერე ვილაც არამკითხე მეტიჩარას მიერ ამოყვანილი აჩხავლებული ახალშობილის ვარდისფერი სხეულის დანახვისას. თხუნელასავით კანგადაკრული თვალე-ბი და წითელი ქუთუთოები ჰქონდა... ბავშვი მისია

---

<sup>1</sup> ლ. ბულაძე, მესამე სართული, გვ. 61.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 76.

და უნდა ვედროში ჩააგდებს და ცეცხლს წაუკიდებს და, თუ მოუნდება, ცოტას დააცდის, წამოიზარდოს, რომ თავი კედელზე არტყმევინოს, ტვინი გაასხმევინოს და უარყოფითი ენერგიისაგან, დეპრესიისაგან გათავისუფლდეს”.<sup>1</sup>

რამდენად ჰგავს ეს ნორმალურად მოაზროვნე ადამიანის ნაფიქრალს, ეს თავად მკითხველმა გადაწყვიტოს. ამ შემთხვევაში რატომღაც პერსონაჟის მაკეტს ამოფარებული ნევროზიანი ავტორის ლანდი გვეჩვენება.

ადამიანური თანალმობა და შებრალება უცხოა ჯ. ზარქუას მოთხრობის მთავარი პერსონაჟისათვის: „მე რომ ბევრი ფული და ძალა მქონდეს, ვიყიდდი ერთ დღით მარაკანას სტადიონს ან რამე უფრო დიდს... და გამოვაცხადებდი ტელევიზორით, რომ ყველა ხეიბარი, მათხოვარი, ობოლი, ქვრივი და საერთოდ ყველა სანყალი ადამიანი აქ შეკრებილიყო. ვიტყოდი, რომ ყველას დაფურიგებდი ფულებს... მე მათ ვერტმფრენიდან ფულებს გადმოვუყრიდი და როცა ვნახავდი, როგორ ცდილობენ უფეხოები და ბრმები ამ ფულების აღებას, ვერტმფრენში მჯდომ ჩემს მეგობარს ნიშანს მივცემდი, რომ ბენზინი გადმოესხა... ისე, რომ ერთ კაცს ერთი ლიტრი დასხმოდა. სანამ ჩემი მეგობარი ბენზინს გადმოასხამდა, მანამდე მე აეროდრომის ტერიტორიას გავეცლებოდი და ანთებულ სანთებელას დავაგდებდი იქვე... ამ ყველაფერს ზუსტად ამის გამო გავაკეთებდი – არ მიყვარს, როცა ვინმე მეცოდება“.<sup>2</sup>

არაადამიანური თავის გამოხატულებას ჰპოვებს ზ. კოშკაძის „პოეზიაშიც“:

---

<sup>1</sup> ე. ლალანიძე, კვირაში სამჯერ, 15 საუკეთესო მოთხრობა 2005, გვ. 147.

<sup>2</sup> ჯ. ზარქუა, შესაქმის შვიდი დღე, გვ. 61.

„რა საჭიროა ზამთარი,  
თუ ქუჩაში მათხოვარი არ გაიყინა.  
რა საჭიროა ნვიმა,  
თუ სველ ტრასაზე მანქანა არ მოსრიალდა  
და პატარა ბავშვი არ გაიტანა.  
რა საჭიროა თოვლი,  
თუ მთებში ზვავი არ ჩამოწვება  
და ორიოდ სოფელს არ ჩაიყოლებს.  
რა საჭიროა საბავშვო ბაღი,  
თუ მას არავინ ააფეთქებს...“ და ა. შ.

ლიტერატურაში არაადამიანურის გამოსახვა, ქვეა-  
დამიანურის ადამიანურთან გაიგივება სულ უფრო და  
უფრო აცხადებს ტექნიციზმის ეპოქაში ისედაც გაუხეშე-  
ბულ ჯანსაღ ადამიანურ ურთიერთობებს. სულ უფრო  
და უფრო იშვიათად იწერება ადამიანურ სიკეთეზე,  
თანაგრძნობაზე. მშვენიერება და სიკეთე ქრება ხე-  
ლოვნებიდან და მის ადგილს დემონური ცინიზმი იკა-  
ვებს. ამ პრობლემას კი რატომღაც სრულიადაც არ მი-  
იჩნევენ აქტუალურად თანამედროვე კრიტიკოსები თუ  
ესთეტიკოსები. როგორც სამართლიანად მიუთითებს  
რ. გუარდინი, სადაც სისაძაგლეს მშვენიერებად მიიჩ-  
ნევენ, იქ უკვე ხელოვნების სიკვდილი იწყება.

## VII

### ეთიკური და ესთეტიკური მხატვრულ ნაწარმოებში

თანამედროვე არამხოლოდ ქართულ, არამედ მსოფლიო ხელოვნებაში, მძაფრად შეინიშნება ეთიკურის კრიზისი, დიდი მოაზროვნეები კი ოდითგანვე მიუთითებდნენ მშვენიერებისა და სიკეთის ღრმა, შინაგან კავშირზე. ანტიკურ ეპოქაში მიჩნეული იყო, რომ ხელოვნებას, ესთეტიკური სიამოვნების მინიჭების გარდა, ადამიანის ზნეობრივი თვითშეგნების ამაღლებაც ევალებოდა, ვინაიდან უდავო ჭეშმარიტებას წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ „ლიტერატურასა და ხელოვნებას შეუძლია არა მარტო მიმართულება მისცეს ადამიანის ამა თუ იმ ქცევას, არამედ მას ძალუძს გადაიქცეს ადამიანის მოქმედების შინაგან მოტივად“.<sup>1</sup> პლატონი, ამ თვალსაზრისით, განსაკუთრებულად გამოყოფდა მუსიკის როლს და მნიშვნელობას. იგი თვლიდა, რომ კეთილხმოვან მუსიკას ადამიანის სულიერი განკურნების უნარი შესწევდა.

არისტოტელეც, თავისი მასწავლებლის მსგავსად, არაეთიკური ხელოვნების მიმართ მკვეთრად უარყოფითად იყო განწყობილი. ფილოსოფოსი ჩამოთვლის მხატვრული ნაწარმოების გაკრიტიკების ხუთ მიზეზს: „საყვედურები პოეტურ ქმნილებათა წინააღმდეგ ხუთი სახისაა, ისინი მდგომარეობენ შემდეგში: წარმოდგენილი ან შეუძლებელია, ან ულოგიკოა, ან ზნეობრივად მავნებელია, ან წინააღმდეგობის შემცველია, ან ხელოვნების წესების გარეშე მდებარეა.“<sup>2</sup>

<sup>1</sup> გ. კიენაძე, ლიტერატურის თეორიისა და ისტორიის საკითხები, თბ., 1978, გვ. 355.

<sup>2</sup> არისტოტელე, პოეტიკა, თარგმნა ს. დანელიამ, თბ., 1979, გვ. 210.

ესთეტიკური აზრის ისტორიაში საუკუნეების განმავლობაში გაბატონებული იყო შეხედულება, რომ ხელოვნება უნდა ყოფილიყო ე. წ. „ესთეტიკური ტრიადის“: სიკეთის, მშვენიერებისა და ჭეშმარიტების სინთეზი. თუმცა ჰეგელის მიერ ისიც ითქვა, რომ ხელოვნების უმთავრესი ამოცანა არ არის მორალური გაუმჯობესება, რადგან ხელოვნება არ არის საშუალება მის გარეთ არსებული რაიმე მიზნის მისაღწევად. ხელოვნების საგანიც და დანიშნულებაც თვით მასშივეა.<sup>1</sup>

ეთიკურისა და ესთეტიკურის შესახებ საუბრობს ფრიდრიხ შილერიც. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით საინტერესოა მისი „წერილები ესთეტიკური აღზრდის შესახებ.“ შილერი ერთი მათგანია, ვინც მტკიცედ იცავს ეთიკურისა და ესთეტიკურის ერთიანობის პრინციპს ხელოვნებაში. მისი აზრით, ჭეშმარიტად მშვენიერს არაფერი აქვს საერთო ამორალურთან: „ვნებათა ხელოვნება არსებობს, მაგრამ ვნებიანი ხელოვნება კი უკვე წინააღმდეგობას შეიცავს, რადგან მშვენიერების გარდუვალი ეფექტი სწორედ ვნებათაგან გათავისუფლებაა... ესთეტიკური ხილვა არასოდეს არ შეიძლება ზნეობის სინმინდისათვის სახიფათო გახდეს, და სადაც ეს სხვაგვრად აღიქმება, იქ ძნელი არ არის იმის ნათელ-ყოფა, რომ ხილვა ესთეტიკური არ იყო.“<sup>2</sup>

მოდერნისტულ ხელოვნებაში უკვე იწყება ეთიკურისა და ესთეტიკურის ერთმანეთისაგან გათიშვა, რაც გამოიხატება შიშველი ესთეტიზმის გაღმერთებაში. სწორედ ამასთანა დაკავშირებული ხელოვნების განადამიანურების, „ხელოვნების დეჰუმანიზაციის“ პროცესი. „ახალი სტილისათვის... ნიშნეულია ადამიანური, მეტისმეტად ადამიანური ელემენტების გაძევება და მარტოოდენ პირწმინდად მხატვრული მასალის

<sup>1</sup> ჰეგელი, ესთეტიკა, I, გვ. 70.

<sup>2</sup> ფ. შილერი, თხზულებანი, თ. III, თბ., 1965, გვ 556, 576.

შენარჩუნება".<sup>1</sup> – წერდა ორტეგა ი გასეტი. იმავე ავტორის თქმით, „პოეტი იწყება იქ, სადაც მთავრდება ადამიანი".<sup>2</sup> მოაზროვნეთა ნაწილი (ბ. კროჩე, ხ. ორტეგა ი გასეტი და სხვ.) მიიჩნევდნენ, რომ ხელოვნება იდგა რელიგიის, პოლიტიკისა და თვით მორალის მიღმა ცი.

მოდერნისტული ექსპერიმენტების მიზანი იყო, ხელოვნებას გაეღწია ადამიანურისა და არაადამიანურის მიღმა, შეენარჩუნებინა მათ მიმართ ზეპარტიულობა და დარჩენილიყო წმინდა ესთეტიკის სფეროში.

ხელოვნების თეორეტიკოსები იმთავითვე აცხადებდნენ, რომ ესთეტიკურის გაგების ამგვარი ცალმხრივობა დამლუპველ შედეგს გამოიღებდა. საყურადღებოა ჰანს ზედლმაირის წინასწარმეტყველური სიტყვები, რომელიც ჩვენს სინამდვილეში ახდა; „მხოლოდ ესთეტიკურზე ორიენტირებულმა ხელოვნებამ დასასრულ ფათერაკიანთან, გულის ამრევთან და საშინელთან უნდა დაამთავროს არსებობა. ეს ისევე გარკვეულია და ცხადი, როგორც „წმინდა“ ეროტიკულზე ორიენტირებული ეროტიკა დასასრულ მარკიზ დე სადით უნდა დამთავრდეს".<sup>3</sup>

ზედლმაირის სიტყვები უზუსტესად ახასიათებს თანამედროვე პოსტმოდერნისტულ ხელოვნებას, რომლისთვისაც თვისებრივია ამორალიზმი, ცინიზმი, ესთეტიკური და ეთიკური ნიჰილიზმი. თანამედროვე ხელოვნებამ ასახვის საგნად გაიხადა ადამიანის ქვენა ინსტინქტები, ზნეობრივი სიმახინჯე და რაც მთავარია, ყოველივე ამას გადმოგვცემს ვულგარული ნატურალიზმის შემოქმედებითი მეთოდით.

---

<sup>1</sup> ხ. ორტეგა ი გასეტი, ხელოვნების დეჰუმანიზაცია, თბ., 1992, გვ. 89.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 62.

<sup>3</sup> ჰ. ზედლმაირი, თანამედროვე ხელოვნების რევოლუცია, თარგმნა ვ. რცხილაძემ, თბ., 2009, გვ. 92.

რა თქმა უნდა, პერმეტული ესთეტიზმის შენარჩუნება ვერ მოხერხდა. ეთიკურის გამორიცხვა უკვე თავისთავად გულისხმობს არაეთიკურისაკენ ლტოლვას. ხელოვნებიდან განდევნილი ადამიანურის ადგილი კი სწრაფადვე დაიკავა არაადამიანურმა. სწორედ ეს ჰქონდა მხედველობაში დიდ რუს ფილოსოფოსს ვლადიმირ სოლოვიოვს, როცა წერდა: „სადაც სიკეთის, ჭეშმარიტების და მშვენიერების სამება უკვე აღარ სწამთ, იქ მარადიული მშვენიერება ცხადდება ძველ მშვენიერებად და მის ნამსხვრევებზე აღიმართება ალამი ახალი მშვენიერებისა. ძველსა და ახალ მშვენიერებას შორის ის განსხვავებაა, რომ პირველი მჭიდრო და ბუნებრივ კავშირში იმყოფება სიკეთესა და ჭეშმარიტებასთან, მეორე კი ამდაგვარ კავშირს არა მხოლოდ ზედმეტად, არამედ პირდაპირ შეუფერებლად და არასასურველად მიიჩნევს. მაგრამ ყველაზე საინტერესოა: ჯერ ცხადდება, რომ მშვენიერება სიკეთისა და ბოროტების, ჭეშმარიტებისა და სიცრუის დაპირდაპირებიდან თავისუფალია, რომ იგი დგას უფრო მაღლა, ვიდრე – დუალიზმი და მის მიმართ გულგრილია; მაგრამ დასასრულ უეცრად აღმოჩნდება, რომ ეს თავისუფლება და მშვენიერება, ისევე როგორც მისი მოჩვენებითი ღვთაებრივი ზეპარტიულობა ორივე მხარის მიმართ, შეუმჩნევლად გარკვეულ მტრობაში გადადის ერთი მხარისადმი (და, სახელდობრ, მარჯვენის; ჭეშმარიტისა და სიკეთის), ხოლო მეორე მხარის მიმართ (მარცხენის: ბოროტების და სიცრუის) – გარკვეულ, დაუძლეველ მიდრეკილებაში, რომელიც მსგავსია ავადმყოფობის სახეობისა, გარკვეული პითიზმის, დემონიზმის და დანარჩენი ახალი მშვენიერებების, რომლებიც პრინციპში ისევე ძველია, როგორც ეშმაკი და მისი დიდი ბებია.“<sup>1</sup>

<sup>1</sup> ციტირებულია: პ. ზედლმაირი, თანამედროვე ხელოვნების რევოლუცია, გვ. 93-94.

მოდერნისტთა შეცდომა შემდეგში მდგომარეობდა: მათ ჯიუტად არ სურდათ იმის დანახვა, რომ ესთეტიკური ხშირად ეთიკურითაა გაპირობებული, სიკეთე და მშვენიერება ერთმანეთისაგან განუყოფელია.

თუ რა გავლენას ახდენს ეთიკური ესთეტიკურზე, შემდეგი შემთხვევიდანაც ჩანს: მსოფლიო ლიტერატურაში მოგვეპოვება უამრავი შედეგრი, რომლის თემაც ქალისა და მამაკაცის ამალღებული სიყვარულია. არ დანერილა და არც არასოდეს დაიწერება ლიტერატურული შედეგრი, რომლის თემაც მამათმავლური „სიყვარული“ იქნება. ეს სულიერი ავადმყოფობა იმდენად არაბუნებრივია, რომ ნორმალურ ადამიანს ყოველთვის გაუჭირდება ესთეტიკურად აღიქვას ასეთი ნაწარმოები, თუნდაც იგი ფორმალური მხატვრული ღირსებებით გამოირჩეოდეს.

ესთეტიკურის შინაარსში ეთიკური დიდწილად მონაწილეობს. მაგალითად ნოდარ დუმბაძის ერთი ფრაზა შეგვიძლია დავიმოწმოთ: „სამშობლო როსკიპი ქალი არაა, მთვრალს რომ მოგენატრება და მაშინ გაიხსენებ, სამშობლო ტაძარია სალოცავი. მუხლზე დაჩოქილი უნდა იდგე მის საკურთხეველთან, ცალი ხელით პირფვარს უნდა იწერდე, მეორეთი კი ხმაღს იქნევდე, ეშმაკები რომ არ დაეპატრონონ“.<sup>1</sup>

ახალი ლიბერალების გარდა, ალბათ, ყველა დაგვეთანხმება, რომ ეს მართლაც მშვენიერი სიტყვებია. რა განაპირობებს ამ სიტყვების ესთეტიზმს? რა თქმა უნდა, სწორედ მათი ეთიკური შინაარსი.

საპირისპიროდ ამისა, როცა თანამედროვე ანტიესთეტიკოსი ავტორი (ზ. ბურჭულაძე) დანერს: „ისე ვიყავი აღგზნებული, დედაჩემსაც ვერ ვეტიყოდი უარსო“, ეს სიტყვები ვერასოდეს მოახდენს ნორმალურ ადამიანზე ესთეტიკურ ზემოქმედებას, რაც მხოლოდ და მხოლოდ

---

<sup>1</sup> ნ. დუმბაძე, თხზულებანი ოთხ ტომად, ტ. II, თბ., 1989, გვ. 504.

მისი არაეთიკური შინაარსით არის გამოწვეული.

ხელოვნების დეჰუმანიზაცია მხოლოდ ესთეტიკის პრობლემა არ არის. იგი, უპირველეს ყოვლისა, მწვავე ეთიკური პრობლემაა, რადგანაც „რაც ხდება ეთიკის სფეროში, იგივე ხდება ესთეტიკის სფეროში“.<sup>1</sup> ხელოვნების დეჰუმანიზაციის პროცესმა ადამიანური განდევნა არა მხოლოდ ხელოვნებიდან, არამედ ადამიანისგანაც.

ჩვენს დროში ხელოვნების მხოლოდ იმ ქმნილებებს შეუძლიათ უპასუხონ ეპოქის გამოწვევებს, რომლებიც ეთიკურისა და ესთეტიკურის სინთეზს ნარმოადგენს, რომელთაც შეუძლიათ ადამიანური სახე დაუბრუნონ ადამიანს, დაეხმარონ მას სულიერი ორიენტირების შენარჩუნებაში. როგორც ერთ-ერთი უდიდესი გერმანელი ესთეტიკოსი ნიკოლაი ჰარტმანი ბრძანებს: „ნაყოფიერია ისეთი იდეალები, რომლებიც უპირველესად ეხებიან ნამდვილად არსებულ ღირებულებათა სფეროს... იდეალური სახეები, რომელზედაც მიდის საუბარი, თავისი შინაარსით გვევლინებიან, საერთოდ რომ ვთქვათ ეთიკურად“.<sup>2</sup> მაღალეთიკური და ესთეტიკური იდეალები უმჭიდროეს კავშირში იმყოფება ერთმანეთთან, შეიძლება ითქვას, ზოგჯერ აბსოლუტურად ემთხვევა კიდეც ერთმანეთს.

---

<sup>1</sup> მ. დე უნამუნო, ესსეები, თარგმნა მ. ტიტვინიძემ, თბ., 2009, გვ. 133.

<sup>2</sup> Н. Гартман, Эстетика, М., 1958, გვ. 398.

თეორიულად ლიბერალიზმი ყველაზე უკეთ უნდა იგუებდეს განსხვავებულ აზრს, მაგრამ როგორც რეალობა გვიჩვენებს, არ არსებობენ ნეოლიბერალებზე დიდი ქსენოფობები. საკმარისია, ისინი გააკრიტიკო, რომ მაშინვე გახდები: „ფუნდამენტალისტი“, „კომუნისტი“, „ფაშისტი“, „შავრაზმელი“, „რუსეთის აგენტი“, „მმკ-ს იდეოლოგიური მდივანი“ და ა. შ. ეჭვი არაა, რომ აღნიშნულ ეპითეტებს არც ამ სტრიქონების ავტორის მისამართით დაიშურებენ, იმასაც უთუოდ აღნიშნავენ, რომ „ეს არის ნიმუში იმისა, თუ როგორ არ უნდა ინერგობდეს ლიტერატურაზე“ და ა. შ., მაგრამ მართალნი ვართ საკუთარი სინდისის წინაშე, რომ წერის დროს, გარდა დიდი გულისტკივილისა, სხვა არავითარი მიზეზი არ გვამოძრავებდა.

ალბათ, ათწლეულების შემდეგ, დროის გადმოსახედიდან, უფრო საფუძვლიანად და სრულად დაინერება იმ საკითხების შესახებ, რომლებიც ჩვენი ამჟამინდელი ინტერესის სფეროშია.

მიუხედავად იმისა, რომ ნეოლიბერალთა წინაპრების, ყველა ჯურის ლიბერალ-რევოლუციონერის სახე გენიალურად აღწერა ფ. დოსტოევსკიმ თავის უკვდავ რომანში „ეშმაკნი“, ურიგო არ იქნება, რომ ქართულ სინამდვილეშიც დაინეროს მხატვრული ნაწარმოები, რომლის თემაც ადგილობრივი ეშმაკების მოღვაწეობა იქნება.

## როგორ გავაკეთოთ მოთხრობა

(რამდენიმე რჩევა დამწყებ ავტორებს)

1. ნაწარმოები აუცილებლად პირველ პირში დანერგეთ.
2. თხრობა დაიწყეთ დილის აღწერით: დახატეთ ახალი გაღვიძებულის მდგომარეობა – რომ ხართ ალგზნებული და არ იცით, როგორ დაიკმაყოფილოთ ვნება. აღნიშნეთ, რომ გული გერევით ყოველ დილით, ამ ბნელ და უსახურ ქვეყანაში გაღვიძებისას.
3. აღწერეთ, როგორ გადიხართ სახლიდან, დაახასიათეთ დაზომბირებული გამვლულები, მათი გამოთავყვანებული და ბოლმიანი სახეები, უგემოვნო ჩაცმულობა. აღნიშნეთ, რომ მათ ეზიზღებათ ერთმანეთი და თქვენც გძულთ ისინი.
4. ნაწარმოები სრულყოფილი არ იქნება რელიგიური სატირის გარეშე. დასცინეთ მოძველებულ რიტუალებს, მღვდელმსახურთა გაუნათლებლობასა და სიბინძურეს, საგანგებო თავი მიუძღვენით „სამარხვო კატლეტს“ და არავითარ შემთხვევაში არ გამოგრჩეთ მართლმადიდებელ მშობელთა კავშირი! ამ მხატვრული კომპონენტის გარეშე მოთხრობა დაკარგავს თავის მხატვრულ ხიბლს.
5. კარგი იქნება, თუ აღწერთ, როგორ ამყარებს პერსონაჟი სქესობრივ კავშირს მაგიდასთან, სკამთან ან ტელევიზორთან. სულიერ არსებებთან ამგვარი სცენების ნოვაციური აღწერის შესაძლებლობა, ფაქტობრივად, ამოწურულია.
6. მოთხრობაში ახსენეთ ჰემინგუეი, სარტრი, მელვილი, ჰერმან ჰესე, მიშელ ფუკო, ლენოქს ლუისი, ჯონ ლენონი, ოსკარ დელა ჰოია, დოლჩე და გაბანა, რომელიმე გადაღრძუებული მექსიკელი ან პერუელი მწერალი, რომლის არსებობის შესახებ

თვით მისმა თანამემამულეებმაც კი არ იციან. ყოველივე ეს მკითხველებსა და გამომცემლებს ცხადად მიუთითებს თქვენი მწერლური და ინტელექტუალური თვალსაწიერის სიფართოეზე. არ გამოგრჩეთ დეპრესია, ალკოჰოლი და სიგარეტის გამონაბოლქვი.

7. თხზულების დასრულების შემდეგ გადაუგზავნეთ იგი ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობას და დაელოდეთ გამოცემას კრებულისა „წლის 15 საუკეთესო მოთხრობა“, რომელშიც აუცილებლად მოხვდება თქვენი ნაწარმოებიც.

|                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| რედაქტორის წინათქმა.....                                                          | 5   |
| წინასიტყვაობა .....                                                               | 9   |
| I. თანამედროვე ქართული მწერლობის იდეოლოგიური<br>საფუძვლები.....                   | 15  |
| II. ე.წ. „მასობრივი კულტურის“ შესახებ .....                                       | 30  |
| III. მწერლობის მოთვინიერების მეთოდები .....                                       | 40  |
| IV. ქართული მწერლობის ისტორიული როლის თაობაზე....                                 | 60  |
| V. თანამედროვე ქართული მწერლობის ზოგიერთი<br>მხატვრული თავისებურების შესახებ..... | 68  |
| VI. თანამედროვე ქართული მწერლობის<br>იდეურ-თემატური სამყარო .....                 | 76  |
| VII. ეთიკური და ესთეტიკური მხატვრულ ნაწარმოებში .....                             | 126 |
| ბოლოთქმა .....                                                                    | 132 |
| დ ა მ ა ტ ე ბ ა (როგორ გავაკეთოთ მოთხრობა).....                                   | 133 |

ამ მიზნის მისაღწევად კი უდიდესი როლი აკისრია უზნეო „რეალთი შოუებსა“ და სერიალებს, რომლებითაც გადავსებულია ტელეეთერი. სერიალები ამკვიდრებს ცხოვრების არატრადიციულ, სუპერმასობრივ წესს და რაც ყველაზე მთავარია: გადააქვს ადამიანის ინტერესი არსებითიდან არაარსებითზე. მასობრივი ადამიანი ცხოვრობს სერიალის გმირების ცხოვრებით, პირად ცხოვრებაში წარუმატებელი, ხარობს სერიალის გმირთა ბედნიერებით. ბედნიერების სიმულაცია ატყვევებს მას და საკუთარი პრობლემებისა და იმედგაცრუების კომპენსირებას სერიალის მეშვეობით ახდენს. ამ დროს კი ადამიანში მინავლდება საპროტესტო მუხტი.

რაც შეეხება მასმედიის მიერ საზოგადოებისათვის ინფორმაციის მიწოდების მეთოდოლოგიას, შენიშნულია, რომ „მასობრივი ინფორმაციის საშუალებები ქმნის ცოდნის ილუზიას მასობრივ ადამიანში, ართმევს მას მოვლენების კრიტიკული ანალიზისა და განხილვის უნარს და რაც ყველაზე საშიშია, მართავს მის ყოველდღიურობას და უგულველჰყოფს მისი არჩევანის თავისუფლებას“.<sup>1</sup>

მართლაც, მასმედია ობიექტურობის ოდენ ილუზიას ქმნის მასობრივ ადამიანში, სინამდვილეში კი დამკვეთი (ჩვენს შემთხვევაში, უმთავრესად, ხელისუფლება) ყოველთვის ახერხებს კონტექსტის შექმნას, რომლითაც აწვდის საზოგადოებას ინფორმაციას; მასას კი, არ გააჩნია რა კრიტიკული აზროვნების უნარი, ყველაფერს იღებს, როგორც ჭეშმარიტებას.

პოპულარული, მდაბალი კულტურის გავრცელების პარალელურად ხდება სრული იგნორირება ჭეშმარიტი, ეროვნული კულტურისა. მაგ.: როდესაც უდიდესი ქართველი პოეტესა ანა კალანდაძე გარდაიცვალა,

---

<sup>1</sup> ა. ყულიჯანიშვილი, კულტუროლოგია, თბ., 2004, გვ. 178.

ტელევიზიებმა მხოლოდ ერთნუთიანი რეპორტაჟი მიუძღვნეს ამ ფაქტს, მაიკლ ჯექსონს კი ლამის საფლავში ჩაყვნიენ მგლოვიარე ქართველი ჟურნალისტები.

მასკულტურის განუყოფელი ნაწილია სახალხო სანახაობები, განსაკუთრებით კი, საახალწლო კონცერტები, რომელიც ჩვენი ყოფის მარადიული მეგზური გახდა. ასეთი სანახაობების გამართვაზე უდიდესი თანხები იხარჯება. მათი დანიშნულებაა, შექმნას ბედნიერების ილუზია მასობრივ ადამიანში, გადაიტანოს მისი ყურადღება არსებითიდან მეათეხარისხოვანზე. სამართლიანობა მოითხოვს ითქვას, რომ ეს მიზანი შესანიშნავად სრულდება. მიუხედავად უმძიმესი ეკონომიკური ვითარებისა, მასები მაინც თვალეგაბრწყინებულნი მიცუნცულებენ ამგვარ სანახაობებზე. ზოგჯერ კონცერტების ეიფორია სრულ აბსურდამდეც მიდის. მაგალითად, 2011 წელს გვეპატიუებოდნენ კონცერტზე, რომელზეც უნდა გვეზეიმა ბიომეტრული საბუთების შემოღება.

ევროამერიკულ სინამდვილეში მასობრივი კულტურის წარმოშობა დაკავშირებულია საზოგადოებრივ ასპარეზზე მასების განსაკუთრებულ გააქტიურებასთან. ორტიგა ი გასეტი წერდა: „ძალზე მეეჭვება, რომ ისტორიაში ოდესმე ყოფილიყო ისეთი პერიოდი, როცა ბრბოს შეეძლო ასე აშკარად და შეუფარავად ეკარნახა თავისი ნება საზოგადოებისათვის, როგორც ეს დღეს ხდება“.<sup>1</sup> მსგავსადვე, ნ. ბერდიაევიც აღნიშნავდა, რომ „მასები მოაზროვნეთაგან და კულტურის შემოქმედთაგან „სოციალური დაკვეთის“ შესრულებას მოითხოვენ“.<sup>2</sup> სწორედ ასეთ ვითარებაში, საზოგადოების ფენებს შორის სოციალური დაძაბულობის მოხსნისათვის და მასების სამართავად შეიქმნა პოპულარუ-

---

<sup>1</sup> ხ. ორტიგა ი გასეტი, მასების ამბოხი, გვ. 10.

<sup>2</sup> ნ. ბერდიაევი, ადამიანის ბედი თანამედროვე სამყაროში, გვ. 174.

და ესენი მხდომ არიან ურთიერთას" (გალ. 5, 17), ასეა გადაშინაარსებული: „რამეთუ ყ..სა გული უთქუამ მუ.. ისათვის და მუ..ლსა ყ..სათვის და ესენი მხდომნი არიან ურთიერთას, ამისთვისცა ქრისტემან უბრძანა პეტრე მოციქულსა – არა თუ შვიდგზის ოდენ მოტ..ა ქალი დღე-სა შინა, არამედ სამეოცდაათჯერ შვიდგზის"(გვ. 146).

თავისი მატიანის აღწერას კი ნეოპაგიოგრაფი ასეთი სიტყვებით ამთავრებს: „...და მე ვითარ შემძლებელ ვარ აღწერად ყოველთა მათთა მოტ..აურეთა მოღვაწე-ბას, არამედ კრძალულებითა ზღვაში წვეთი ვთქუი. და ვიტყვი ამასაცა: სრულ იქმნა წამებაი მათი და შეი-რაცხნეს იგინი პირველთა მათ მოწამეთა თანა და იხ-არებენ სასუფეველსა ცათასა გვირგვინოსანნი წინაშე უფლისა ჩვენისა იესუ ქრისტესა, რამეთუ სიყვარული იყო ყოვლადვე მათ შორის და მათ ჭეშმარიტად მოტ..ეს ერთურთი"(გვ. 153).

დაბოლოს, რაც ყველაზე გამოგნებელია: ამ ტექსტის ავტორს ჰყოფნის თავხედობა, რომ სრული სერიოზულობით განაცხადოს: „ტრფობა წამებულთა“ დაწერილია... იმ ადამიანის მიერ, ვინც თავის თავს ილია ჭავჭავაძის და მიხეილ ჯავახიშვილის მოწაფედ მიიჩნევს“.<sup>1</sup>

საინტერესო და მრავლისმთქმელია ქართული ლიტერატურის კლასიკოსების მხატვრული შესაძლებლობების შეფასება განათლების მინისტრის მოადგილედ ნამსახურები პოეტისა და ლიტერატორის, მ. ლეკიაშვილის მიერ: „ქართულ პოეზიაში გამორჩეულად ყალბი და სახელგანთქმულია გალაკტიონ ტაბიძის შემოქმედება. ხოლო პოეზიის ყველაზე ცუდი, მდარე და მდაბიო მკითხველები ისინი არიან, ვისაც ეს შემოქმედება არათუ გულს არ ურევს, არამედ მოსწონს და

---

<sup>1</sup> იქვე, გვ. 90.

უყვარს კიდევ“.<sup>1</sup>

ლექიაშვილი არ ინდობს არც ნიკოლოზ ბარათაშვილსა და არც ილია ჭავჭავაძეს: „აკუსტიკურობის სრული უგულებელყოფის ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი ნიმუშია დიდ პოეტად შერაცხული ნიკოლოზ ბარათაშვილის შემოქმედება. ნიშანდობლივია, აქ ისიც, რომ ნიკოლოზ ბარათაშვილი აღმოაჩინა და დიდ პოეტად შერაცხა ილია ჭავჭავაძემ. ამ უკანასკნელს კი თვითონ იმდენად დახშული ჰქონდა პოეტური სმენა, რომ „თამარიანს“ სიტყვების რახარუხს უწოდებდა, თვითონ კი ეგონა, რომ ლექსებს წერდა“.<sup>2</sup>

ლექიაშვილი უაღრესად გაფაქიზებული და, ამდენად, პრეტენზიული ესთეტიკური გემოვნების მქონე ადამიანია. მას მიაჩნია, რომ „ბოლო საუკუნეების განმავლობაში ქართულად არ დანერილა არც ერთი მართლა კარგი ლექსი“.<sup>3</sup> ასეთ განცხადებას ნამდვილად ვერ დავეთანხმებით. მ. ლექიაშვილი ამ შემთხვევაში, როგორც ყველა ზნეობრივ ადამიანს სჩვევია, დიდ თავმდაბლობას ავლენს. სინამდვილეში, ბოლო საუკუნეების განმავლობაში მართლაც დაიწერა ერთი შედეგრი, რომლის ავტორი თავად ლექიაშვილია. აი, ისიც:

„სავსებით მთვარე  
გაეძრო ცარიელ ცაზე  
შენს ტანზე ღამე,  
როგორც მატარებელი გადადის ხიდზე.  
შენ მაინც გბნელა და ბოდავ:  
„მთვარე, მაკოცე ტრაკზე!“<sup>4</sup>

---

<sup>1</sup> მ. ლექიაშვილი, ველური ხილი, თურნ. „ცხელი შოკოლადი“, 2011, № 71, გვ. 79.

<sup>2</sup> იქვე, გვ. 95.

<sup>3</sup> იქვე, გვ. 79.

<sup>4</sup> მ. ლექიაშვილი, მთვარე მაკოცე, თბ., 1997 (გამოცემაში გვერდები